Issued on 5-1-61

Volume: II
No. 5

29th February, 1960
(Monday)
10th Phalguna
1881 S.E

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

Part II —Proceedings other than Questions and Answers.

CONTENTS

	Pages
Announcements re – Elections to Railway Users' Consultative Committees	[301-302]
Paper laid on the Table of the House Amendment to the Madras Public Service Commission Regulations, 1950.	[302]
General Discussion on the Budget for the year 1960-61 —Not concluded	[302-362]

Note:– *at the commencement of the speech denotes confirmation not received in time from the Member.

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

(Part II—Proceedings other than Questions and Answers)

OFFICIAL REPORT

Forty-second day of the Ninth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly.

Andhra Pradesh Legislative Assembly

Monday, the 29th February, 1960.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

[Mr. Speaker in the Chair]

QUESTIONS AND ANSWERS

(See Part I.)

ANNOUNCEMENT
re :- Elections to Railway users' Consultative Committees

మిస్టర్ స్పీకర్ : 1). దక్షిణ డివిజనల్ రైల్వే కన్సల్టేటివ్ కమిటీకి సభ్యుడుగా Sri M. R. Appa Rao గారి నామినేషన్ పత్రము ఒకటి వచ్చింది వేరే ఎవ్వరినిరాలేదు. కాబట్టి దానికి ఆయన సభ్యుడుగా ఎన్నిక అయినట్లు ప్రకటిస్తున్నాను

2) దక్షిణ డివిజినల్ రైల్వే యూజర్సు కన్సల్టేటివ్ కమిటీకి సభ్యత్వం కోసము శ్రీ డి. గోపాలరెడ్డిగారు నామినేషన్ పత్రము దాఖలు చేశారు. వేరే ఎవ్వరివి రాలేదు. కాబట్టి దానికి సభ్యుడుగా ఆయన ఎన్నికైనట్లు నేను ప్రకటిస్తున్నాను.

3) దక్షిణ జోనల్ రైల్వే యూజర్సు కన్సల్టేటివ్ కమిటీకి సభ్యత్వం కొరకు శ్రీ యమ్. హరిశ్చంద్రప్రసాదుగారు నామినేషన్ పత్రము దాఖలు చేశారు. మరెవ్వరు చేయలేదు. అందువల్ల ఆయన elect అయినట్లుగా declare చేస్తున్నాను.

4) సౌత్ ఈస్టరన్ రైల్వే కన్సల్టేటివ్ కమిటీకి సభ్యత్వము కొరకు శ్రీ లుకలాపు లక్ష్మణదాసుగారు నామినేషన్ పత్రం దాఖలు చేశారు మరెవ్వరు

చాలు చేయలేదు. అందువల్ల వారు elect అయినట్లుగా నేను declare చేస్తున్నాను

(5) నాగపూరు రీజినల్ రైల్వే యూజర్సు కన్సల్టేటివ్ కమిటికి సభ్యత్వం కొరకు (శ్రీ ముదునూరి సూర్యనారాయణరాజుగారు నామినేషన్ పత్రము చాలు చేశారు. మరెవ్వరు చాలు చేయలేదు అందువల్ల వారు ఎన్నికైనట్లు నేను declare చేస్తున్నాను.

(6) సెంట్రల్ జోనల్ రైల్వే యూజర్సు కన్సల్టేటివ్ కమిటీ సభ్యత్వము నకు (శ్రీ కె.ఎస్. నారాయణ గారు, (శ్రీ బి.కె. సత్యారెడ్డిగారు వీరు యిద్దరు నామినేషన్ పత్రాలు చాలు చేశారు. ఇద్దరిలో ఎవరైనా ఒకరు withdraw చేసుకోకపోతే, election ఉంటుంది. Election 8వ మార్చి 1960 తేదీన మధ్యాహ్నము ఒంటి గంట మొదలు అయిదు గంటల వరకు జరుగుతుంది.

PAPER LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

Amendment to the Madras Public Service Commission Regulations, 1950.

The Chief Minister (Sri D. Sanjivayya) :-Sir, I beg to lay on the Table a copy of Notification issued with G. O. No. 164- Government administration Dt. 3-2-60 making on amendment to the Madras Public Service Commission Regulations 1950 as drafted in Andhra Pradesh in accordance with clause (5) of Article 320 of the Constitution

Mr Speaker :—Paper laid on the Table.

GENERAL DISCUSSION ON THE BUDGET FOR THE YEAR 1960-61

*(శ్రీ పి. వరసింగరావు (హుజూరాబాద్-జనరల్) :— అధ్యక్ష, ఆర్థిక మంత్రిగారు 1960-61కి సంబంధించిన బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టి యున్నారు. దానిమీద ఇప్పటికి నాలుగు దినములుగా చర్చ జరుగుతున్నది. ప్రతిపక్షము నుంచి నేను కాంగ్రెసులో చేరిన తరువాత మొదటిసారిగా నేను బడ్జెటుపైన మాట్లాడే అవకాశము వారు ఇచ్చింది. ఇదివరకో నేను Opposition Benches లో కూర్చుని ఉండడమువల్ల నేను కేవలము విమర్శనాత్మకమైన దృష్టితోనే చర్చించే వాడిని కాని ఇప్పుడు ప్రభుత్వము పక్షమున ఉన్న Benches లో కూర్చుంటున్న వుడు విమర్శన దృష్టి కాకుండా, ఆత్మ విమర్శన దృష్టితోనైనా నేను ఈ బడ్జ

టును పరిశీలించి చర్చించవలసిన అవసరము ఏచ్చిందని నేను మీ ద్వారా మనవిచేస్తున్నాను.

ఈ దినము ఈ బడ్జెటును గురించి మాట్లాడేముందు ఒక ముఖ్యమైన విషయమును గురించి నేను మాట్లాడ వలసి యున్నది. అధ్యక్షులు వారైన మీకు మన రాష్ట్రపతిగారు "పద్మభూషణ" అనే బిరుదును ఇచ్చినందుకు మా సంతోషము వెలిబుచ్చడమే గాక, మిమ్ములను అందుకు అభినందిస్తున్నాను

ఈదినము బడ్జెటులోని అంకెలు 1959-60 సంవత్సరపు Revised Estimates కున్ను, 1960-61 సంవత్సరపు Revised Estimates కున్నూ ఆదాయములో చాలా తేడాలు కనబడుతున్నవి. దాదాపు నాలుగుకోట్ల రూపాయలు అదనముగ ఆదాయము వస్తుందన్నట్లుగా కనబడుతున్నది ఇంతేకాదు. Road Transport, Electricity నుంచి వచ్చే ఆదాయం కూడ చేర్చుకుంటే, ఎనిమిది కోట్లు ఎక్కువ ఆదాయము మనకు వచ్చేటట్లు కనబడుతున్నది దీనినిబట్టి మన రాష్ట్రము యొక్క economy చాలా sound గా ఉన్నదనే భావించవచ్చు అందులో ఏలాంటి సందేహము లేదు. కాని దీనితోబాటు మన రాష్ట్రమునకు గల debt position కూడ చూడాలిగదా! అదిగూడా దీనితోబాటు ఏవిధముగ అభివృద్ధి చెందుతున్నదో కూడ మన ఆర్థికమంత్రి శ్రీ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు చెప్పారు— మార్చి 1960వ సంవత్సరమువరకు 186 కోట్లు ఉంటే, financial year పూర్తి అయ్యేవరకు 209 కోట్లకు పెరగవచ్చునని కూడ వారు సూచించారు. ఈ పరిస్థితులలో ప్రభుత్వము ప్రజల వద్దనుంచి అప్పుతీసుకోవడము పొరబాటు ఏమీ కాదు. కాని ఆ తీసుకున్నటువంటి అప్పును సక్రమముగ invest చేస్తున్నామా, లేదా అదేది ఆలోచించవలసి యున్నది ప్రజలవద్దనుంచి, ఇతర సంస్థలనుంచి తీసుకున్న ఒప్పుకు 4,4½% ఒక్కొక్క సమయములో 5% దాకా వడ్డీ యిచ్చివేస్తున్నాము. ఇంత పెచ్చు పెరు వడ్డీ యిచ్చి తెచ్చినప్పుడు కూడ దానిని మనము ప్రాజెక్టుల మీద invest చేస్తున్నప్పుడు దానిని repay చేయడానికి, మన invested amounts మీద తగిన return— కనీసము, 10% నుంచి 15% అయినా రాకపోతే, మనము ఈ అప్పు ఏవిధముగ తీర్చగలము? తీర్చలేకపోతే, debt position ఆ సంవత్సరానికా సంవత్సరము ఎక్కువై పోయే పరిస్థితి ఉన్నది. కనీసము ఆ 10% నుంచి 15% అయినా వస్తే, debt position ఎక్కువ అయినను ఫరవాలేదు. ఎందుకంటే రాబోవు సంవత్సరములలో మన economy అభివృద్ధి కావచ్చు. దానిమూలంగా ఈ అప్పును తీర్చుకోవచ్చు అని ఆశపడవచ్చు. దానివల్ల పెద్ద upset గాని imbalance గాని ఏర్పడే అవకాశము ఉండదు. కాని గత నాలుగు సంవత్సరముల నుంచి ఈ ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక యొక్క కార్యక్రమముల క్రింద ఎంత డబ్బు అయితే ఖర్చు చేస్తున్నామో, లేకపోతే పెద్ద పెద్ద ప్రాజెక్టుల క్రిందనో,

electricity under-takings లోనో, ఎంత అయితే invest చేస్తున్నమో వాటి నుంచి returns progress of the plans, and schemes చూస్తే, ఏమంత ఉత్సాహకరముగా లేవు Electiricity నుంచి వచ్చే return మనము ఆశించినంతగా రావడములేదని నా అభిప్రాయము అదే విధముగ ప్రాజెక్టులు నిర్మించుచున్నప్పుడు, దానిక్రింద సాగు అవుతుందని ఆశించినంత భూమి, లెక్కల ప్రకారము చూస్తే, రావడము లేదు. దీనివల్ల జరిగేది ఏమిటంటే, మనము ఈ సొమ్మును ప్రజలవద్దనుంచి అప్పు రూపములో తీసుకొంటున్నాము Investmentకు సరియైన return రాకపోతే, invest చేసినదంతయు dead-investmentఅయి పోయిందన్నమాటే. దానివల్ల నానాటికి ప్రభుత్వానికి liabilities కూడ ఎక్కువ అయిపోతాయి. ద్వితీయ పంచవర్షప్రణాళిక చివరి సంవత్సరములో సమావేశమై గత నాలుగు సంవత్సరములలో ఎంత invest చేశామో దాని ఫలితముగ ఎక్కడెక్కడ ఏమేమి పనులు జరిగాయో, వాటి యొక్క progress యేమిటో, వాటినుంచి మనము ఎంతెంత లాభము ఆశించామో, అది అంతయు వచ్చిందా, రాకపోతే వచ్చే అవకాశము ఉన్నదా, ఇవి అన్నీ ఆలోచించి తగిన చర్యతీసుకోవలసిన అవసరము ఉన్నది మనము ఇంతవరకు grains విషయములో సరైన ప్రయత్నము చేయకపోతే దానిపై మరల తృతీయ పంచవర్షప్రణాళిక క్రింద heavy గా invest చేయవలసి వస్తుంది దానివల్ల ఒక imbalance ఏర్పడుతుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక క్రింద ఖర్చు మొత్తము రు. 175.74 కోట్లు ఇది మన plan provision. ఇందులో మొదటి మూడు సంవత్సరములలో 127.62 కోట్లు వస్తే, మనము రు 91 5 కోట్లు మాత్రమే ఖర్చు చేయగలము. 1959-60 లో రు. 42.03 కోట్లు provision మనము ఏర్పాటు చేసుకుంటున్నాము. ఇంతవరకు ఎంత ఖర్చు అయినదో అది ఇందులో లేదు కాని, మన ఆర్థికమంత్రిగారు సంవత్సరము ఒకటికి రు. 40 కోట్లవరకు ఖర్చు పెట్టుకోవచ్చునని మంత్రిగారి ప్రసంగములో చెప్పారు. అయితే క్రిందటి సంవత్సరము రు. 40 కోట్లుదాకా మనము ఖర్చుచేయగలిగామని అంటే, ఈ సంవత్సరమున రు. 44.4 కోట్లు ఇది, అది చేరి రు. 6 కోట్లవరకు ప్రణాళిక చివరి సంవత్సరములో ఖర్చుచేసుకోగలుగుతామా అన్నదే ఒక ప్రధానమైన సమస్య: ఆవిధముగ ఖర్చు చేయగలుగుతామా లేదా అన్న సమస్య ఉటుంచి, మనము ప్రణాళిక క్రింద పెట్టుకున్న target ప్రకారము ఖర్చుచేయటానికి తగు చర్యతీసుకోవాలి. ఈ 44 కోట్ల రూపాయలు ఈ సంవత్సరమునకు పెట్టుకున్న target కాకుండా మొత్తము రు. 175.76 కోట్లు ఏదైతే పెట్టుకున్నామో, అది అంతా కూడ ఖర్చుచేసుకోగలిగితే మనము తృతీయ ప్రణాళికకు గట్టి పునాది వేసినవారమవుతామని అంటున్నాను. అందువల్ల ఆర్థికమంత్రిగారు ఈ విషయములో తగిన చర్య తీసుకుని 1960-61 సంవత్సరము పూర్తి అయ్యేవరకు మన

plan target complete గా జరగడమేగాక, ఇంకా ఎక్కువగ ఖర్చుచేయుటకే అవకాశము కలుగజేసుకోవలసిన అవసరము ఉన్నది దానికొసము గాను ఈ అంకెలను చూస్తే డబ్బు అంతయు మనము పూర్తిగా ఖర్చుచేయలేకపోతున్నామని బుజువు అవుతున్నది దానికి కారణములు ఏమిటో పరిశీలించవలసిన అవసరము ఉన్నది .ఇటీవల Economy Committee అని ఒకటి వేశారు ఆ కమిటి వారితముగా administration లో ఏవైనా expenditure తగ్గిందా, మార్పులు ఏమైనా కలిగినవా అనేది ప్రధానమైన విషయము ఎంతవరకు అయితే మనము ప్రభుత్వము departments లో red-tapism తగ్గించకుండా ఉంటామో ప్రభుత్వ యంత్రాంగములో ఎంతవరకైతే లోపాలు తగ్గకుండా ఉంటాయో, అంతవరకు మనము ఎన్నిఆశయములు పెట్టుకున్నప్పటికిని, ఎంతడబ్బు ఖర్చుచేసినను అది సరిగా ఉపయోగపడడము లేదని చెప్పవచ్చు. ఎందుకంటె, శాసనసభ కేవలం డబ్బును మంజూరు చేయునదే గాని ఆ డబ్బును ఖర్చుపెట్టడం, schemes ను అమలు జరపడం ఇదంతా ప్రభుత్వ యంత్రాంగం చేస్తుంది, కాబట్టి ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని మన plan ప్రకారం, మన ఆశయాలకు అనుగుణంగా సవరించకపోయినట్లయితే, ప్రయోజనం లేదు. ఈ మధ్యన బెంగుళూరు కాంగ్రెసు సమావేశములో కూడా ఈ ప్రభుత్వ యంత్రాంగం మన ఆశయాలకు అనుగుణంగా లేదు, దానిని సవరించవలసిన అవసరం చాలా ఉన్నదని అక్కడ ఒక తీర్మానం చేయడం జరిగింది. కాని మన ఆర్థికమంత్రిగారు తమ బడ్జెట్ ప్రసంగములో ఈ బెంగళూరు కాంగ్రెసు తీర్మానం దృష్టితో ఏ సవరణలు చేయదలచుకొన్నారో, administration లో ఏమి మార్పులు చేయదలచుకొన్నారో, efficiency ఏవిధంగా పెంచదలచుకొన్నారో, ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని మన ఆశయాలకు అనుగుణంగా ఏవిధంగా సవరించదలచుకొన్నారో, అవేమీ వారు చెప్పలేదు. కాబట్టి కనీసం వారు ఈ చర్చకు reply ఇచ్చే సందర్భములోనైనా వారు ఈ విషయాల గురించి ఏమి ఆలోచిస్తున్నదీ, administrative efficiency ని పెంచడానికి ఏమి చేయదలచుకొన్నది, బెంగుళూరు తీర్మానమును దృష్టిలో పెట్టుకొని organisational set-up లో administrative structures లో ఏమైనా మార్పులు తేదలచుకొన్నారా లేదా అనే విషయాన్ని మనవిచేయాలని కోరుతున్నాను. గత సంవత్సరం బడ్జెట్ చర్చ సందర్భంలో ముఖ్యంగా ఈ ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలో ఉన్న corruption వల్ల ప్రజలలో చాలా అసంతృప్తి పెరుగుతుందని నేను మనవిచేయడం జరిగింది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉన్నటువంటి Anti-Corruption Department యొక్క rules, procedure అదంతా చాలా మందకొడిగా సాగుతోంది. బొంబాయి రాష్ట్రంలో Anti-Corruption Department యొక్క procedure, చాలా చక్కగా ఉన్న

దని ఎన్నోనార్లు ఎన్నో పత్రికలలో చదవడం జరిగింది. అది నేను గత సంవత్సరం మనవిచేశాను కాని, దానికి సరియైన సమాధానం రాలేదు. కనుక ఇప్పుడు మరొకసారి ఆ విషయం గురించి మంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను. ఆ బొంబాయి రాష్ట్రంలోని పద్ధతి ఏమిటి, అక్కడ efficiency ఏవిధంగా ఉన్నది, Corruption Officers ను ఏవిధంగా punish చేయగలుగుతున్నారు, ఆ pattern ను, ఆ procedure ను బాగుగ study చేయించి ఆ పద్ధతి మంచిదిగా ఉంటే, అటువంటి పద్ధతిని ఇక్కడ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కూడా పెట్టాలని నేను మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

రెండవది land assignment విషయం గత పది సంవత్సరాల నుంచి ప్రతి సంవత్సరం ప్రశ్నల రూపకంగానో, లేక చర్చల రూపకంగానో సభముందు వస్తున్నది. ఇది ఎప్పుడూ ఒక problem గా ఉంటున్నది. ఈ మధ్యన గత హైదరాబాద్‌లో ఉండిన Circular (No. 14) ను సవరించుకొంటూ ఇంకొక circular తేవడం జరిగింది; మళ్ళీ దాన్ని సవరించుకొంటూ ఇంకొక circular తీసుకురావడం జరిగింది, దాన్ని సవరించుకొంటూ ఇంకొక circular తీసుకురావడం జరిగింది. కాని, ఈ circulars అన్నీ Secretariat level లోను, మంత్రివర్గం level లోను, Revenue Board level లోను జరుగుచున్నాయే గాని, actual గా field లో మాత్రం ఈ assignment problem పూర్తి కాపడంలేదు, గత హైదరాబాద్ ప్రభుత్వములో ప్రతి రెవిన్యూసర్కిల్‌కు ఒక land assignment committee ఏర్పాటు చేశారు దాని ఫలితంగా పని చాలా వరకు జరిగింది, ఇంకా చాలా పని అట్లాగే మిగిలిపోయింది. తరువాత ఆ కమిటీ అను రద్దు చేయడం జరిగింది. దానివలన గ్రామాలలో ఈ భూములు గురించి తగాదాలు బాగుగా పెరిగిపోయినాయి. డబ్బు ఇవ్వనిది, లంచము ఇవ్వనిది, influence చేయనిది ఎవరికి assignment కావడం లేదు. కాబట్టి పూర్వము హైదరాబాద్ ప్రభుత్వము ఏ విధంగా కమిటీలు ఏర్పాటు చేసిందో, ఆ విధంగానే ఇప్పుడు కూడా ప్రతి రెవిన్యూ సర్కిల్‌కు ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేసి, వాళ్లకు కొంత గడువు ఇచ్చి, ఒక drive రూపకంగా దానిని తీసుకొని వస్తే చాలా బాగుంటుంది. ఇప్పుడు ఏ విధంగా అయితే revenue arrears collections ఒక drive గా తీసుకొని చేస్తున్నారో, అదే విధంగా యీ విషయంలో కూడా కమిటీలు ఏర్పాటుచేసి వాళ్లకు 6, 7 మాసాలు గడువు ఇచ్చి, ఒక drive గా ఆ పని తీసుకొని తొందరగా ఆ problem ను పూర్తిగా పరిష్కరించి, ఇక మరల ఎప్పటికీ ఆ problem రాకుండా చేసివేస్తే బాగుంటుంది. దానివలన ప్రజలలో కూడా ఒక రకమైన తృప్తి ఉంటుంది, ప్రభుత్వంపైన విశ్వాసము కూడా కలుగుతుంది. కనుక తప్పకుండా ఆ విధంగా కమిటీలను ఏర్పాటు చేయాలని నేను మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

మూడవది మునిసిపల్ ఎన్నికలు, పంచాయితీ ఎన్నికలు చాలా కాలంగా జరగలేదు. ఈ విషయం గురించి, ఎన్నోసార్లు విమర్శలు, చర్చలు జరుగుతూనే యున్నవి దానికి సమాధానంగా, ఆ Act లో కొన్ని సవరణలు చేయాలి, అది సవరించాలి, ఇది సవరించాలి అని చెప్పడం జరుగుతుంది దాని వలితంగా 6, 7 సంవత్సరములుగా ఉన్నటువంటి committees యొక్క functions సక్రమంగా జరగడంలేదు కాబట్టి తొందరగా ఈ ఎన్నికలు జరిపించినట్లయితే, ఒక విధమైన life create అవుతుంది దానివల్ల ఆ committees లో new blood రావడానికి అవకాశం ఉంటుంది ఇప్పుడు మనము పూర్తిగా మన pattern అంతా మార్చివేశాము. Decentralised administrationను మనం చేశాము కాబట్టి ఈ ఎన్నికలు జరిగినట్లయితే ఒక impetus వస్తుంది దానివల్ల పనులు సక్రమంగా జరగడానికి అవకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి మంత్రిగారు ఈ పని కూడా చేయించాలని కోరుతున్నాను.

నాల్గవది ఇక్కడ హైదరాబాదులో Agricultural Co-operative Society అని ఒక Apex Society ఉండేది. ఈ Apex Society ఇక్కడ ఉంటే, మొత్తము తాలూకా Co-operative Marketing Societies కు, ఇతర సొసైటీలకు, iron, zinc sheets, fertilizers ను supply చేస్తూ ఉండేది. ఈ మధ్యన గత 4.5 సంవత్సరములనుంచి ఆ హోకాను ఉంచడమా, రద్దుచేయడమా అనేది ఏదీ ప్రభుత్వము తేల్చలేక పోతున్నది. ప్రభుత్వము దానిని ఏదో విధంగా తొందరగా తేల్చవలసిన అవసరం ఎంతో ఉన్నది. ఎందుకంటే, ఒక హోకా ద్వారానే మిగతా సొసైటీలకు అంతటికి iron, agricultural implements ఇంకా ఇతర సామగ్రి సరఫరా అవుతూ ఉండేది. ఇప్పుడు దానిని ఒక defunct positionలో పెట్టి బాగు చేయకుండా ఉండడంవల్లను, లేక దానిని రద్దుచేయకుండా అట్లాగే ఉంచడమువల్లను, చాలా నష్టం జరుగుతుంది, చాలా ఇబ్బంది కలుగుతుంది ముఖ్యంగా తెలంగాణా ప్రాంతములో. కాని గత హైదరాబాదు ప్రభుత్వము ఆ హోకాకు Agricultural Marketing Development Fund నుండి ఇచ్చినటువంటి 20 లక్షల రూపాయలు write off చేయాలని, దానిని write off చేసి ఆ హోకాను re-organise చేయాలని ప్రభుత్వము ఇప్పుడు నిర్ణయించినట్లు తెలుస్తున్నది. ఒకవేళ అది నిజమే అయినట్లయితే, దానిని confirm చేసి, ఆ హోకాను complete గా re-organise చేసి, దానికి సంబంధించిన bye-laws మొత్తం మార్చి దానిని తెలంగాణాకు, ఒక Apex Marketing Co-operative Federation గా మార్చినట్లయితే అది లాభసాటిగా ఉంటుందని ప్రత్యేకంగా ఈ సందర్భంలో మనవిచేస్తున్నాను.

Labour కు సంబంధించి, ఇంకొక విషయం మనవిచేస్తున్నాను. ఈ labour కు సంబంధించినంతవరకు Trade Union movement సరియైన పద్ధతిలో నడవడం లేదని Trade Union నాయకులు, కాంగ్రెస్ నాయకులు పదేపదే చెప్పడం జరుగుతున్నది. ఏదో Dearness Allowance ను ఎక్కువ చేయడానికి లేక wages ను ఎక్కువ చేయడానికి agitation జరుగుతున్నది గాని social activities ఏమీ Trade Union ద్వారా ఎక్కువ జరగడం లేదు. వాళ్ళకు co-operative societies పెట్టించి, compulsory insurance చేయించి, ఇంకా ఇతర social activities ను అభివృద్ధి చేయడానికి గాను State level లో ఒక Labour Welfare Board ను ఒకదానిని ఏర్పాటుచేసి activise చేసినట్లయితే, ఈ labour field లో ఉండే unrest పోతుంది Strikes, lockouts మొదలైనవి జరుగకుండా ఉండేందుకు అవకాశం ఉంటుంది, రెండవది, labour efficiency ని కూడ పెంచడానికి అవకాశం ఉంటుంది కాబట్టి, ఒక Labour Welfare Board ను స్థాపింపజేసి, Trade Union ల లేక కార్మిక క్షేత్రములో ఉండేటటువంటి unrest ను నివారించడానికి తగిన చర్యలు తీసుకోవలెనని నేను మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

అన్నిటికంటె ప్రధానమైంది administrative efficiency ని పెంచడం. ఈ సందర్భంలో, corruption గురించి గాని, red-tapism ను గురించి గాని specific instances తీసుకురాండి, చర్యలు తీసుకొంటామని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. నేను ఒక ఉపమానం చెప్పదలచుకొన్నాను! నా నియోజకవర్గములో భీమదేవరపల్లిలో ఒక Block ఉన్నది. ఆ Block headquarters building construction విషయం ప్రారంభించి 4 సంవత్సరములైంది. ఇదివరకు దానికి ఏదో administrative sanction 80 వేల వరకు ఇస్తే, దానిని మరల sanction కొరకు department కు పంపించారు. దానికొరకు నేను Deputy secretary దగ్గరకు వెళ్ళి "ఈ financial year లోపల మీరు ఈ మొత్తం sanction చేసి పంపించినట్లయితేనే, దానిని take up చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది" అని చెప్పాను. వారు దానిని మరొక సెక్రటరీ గారికి పంపించారు. వారు Progress Assistant అనే వారి దగ్గరకు పంపించారు. నేను ఈ విధంగా అనుకోలేదు; నేను M.L.A. గా Secretariat కు వెళ్లుతున్నాను, ఇక ఈ విషయాన్ని examine చేయవలసిన అవసరం లేదు. కేవలం papers ను return చేయడమేకదా, "ఆ papers నాకు తక్షణమే దొరుకుతాయి" దాని వలన ఆ building work వెంటనే take up చేసే అవకాశం ఉంటుందని గంపెడంత ఆశతో వెళ్లాను. కాని ఆ Progress Assistant "ఇది ఇంకొక వారము రోజులు పడుతుందండి, నేను ఇప్పుడే కొత్తగా appoint అయ్యాను" అని

అన్నాడు ఈ విధంగా ఒక simple విషయంలో జరుగుతున్నట్లు చెప్పుకున్నాను. papers 8-2-1960 న Secretariat కు వచ్చినప్పటికినీ, ఇద్దరు మంత్రులు గిడుగు వారు ఉన్నప్పటికినీ, నేను స్వయంగా వెళ్ళి ప్రయత్నం చేసినప్పటికినీ, ఆ చిన్నటి జీవోలో ఇంక ఇతరవ్యవహారాలు ఏవిధంగా జరుగుతాయో తమరు ఆలోచించుకోవచ్చు. కాబట్టి administration లో త్వరగా పనులు జరగడం, quick disposal చాలా అవసరం ప్రజలు పెద్దపెద్ద రిఫారమ్సు, ల్యాండ్ రివారమ్సు కంటె కూడా ముందుగా administration లో efficiency ని ఎక్కువగా వాంఛిస్తున్నారు. ఒక పిటిషన్ పెట్టుకుంటే, అది వారం, పది, రోజులలో dispose చేస్తే ప్రజలు ఎంతో సంతృప్తి చెందుతారు. ఈనాడు administrative machinery లో త్వరిత గతిని పనులు సాగుటలేదు. డబ్బు యివ్వనిదే, influence లేనిదే పనులు జరుగుటలేదు. ప్రజలు చాల అసంతృప్తి చెందుతున్నారు. దీనిని దూరముచేసి పనులు సత్వరంగా, సక్రమంగా జరిగేట్లు చేస్తేనే ప్రజలలో తృప్తి కలుగుతుంది మన ఆశయాలు తొందరగా అమలులో పెట్టుకొనివచ్చును. Plan targets సాధించడానికి అవకాశం ఉంటుంది. Administrative set-up లో drastic changes తీసుకురావాలి. ఇటువంటి విషయాలలో boldness చాల అవసరం. ధైర్యసాహసాలతో చర్యలు తీసుకోవాలి. ఇంతకాలం నుంచి machinery నడవలేదా అంటే ఆ విషయం వేరు అప్పటి ఆశయాలు, అప్పటి దృష్టి వేరు. ఇప్పటి దృష్టి, ఆశయాలు, వేరు మన ఆశయాలకు అనుగుణ్యంగా administrative set-up మార్చుకోవాలి లేకపోతే లాభం లేదు ఆ మార్పు తీసుకువస్తే ఎన్నో రిఫారమ్సు తెచ్చినట్లు ప్రజలు సంతోషిస్తారు. కనుక అన్నిటికంటె ముందుగా administrative machinery లో మార్పులు తీసుకుంటానికి ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను.

Duplication of work జరుగుతోంది Additional Collectors అని, joint collectors అని కొన్ని జిల్లాలలో వేశారు. వీరు ఎందుకొరకో నాకు అర్థము కావడం లేదు. ప్రతి జిల్లా పరిషత్తుకు డిప్యూటీ కలెక్టరు గ్రేడులో వారిని ఒకరిని వేశారు. ప్రతి కలెక్టరుకు డిప్యూటీ కలెక్టరు P.A. గా ఉంటాడు. ఇంతమంది ఆఫీసర్సు ఉండగా Plan work కు అని ఇంకా ఆఫీసర్సును వేస్తే duplication of work ఎక్కువవుతుంది. Additional Collector ను వేస్తే ఇద్దరు వ్యాన్సు, ఇద్దరు క్లార్క్సు కావాలి. ఈ విధంగా సిబ్బందిని పెంచివేయుట confusion కు కారణం అవుతుంది ఉన్న సిబ్బందితో efficiency ని పెంచి పనులు వరిగా జరిగేట్లు చేస్తే ప్రజలకు సౌకర్యముగా ఉంటుందని తిరిగి తమ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ వి కోదండరామరెడ్డి (సర్వేపల్లి) :– అధ్యక్షా, ఆర్థికశాఖా మంత్రి గారు మన ఎదుట ప్రవేశపెట్టిన సర్ ప్లస్ బడ్జెటుకు వారిని ప్రత్యేకంగా అభినందిస్తున్నాను. గత సంవత్సరము కూడ వారు సర్ ప్లస్ బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టారు. గతంలో మన ఆర్థిక పరిస్థితి ఆలోచిస్తే మద్రాసునుంచి చీలి ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత, ఏమ్మెట తెలంగాణాతో కలిసి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత చూస్తే మన రాష్ట్రం ఎంత అభివృద్ధి చెందుతున్నది తెలుస్తుంది ఆంధ్రరాష్ట్రం కొత్తగా ఏర్పడి కర్నూలులో ఉన్నప్పుడు చాల ఇబ్బందికరమైన పరిస్థితులలో ఉండినాము. ఒక్కొక్కప్పుడు రిజర్వుబ్యాంకువారు కూడ మనకు కావలసిన సదుపాయాలు చేయలేక, జీతాలకు కావలసిన ద్రవ్యవసతి కూడ చేసేఅవకాశం లేకుండ కొంత బాధ పడినాము. అవి అన్నీ సమకూర్చుకొని మన రాష్ట్రాన్ని ఈ రోజున ఇంత దౌన్నత్య స్థితికి తెచ్చినందుకు ఈ ప్రభుత్వాన్ని ప్రత్యేకంగా అభినందించవలసియున్నది.

సాధారణంగా బడ్జెటు ప్రతిపాదన చేసేటప్పుడు మన రాష్ట్రానికి కావలసిన వసతులు అన్నీ బడ్జెటులో విశదీకరిస్తారు. ముఖ్యంగా మన రాష్ట్రము అన్ని విధములా వ్యవసాయ రూపంలో ప్రథమ స్థానము అలంకరిస్తున్నది. కేవలం వ్యవసాయం ఆధారంగా ఉన్న మన రాష్ట్రములో వ్యవసాయదారులకు కావలసిన సౌకర్యాలు మనము ఎక్కువ చేయాలి. రెండు రోజుల క్రిందట ఈ హౌసులో, ఆహారధాన్యాల ధరలగురించి ఒక అడ్జర్న్ మెంట్ మోషన్ రావడం దానికి ఆహార శాఖామంత్రిగారు సమాధానము చెప్పడం మనమందరం విన్నాము. ఆహార ధాన్యాల ధరలు ఎక్కువగా ఉన్నట్లు ఒప్పుకొనక తప్పదు–కాని వ్యవసాయదారులకు సంబంధించిన వస్తువులు వారు ఏ విధంగా కొంటున్నారో యోచించాలి. ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తి ఎక్కువ చేయాలనే ఉత్సాహం రైతులకు పూర్తిగా ఉన్నది. కాని వారికి తగిన సదుపాయములు ప్రభుత్వము కలుగజేయుట లేదని తమద్వారా మంత్రిగారికి తెలియజేయుచున్నాను. మన రాష్ట్రానికి కొత్తగా Industrial Development Corporation ను పెట్టబోతున్నారు. అది అందరూ పంతోషించవలసిన విషయం. వ్యవసాయదారులకు కూడ అటువంటిది అగ్రికల్చరల్ డెవలప్ మెంట్ ఫండ్ అని ఒకటి ప్రత్యేకంగా స్థాపించమని మనవిచేస్తున్నాను. మన ఆర్థికమంత్రిగారు కూడ వ్యవసాయ కుటుంబము నుండి వచ్చినటువంటివారు, ఉత్సాహవంతులు. ఎన్నో పథకాలు వేస్తున్నారు. వ్యవసాయాభివృద్ధికి కూడ ఒక పథకము వేసి అగ్రికల్చరల్ డెవలప్ మెంట్ ఫండ్ ఒకటి ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసి తద్వారా వ్యవసాయదారులకు కావలసిన అన్ని విధములైన సదుపాయములు కలుగజేయవలెనని కోరుతున్నాను. చాలవరకు వ్యవసాయదారులకు కోఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంట్ ద్వారా అప్పులు మొదలైనవి ఇస్తున్నారు. కాని ఇటీవల పరిస్థితులు

చాల తారుమారైనవి. రిజర్వుబ్యాంకువాడు, కోఆపరేటివ్ బ్యాంకు యివ్వ వలసిన కనీసడబ్బు కూడ వారు యివ్వడానికి అవకాశము లేదని చెప్పుచున్నారు. సెంట్రల్ బ్యాంక్సు గాని, ఇతర బ్యాంక్సు గాని, షేర్ కేపిటల్ ద్వారా resources ఎక్కువ చేసుకొనవలెనని అప్పులకు రిజర్వుబ్యాంకుమీద ఆధారపడుట ఇబ్బందికరమైనదని వారు సూచిస్తున్నారు. అటువంటప్పుడు వ్యవసాయాభివృద్ధికి, వ్యవసాయదారుల సౌకర్యముకొరకు, ఒక డెవలప్‌మెంట్ ఫండ్ ఏర్పాటు చేయాలి. రైతులకు కావలసిన వసతులు చేస్తామని ప్రత్యేకంగా దానికి పన్నులు వేసి డెవలప్‌మెంట్ ఫండ్ పెట్టినా రైతులు సంతోషిస్తారు.

మన రాష్ట్రంలో ఇరిగేషన్‌లో మేజర్ ప్రాజెక్టు వరకు శ్రద్ధగా చేస్తున్నారు, సంతోషము. కాని అధికాహారోత్పత్తి వెంటనే జరగాలంటే మీడియమ్ సైజ్ స్కీమ్సు కూడ కొన్ని తీసుకోవాలి అవికూడ తీసుకొన్నప్పుడే ఆహారోత్పత్తి పెరిగే అవకాశం ఉన్నది. ఈ సందర్భంలో నేను ప్రత్యేకంగా ప్రభుత్వాన్ని, ఆర్థిక మంత్రిగారిని అభినందించవలసి యున్నది. నెల్లూరు జిల్లాకు సంబంధించి చాల రోజులనుంచి కావలి–కనుపూరు కెనాల్, మీడియమ్‌సైజ్ స్కీము క్రింద తీసుకొని చేయమని ఆందోళన చేస్తున్నారు ఈ సంవత్సరం బడ్జెటులో ఆ స్కీముకు 5 లక్షల రూపాయలు ప్రత్యేకించారు. దానికి నా అభినందనలు అయితే ఇటువంటివి మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక వరకు wait చేయాలనుట సమంజసము కాదు రెండవ ప్రణాళికలో మొదట లేకపోయినా కొన్ని సాధించి యున్నాము. తుంగభద్ర హైలెవెల్ ఛానెల్, వంశధార, ఇటువంటివి సాధించాము. నేషనల్ డెవలప్‌మెంట్ కౌన్సిల్ మీటింగ్‌కు ఆర్థికమంత్రిగారు వెళ్తున్నారు. అప్పుడు ఈ రెండవ ప్రణాళిక ప్రోగ్రాములోనే ఈ కావలి–కనుపూరు కాలవను అభివృద్ధి చేయుటకు మార్గము ఏర్పాటు చేస్తారని కోరుతున్నాను.

400 గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి యిస్తామని చెప్పారు. మన రాష్ట్రములో 400 గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి యిస్తామనుట చాల చిన్న విషయం. దీనికి కూడ ద్రవ్యము కావాలి. ప్రక్కనఉన్న మద్రాసు రాష్ట్రములో ఇటీవలనే అక్కడ Electricity Board వారు ఒక loan float చేశారు. చాల ఎక్కువగా డబ్బు వచ్చినది. అదే విధముగా మన రాష్ట్రములో కూడ loan float చేస్తే 400 గ్రామాలకేగాక 800 గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి ఇచ్చుటకు అవకాశము ఉన్నది. విద్యుచ్ఛక్తివల్ల అధికాహారోత్పత్తికి ఎక్కువ అవకాశము ఉన్నది. దీనిని యోచించాలని ఆర్థికమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

రాయలసీమలో వేరుశనగ, పత్తి, వాటికి కొంత కన్సెషన్ ఇచ్చారు. సంతోషము. ఇది మూడు సంవత్సరములకనే బడ్జెటులో చూపించారు. రైతు

లకు ఉత్సాహంగా ఉండేట్లు ఈ కన్సెషన్స్ ఏర్పాటు చేయాలి ఒక పనిచేస్తే ఫలితం ఉంటుందంకే రైతులు ఎక్కువ ఉత్సాహంగా చేస్తారు.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:— రాయలసీమకే కాదు రాష్ట్రం మొత్తానికి concession యిచ్చాము

శ్రీ వి కోదండరామరెడ్డి:— ఎక్కువగా cotton, వేరుసెనగ వేసేది ఆ ప్రాంతాలే కాబట్టి చెప్పుతున్నాను. ప్రత్యేకించి రాయలసీమ అని చెప్పడం లేదు ఇటువంటి concessions permanent గా చేస్తే బాగుంటుందని సూచిస్తున్నాను రైతుకు కావలసిన అన్నిసౌకర్యాలుచేసి ఈ మాదిరిగా రైతులకు అవకాశాలు చూపిస్తూ ఉంకే అన్ని రంగాలలో ఎక్కువగా అభివృద్ధికావడానికి అవకాశాలు కలుగుతాయి.

M.L As కుసంబంధించి మంత్రిగారికి ఒక విషయం మనవిచేస్తాను. వారు ఈ మధ్య Congress Session కు బొంగుళూరు వెళ్ళివచ్చారనుకుంటాను వారిని అక్కడ legislative hostel లో దింపారు. వారు అక్కడ hostel లో ఉండి ఆ సౌకర్యాలు అనుభవించి యిక్కడికి వచ్చి హైదరాబాదులోని మా M L As quarters చూస్తే వారికే చానియొక్క తారతమ్యం తెలుస్తుందని చెపుతున్నాను ప్రతిదఫా మంత్రులుగాని, ముఖ్యమంత్రిగాని మేము M.L.A. లకు చాల చేయవలె, చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాం అని ఏదో ఒక కమిటీని వేయడం జరుగుతోంది ఆ కమిటీ ఒక ఫార్సు. కొంతమంది ఒప్పుకోలేదు, కొంతమంది ఒప్పుకున్నారు అంటారు. ఈ విధంగా M.L.As ను తృణప్రాయంగా చూస్తున్నారు. M.L.A. లు కూడ ప్రభుత్వంలో ఒక అంగమని భావించాలి. M.L.A. లకు అన్ని సౌకర్యాలు కలుగజేసినప్పుడేవారు ఈ అసెంబ్లీలో ఏమైనా చేయడానికి వీలు అవుతుంది. ప్రభుత్వానికి ఒక విధమైన అండగా ఉంటుండని మనవిచేస్తున్నాను.

Andhra Pradesh diary అని ఒకటి print చేశారు ప్రభుత్వం. ఈ diary ని M.L.A. లందరకు తలా ఒక copy ఎందుకు యివ్వకూడదో నాకు అర్థం కావడం లేదు. మొత్తం మీద మూడు వేల రూపాయలు ఖర్చు అవుతుం దేమో పెద్ద పెద్ద ఆఫీసర్లకు, మంత్రులకు మాత్రమే యిచ్చి M L.A.లకు యివ్వ కుండా, M L.A. లను అగౌరవం చేస్తున్నారనిపించింది. ఈ రోజునే మంత్రిగారు వాటిని వెంటనే తెప్పించి తలా ఒక copy M.L.A. లకు యిస్తే మంత్రిగారిని మేము ఎప్పటికీ మరచిపోము. రైతులకు కావలసిన విషయాలలో ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించి Agricultural Development Fund అని create చేసి వైసంవత్సరం ప్రవేశపెట్టి budget లో వారు దానిని announce చేశారంకే వారికి కీర్తి

ఉంటుంది. రాష్ట్రానికి వారు చేయవలసిన సేవలలో యిది మొదటి అని మనవి చేస్తూ విరమిస్తున్నాను

*శ్రీ ఎన్. పెద్దన్న (ఖమ్మం-రిజర్వ్‌డు):- అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన budget లో ఉన్న లాభాలు జిల్లా level లో ఆచరణలో జరగాలంటే ఎన్ని యిబ్బందులను ఎదుర్కోవలసి వస్తుందో వాటిని మాత్రమే చెబుదామనుకుంటున్నాను బుక్‌లో వ్రాయబడిన వాటిని గురించి కాకుండా practical గా ఈ scheme లకు అయ్యే ఖర్చులు వగైరాలను గురించి చెప్పాలనుకుంటున్నాను. ప్రజలకు మేము ఏదైన చేయాలని సిఫార్సు చేయడానికి వెడితే officers కాని, యితరులుగాని కాంగ్రెసువారికి తప్ప-కమ్యూనిస్టు కార్యకర్తలు, వచ్చినా యితర కార్యకర్తలు ఎవరు వచ్చినా చేయము అని చెబుతున్నారు. జిల్లా నాయకుల దగ్గరనుంచి రాష్ట్రంలోని ముఖ్యులవరకు కూడ, administrative level కూడ ఈ విధంగా బెదరించడం జరుగుతూ ఉన్నది. నేను అనేకం representation చేస్తూఉంటాను వాటిల్లో వచ్చేటటువంటి యిబ్బందులను చూస్తూఉంటే ఏమిపని చేయలేనప్పుడు ప్రజాప్రతినిధులుగా ఎన్నిక కావడం అనవసరమేమో ననిపిస్తుంది. కాంగ్రెసువారు వస్తేనే ఏదైనా చేయాలని బెదరించడమేకాకుండా, తనిఖెల్ల బహిరంగసభలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ సంజీవయ్యగారు చేసిన ఉపన్యాసం వింటూఉంటే కమ్యూనిస్టు కార్యకర్తలుగాని, M.L.A. లుగాని అధికారులదగ్గరకుపోయినా మంత్రులదగ్గరకు పోయినా పని కాదేమోననే నమ్మకం ఏర్పడిపోయింది వారు చేసినటువంటి ఉపన్యాసం నాకు బాగా తెలుసు. అది నా constituency. నేను ఆ బహిరంగసభకు హాజరయ్యాను. ముఖ్యమంత్రి అంటే ఒక పెద్ద గుమాస్తాయేగాని కొండమీదనుంచి వచ్చిన నాయకుణ్ణి మాత్రం కాను-అని మొదలుపెట్టారు. ఇంతవరకుబాగానే ఉన్నది. కాని చివరకువచ్చేటప్పటికి "నేను యిక్కడ కాంగ్రెసు కార్యకర్తగా మాట్లాడుతున్నాను. ముఖ్యమంత్రిపదవి తీసివేసి బల్లమీద వేసేస్తున్నాను ఇది నాకు అవసరంలేదు" అని చేతులతో action చేస్తూ ముఖ్యమంత్రి పదవి తీసి పారవేసినట్లుగా చేశారు. "కమ్యూనిస్టులు ఊళ్ళో మంచినీళ్ల ముట్టనీయడం లేదు. పల్లిపాడు వ్యవహారం చూస్తూంటే వీళ్ళను, 10 మందిని చంపినటువంటి వాళ్ళను, 10 మందికి అన్యాయం చేసినటువంటి వాళ్ళను ఒకణ్ణి చంపినా పాపంలేదు. గాంధిగారి సూత్రం యిప్పుడు అమలుజరగడానికి వీలులేదు. కమ్యూనిస్టులు కొట్టినట్లయితే మీరు కూడ ఉరుకోవద్దు. కత్తికత్తి, కట్టుకట్టు, పంటికి పన్ను, కంటికి కన్ను, ఈ విధంగా కొట్టడానికి మీరు కూడ సిద్ధంకావాలి" అని ఉద్రేకంతో ముందు ఉన్న వాళ్ళనుకాకుండా యితరులుగా మాటలు చిత్రిస్తూ అంటూ ఉంటే అక్కడ ఉన్న ప్రజలందరు గవర్నమెంటు ఉద్యోగులు, హరిజనుని ముఖ్యమంత్రిగా చేశారు, ఆయన

వస్తున్నారని తెలుసుకుని వేలసంఖ్యలో వచ్చి హరిజనులు, 'అంతా యిదేమిటి మా కష్టనిష్టురాలు తెలుసుకునేందుకు వచ్చారు' అనుకున్నాంగాని "చంపండి, చేయండి" అంటున్నారు, ఏమిటిరా అని అంతా అసహ్యించుకోవడం జరిగింది. ఇప్పుడు వారు ముఖ్యమంత్రి పదవి తీసివేసినంత మాత్రాన పోతుండా అంటే పోదు. తెలియకుండా పదోరకంగా వచ్చి పడ్డది పోయేటప్పుడు కూడ చెప్పకుండా పోతుంది. రాష్ట్రంలోని హరిజనులంతా కలిసి ఉద్యమం లేవదీసి "మా హరిజనునికి ముఖ్యమంత్రి పదవి కావాల"ని సంపాదించి నటువంటిది కాదు పామ్మంటే పోవడానికి. లేకపోతే Constitution ప్రకారం వచ్చినటువంటి పదవి కాదు. ఇద్దరు అగ్రనాయకులు కొట్లాడుకుంటే ఉరికివచ్చి మీదపడింది. ముఖ్యమంత్రి పదవిని తీసిపారేసి కమ్యూనిస్టులను 'కొట్టండి, తిట్టండి' అని అన్నంత మాత్రం చేత అదిపోదు. వీనుగు క్రిందగిన వెలగపండులో గుజ్జు ఎలా పోతుందో అలా పోతుంది. వారు వచ్చివెళ్ళిన దగ్గర నుంచి హోరాతి హోరాలు జరుగుతున్నాయి. పల్లిపాడులో కాంగ్రెసు కార్యకర్తలకు యితర గుండాలకు పట్టపగ్గాలు లేవు. హరిజనులు 40 మంది కలిసి సికం చెరువు తోతట్టులో ఈ సంవత్సరం మంచి కనగలు పెట్టుకుంటే బేదఖలు చేయాలనే కతతో కుయుక్తి పన్ని గిద్దావరు, పోలిస్ పటేలు, కొంతమంది కాంగ్రెసు కార్యకర్తలు కలిసి పీక్కు పోయినారు. Revenue Departmental గా పంచనామా చేయడం గాని, బేదఖల్ చేయడం గాని ఏమీ జరగలేదు. ఇష్టం వచ్చినట్లు ప్రక్క చేల్లో కూడ తీసుకుపోయారు. మొత్తం అంతా తీస్కుపోయి పటేల్ గారి డాబామీద వేసుకున్నాడు. ఇది హరిజన ముఖ్యమంత్రి గారు వచ్చినతరువాత హరిజనులకు జరిగిన మేలు. జిల్లా ప్రజలకు బాధ్యత వహిస్తున్నటువంటి జిల్లా పరిషత్ ప్రెసిడెంట్ వెంగళరావు గారికి బోనకల్లు బహిరంగ సభలో ఒక పెద్ద చునిషి కొరడా సమర్పించడం జరిగింది. అందరు సన్మాన పత్రాలు, బహుమతులు సమర్పిస్తే ఆయన కొరడా సమర్పించడం జరిగింది. అందరినీ ఒకే దృష్టితో చూడాలనేది పోయి ఆయన ఆ కొరడా ఊపుతూ "యిది ఎవరిమీద ఉపయోగిస్తామో తెలుసా! మొట్టమొదట కమ్యూనిస్టులమీద, next, గవర్నమెంటు ఉద్యోగుల మీద, third, నిస్టబ్ధతతో నిద్రపోతున్నటువంటి కాంగ్రెసు వారిమీద ఉపయోగిస్తాము, జాగ్రత్త" అని చెప్పడం జరిగింది. గౌరవనీయులైన లక్ష్మీకాంతమ్మ గారు 'అనలేదు' అని చెప్పారు, ముఖ్యమంత్రిగారు కూడ అనలేదు అని చెప్పారు కాని ముఖ్యమంత్రి గారు బైటి ఆరకంగా మాట్లాడి యిక్కడ ఈరకంగా 'లేదు' అని అంటే వారి యొక్క మాటకు ప్రజలు ఎంత విలువ యిస్తారో, దానికి ఎంత విలువ ఉంటుంది అనేది ఆలోచించుకోవలసిన point.

ఆవిధంగా జిల్లా నాయకులు బాధ్యతారహితంగా కొరడాలతో బెదిరించడం, మంత్రులు యీ విధంగా వ్యవహరించడం న్యాయంగా లేదని మనవి చేస్తున్నాను.

ఖమ్మం తాలూకాలో దారిలో వస్తున్న ఒక హరిజనుడిని, కేరళలో కాంగ్రెసు విజయం చెసిన సందర్భంగా, రాత్రి 10 గంటలకు యిట్టం వచ్చినట్టు కొట్టి, యీడ్చి, స్పృహతప్పి పడిపోతే, స్పృహతప్పి పడిపోయాడో, చెడోరని నిర్ధారణ చేయడంకోసం పంచ కాల్చారు. మూడవనాడు అతన్ని హాస్పిటల్‌కు తీసుకు వెళ్ళడం జరిగింది. వెంటనే ఫోన్‌చేసి పోలీసు స్టేషనులో తెలిపితే అప్పుడు కేసు రిజిస్టర్డు చేయడం జరిగింది. అదేవిధంగా ఆరుగురిని బండెల ఎడ్డిలో పెట్టి కాంగ్రెసు భూస్వాములు కొట్టినారు దానిపై కోర్టులో కేసుపెట్టడం జరిగింది. ఈ హింసా కాండ చూస్తుంటే రజాకార్ల ఉద్యమం గుర్తుకు వస్తున్నది. బండితోలుకొని వస్తున్న (దోసకాయలు అమ్ముకొస్తున్నారు) ఒక అడమనిషిని, మొగవానిని బలవంతంగా తీసుకెళ్ళి, చేతులు చాపమని దెబ్బలు కొట్టారు. ఇదేమిటని నేను అడిగితే పోలీసు యినస్పెక్టరు– "అది నిజమేనండి. నేను ఆ సమయానికి అక్కడ లేను.' అని ఒప్పుకొనడం జరిగింది. ఈ విధమైన భోరాలు అనేకం జరుగుతున్నాయి. ఇదేనా శాంతి భద్రతలు చేకూర్చడం? ఇది శాంతి భద్రతలకు తీసుకుంటున్న చర్యలు కావు, ప్రజలను రెచ్చగొట్టడం అని మనవిజేస్తున్నాను. ముఖ్యంగా ఖమ్మం జిల్లాలో యిటువంటివి ఎక్కువగా జరుగుతున్నవి. పంచాయతీ బోర్డు ఎన్నికలలో అనేకమైన అన్యాయాలు చేశారు. ఇన్ని చేసినప్పటికి, అక్కడ ఎవరికి విజయం కలిగింది? ఖమ్మం తాలూకాలో నాలుగు బ్లాకులున్నవి. అందులో ఒకటైనా కాంగ్రెసు వారు సంపాదించగలిగారా? ఇక ముందు సంపాదించ గలరా? అని అడుగుతున్నాను "జిల్లా పరిషత్తు మాకు వచ్చింది గదా!" అంటే– అది పేరే విషయం అది ఏవిధంగా వచ్చిందో– అందరికీ తెలుసు– అది జగమెరిగిన సత్యం. అక్కడ ఎట్లాగూ తమకు రాదని తెలిస్తే బయిటి వారిని పంపించి, ఓట్లు వేయించుని గెలిచారు. ఆ గెలుపు లెక్కలోనిది కాదు.

మనమిప్పుడు బడ్జెటు పాస్ చేస్తున్నాము. ఈ డబ్బు అంతా జిల్లాలోకి, తాలూకాలోకి పోతుంది. అక్కడ శాంతి భద్రతల పేరిట యీ విధంగా దుర్వినియోగమవుతుంది. పైగా యిప్పుడు పోలీసు డిపార్టుమెంటుకు జీపుల నిమిత్తం ఎంతో ఖర్చుపెట్టవలయునని అంచనాలు వేస్తున్నారు. కాంగ్రెసు నాయకులు మనకునే వారు 'ప్రజాసేవ'నే మరచిపోయి, ఈ జీపులమీద తిరుగుతూ వుంటారు, మా జిల్లా కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటు శ్రీ వెంగళరావు గారయితే జీపులమీదనే ఉపన్యాసాలు యిస్తూవుంటారు.

శ్రీ కె. సుదర్శనరావు (పాల్వంచ):— అధ్యక్షా, వ్యక్తుల పేర్లు చెప్పి, వారిని యిక్కడ విమర్శిస్తే, వారేమీ యిక్కడ సమాధానం చెప్పలేరు.

శ్రీ యస్. పెద్దన్న:— అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు శ్రీ కె. సుదర్శనరావు గారికి ఖమ్మం తాలూకాలో వల్లిపాడు, దిద్దెపూడి ఖమ్మమునకు ఏ భాగములో

నున్నవో తెలియదండి వారు ఎప్పుడో ఒక మంత్రిగారు వచ్చినప్పుడే వస్తారు .. అంతే. మనం M.L.A.లము, కాధ్యత గలిగిన స్థానములో నున్నవారము కనుక యిక్కడ నిజాన్ని ఒప్పుకొనే ధీమాతోనే బయట మాట్లాడాలి. అలా గాక బయట ఒక విధంగాను, యిక్కడ మరొక విధంగాను మాట్లాడడం న్యాయం కాదు. మన మాటలకు విలువవుండాలంటేనత్యాన్నే చెప్పాలి. ప్రజల క్షేమాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని వ్యవహరించాలి

శాంతి భద్రతలను నిజంగా దేశంలో నెలకొల్పాలనే దృష్టితో ప్రభుత్వం వ్యవహరించడానికి పూనుకొనవలయునని మీ ద్వారా మంత్రిగారికి మరొకసారి తెలుపుతూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

**Sri B. V. Gurumurthy (Secunderabad Cantonment) :* Mr. Speaker, Sir. I rise to offer my sincere congratulations to the hon. Finance Minister for the sound, balanced and tax-free budget proposals that he has placed before us for the year 1960-61.

Before I deal with the more important aspects of the budget proposals, I would like to say some thing about the new regime that has come into being in our State. The year 1960 has rung out the old and has rung in the new-the Cabinet under the Leadership of Sri Sanjiva Reddi has resigned and a new Cabinet under the Leadership of Sri Sanjivayya has come into office. It cannot be gainsaid that under the leadership of Sri Sanjiva Reddi we have achieved political unity and political stability. Political stability, Sir, leads to economic soundness. Hence political stability and economic soundness constitute the postulates which have been well and truely laid. It is said in political parlance, Sir, that political action precedes social change. In the election of Sri Sanjivayya — the first ever Harijan Chief Minister of Andhra—such a political action has taken place. It should, therefore, eventually lead to social change. It has brought about hope and confidence in the millions of down-trodden and the oppressed. Sri Sanjivayya, with his administrative experience and effable manners should bring about that social change and satisfy the urges and aspirations of the under-dog. In the words of Sri Pidatala Ranga Reddi,

he is expected to weave a socialistic pattern of society with the threads which are colourful, rich and variegated. In this task, Sir, I am sure he will enjoy the support of all the sections of this House.

The first and foremost duty of any Government is to relieve unemployment situation, if not solve it and also see that the prices of food-stuffs that are soaring very high are checked. Sri H. V R. Iyengar Governor of Reserve Bank, has said that we should either hold the price line or burst. Since we do not wish to burst, it is necessary that we should adopt such measures which are necessary to control prices that are going high day by day. Fair price to the consumer generally conflicts with the assured returns to the producer. This has been the dilemma of the Indian politics, but our youthful Minister is expected to address himself to this and find a solution for this. The setting up of an Industrial Corporation, the corpus of one crore of rupees for development corporation in addition to the Industrial Finance Corporation, in my view is a step in the right direction. This is expected to plan, promote and develop industries. In this connection, Sir, I would like to say that we should follow the example of the Central Minister for Industries, Sri Manubhai Shah. He invites the industrialists of the country to a conference, gives them necessary directions, explains the policies of the Government, asks them to lead delegations to foreign countries to seek the cooperation of the foreign entrepreneur to start industries in our Country. Similarly, our Minister who has the necessary zeal and the courage and the drive — I mean Sri A. C. Subba Reddi — should also convene a meeting of all the enterpreneurs of our State, ask them to form delegations, go to places like Bombay, Madras, Delhi, offer them facilities of land, power, electricity, water, and ask them to set up industries in our country. In this connection, it is gratifying to note that the Central Government have decided to set up two industries in our State; one is Glider-Drome and another is aircraft industry. Since we do not have a single industry which is centrally sponsored, it is

necessary that we should bring to bear all our influence on the Centre and see that a heavy industry which could absorb five to ten thousand people is installed. By this way alone, I think, we will be able to solve the problem of unemployment

According to the 'Explanatory Memorandum on the Budget for 1960-61,' prepared by the Finance Secretary, certain facts have come to light. The budget estimate for 1958-59 on revenue acccunt is Rs. 4512.07 lakhs for Andhra and Rs. 2692.20 lakhs for Telangana. But the accounts for 1958-59 reveal that the revenue is only Rs. 4112.92 for Andhra and Rs 2639.31 lakhs for Telangana. That there is a difference of Rs. 399.11 lakshs in the collection of revenue in Andhra and about Rs. 52.00 lakhs in Telangana is clear. On the Expenditure side, the budget figures are Rs. 4512.83 lakhs for Andhra and Rs. 2653.47 lakhs for Telangana. The accounts for 1958-59 reveal that an amount of Rs. 8.0 lakhs was collected less in Andhra. This is due to the fact that the collections are nearer to the estimates in Telangana; they are far from it in Andhra. As a protaganist of Visalandhra, it is neither my aim nor purpose to differentiate or discriminate between one area and another. But the fact remains that while surplus have mounted on Telangana side, deficits have accrued from Andhra. It is therefore necessary that the Government should initiate steps to see that all the amounts are expended properly and rigorously in the case of Telangana.

In the total revenue receipts of Rs. 8218.03 lakhs for the whole State for 1960-61, the contribution of sales tax is over Rs. 1125.0 lakhs, i e. about one-seventh of the total revenue receipts. It is by far the biggest and largest contribution to the State exchequer. Then comes 'Land Revenue'. The collection charges of sales tax is about Rs. 46.0 lakhs where the collection of about Rs. 9.40 crores land revenue costs about Rs. 3.29 crores and the net revenue is only Rs. 6.10 crores. This disparity in income clearly indicates that the biggest tax-payer to our exchequer today is general

sales tax. Unfortunately this class of tax-payers are badly neglected. They have been looked down upon by the officialdom. But, I must pay my special tribute to the hon. Finance Minister who is very popular for quickly responding to the sentiments of the people against the abnoxious clauses which the Government wanted to introduce and which, at the instance of the hon. Finance Minister, were withdrawn. In the cross-section of society today, there is not a single class which has not derived any benefit from the Government. This being the case, yet the mercantile class remains neglected, despised and discouraged In this context, I would like to point out one measure which I wish the hon. Finance Minister would persuade himself to accept. We have set up industrial corporations for the development of industry. The petty merchant right from a Panwala to a multi-millionnaire depends on either the banks or Marwadis or others for their capital. Just as we want to help the growth of industries by setting up certain corporations, if we can create a financial corporation for the commercial class and give them the necessary impetus, I am sure they will earn more, they will save more by way of interest and they will try to show more turnover and thus augment the resources of the Government. It is fully justified and just that the Government should think in terms of helping this class which is the biggest tax-payer today.

*శ్రీమతి టి. లక్ష్మీకాంతమ్మ (ఖమ్మం-జనరల్):— అధ్యక్షా, ఆర్థిక మంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జటును నేను సమర్థిస్తున్నాను. స్పీకరుగారు 'పద్మభూషణ్' బిరుదము పొందినందుకు యీ సందర్భంలో వారిని కూడ అభినందిస్తున్నాను.

ఇక్కడ ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసిన శ్రీ సంజీవ రెడ్డి గారు అత్యంత సమర్థవంతంగా రాష్ట్ర వ్యవహారాలను నిర్వహించారని ఢిల్లీ నాయకులు గుర్తించి వారిని ఢిల్లీకి పిలిపించుకోడం కూడ మనకు గర్వకారణమని నేను భావిస్తున్నాను. అన్నిటికంటె ముఖ్యంగా శ్రీ సంజీవయ్యగారు ముఖ్యమంత్రి కావడం, వారు వారి మంత్రివర్గంలోకి ఒక స్త్రీని తీసుకోవడం జరిగింది. ఈ గొప్పదనం వారికి దక్కినందుకు వారిని కూడ నేనభినందిస్తున్నాను.

ఇక, 3, 4 రోజుల నుంచి యీ బడ్జట్‌పై చర్చలు జరుగుతున్నాయి. గౌ॥ సభ్యులు ఎన్నో ముఖ్యమైన విషయాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తేవలసిన అవసరం ఉంటుంది. మా ఖమ్మం వంటి నెనుకబడిన జిల్లాలను గురించి చెప్పవలసిన విషయాలెన్నో ఉంటాయి. అయితే యీ మధ్య ఖమ్మంలో జరిగిన ఒక సంఘటన గురించి ప్రతిపక్షనాయకులు, సభ్యులు పదేపదే ఉచ్చరిస్తూండడం వల్ల దాని కొరకు కొద్దికాలము వినియోగించి, తరువాత మిగతా విషయాలను తెలుపుతాను శ్రీ సుందరయ్య గారు శ్రీ సంజీవయ్య గారి ఉపన్యాసం గురించి చెప్పారు. ఆ ఉపన్యాసం గురించి శ్రీ పెద్దన్న కూడ ఎంతో ఉద్రేకంగా మాట్లాడారు. అందులో సత్యదూరమైన కొన్ని విషయాలున్నాయి. అవి, తరువాత కల్పింపబడినవే. ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నవారు అబద్ధాలు ఆడవలసిన అవసరం లేదు. ముఖ్యమంత్రి అయినవారు బాధ్యతలేకుండా మాట్లాడితే ప్రజల అభిమానం పొందుతారనే మూర్ఖత్వంలో మన సంజీవయ్యగారుండరని నేను భావిస్తున్నాను. ఆనాడు శ్రీ సుదర్శనరావు అనే శాసనసభ్యులున్నారు, నేను కూడ ఉన్నాను. ఇంకా, ఇతర శాసనసభ్యులు కూడ ఉన్నారు. శ్రీ సంజీవయ్య గారు ఎప్పుడూ కూడ "కమ్యూనిస్టులను నల్లులవలె నలపండి, చంపండి, పొడవండి, నిర్మూలన చేయండి" అని అనలేదు. ప్రతిపక్ష సభ్యులు నిరూపించగలిగినట్లయితే చెప్పాలి. నేను challenge చేస్తున్నాను. ముఖ్యమంత్రి గారు పర్యటన చేసిన చోట్లకు వీరు కూడ వెళ్ళి speeches ను tape record చేయించుకొని, నిరూపించినట్లయితే అర్థం ఉంటుంది. 'నల్లుల్లా నలపండి' అని నేననలేదు అని ముఖ్యమంత్రిగారు అంటుంటే 'అన్నారు' అని వారు అంటే – – ఇక దానికి argument కూడ ఉంటుందో? ఉండదో చెప్పడం కష్టం.

శ్రీ బి. ధర్మబిక్షం (నల్గొండ) :– విచారణ జరపాలని కోరినాము కదా! ఆ మాటమీదనే ముఖ్యమంత్రిగారు, గౌరవ సభ్యులు కూడ నిలబడితే తెలుస్తుంది.

శ్రీమతి బి. లక్ష్మీకాంతమ్మ :– విచారణ కమిటీలు వేయాలంటే, ఇక ప్రతి మంత్రికి ఒక విచారణ సంఘాన్ని వేస్తూ ఉండమని అడుగుతూ ఉంటారు.

శ్రీమతి ఎ. కమలాదేవి (ఆలేరు) :– Challenge చేస్తానన్నారు కదా! విచారణలేకుండా ఎట్లా prove కావాలి?

శ్రీమతి బి. లక్ష్మీకాంతమ్మ :– శ్రీ పెద్దన్న భోనకల్‌లోని సభలో ముఖ్యమంత్రి గారు కోరడాము గురించి ఏదో చెప్పారన్నారు. మరి, అందులో ఏమి తప్పు ఉన్నదో నాకు అర్థం కావడం లేదు. పనిచేయకుండా, నిద్రాణమై వుండే కాంగ్రెసు కార్యకర్తల మీద కోరడాను ఉపయోగించాలంటే దాంట్లో తప్పు ఏమిటో నాకు బోధపడడం లేదు. మనం ఇక్కడ ఆఫీసర్లు సరిగా పనిచేయడం

లేదనీ, corruption ఉన్నదనీ చెబుతూ ఉంటాము అలువంటప్పుడు వారిచేత సక్రమంగా పనిచేయించడం కోసం, ముఖ్యమంత్రిగారు పెచ్చరించడంలో తప్పేమి వున్నదో కూడ నాకు అర్థం కావడం లేదు. ప్రజాస్వామిక శక్తులకు విరుద్ధంగా దుశ్చర్యలను సాగించే వారిపై కొరడానుపయోగించాలనడంలో కూడ తప్పు కనుపించుట లేదు. ఇక్కడ అబద్ధాలాడవలసిన అవసరం మాకు కనుపించడం లేదు. అబద్ధాలు ఆడలేదు. ఆయన యథార్థంగా ఉన్నమాటలు ఏమిటంటే ఎవరు దుశ్చర్యలు చేసినప్పటికిని, దౌర్జన్యానికి పూనుకొన్నప్పటికిని ప్రభుత్వం సహించదని. ఆ విధంగా చెప్పడంలో తప్పు ఏమీ నాకు కనిపించడం లేదు ఆ విధంగా చెప్పడం సబబు అని కూడా నేను భావిస్తున్నాను.

శ్రీ కె ఎల్ నరసింహారావు (ఇల్లెందు—జనరల్):—శ్రీమతి లక్ష్మీకాంతమ్మగారు మొన్న చెప్పిన దానికి నేడు చెప్పినదానికి తేడా వస్తున్నది. దానినిబట్టే సత్యం ఎంతవరకు పెరిగినదో ఆవిడ ఆలోచించవచ్చు టేప్ రికార్డర్ తీసుకువస్తే ఈ ఛాలెంజిలు ఏమిటో తేలిపోతాయి.

శ్రీమతి టి. లక్ష్మీకాంతమ్మ:—టేప్ రికార్డరును తీసుకురావచ్చును. న్యాయంగా చూస్తే – పెద్దన్నగారు ఆ మీటింగులో ఎక్కడా కనిపించలేదు. నేను కూడా ఆ మీటింగులో వున్నాను

శ్రీమతి ఎ. కమలాదేవి:— మినిస్టర్లందరిదగ్గర కూర్చుంటే కనిపిస్తారా?

శ్రీమతి టి లక్ష్మీకాంతమ్మ:— ఇటువంటి విషయాలలో సమయం వృథా చేసేదానికంటె జిల్లా అభివృద్ధికి కావలసిన ముఖ్యమైన పనులను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురావాలని నేను భావిస్తున్నాను. తెలంగాణాయే ఎంతో వెనుకబడిన ప్రాంతం; అందులో ఖమ్మం జిల్లా ఎంతో వెనుకబడిన జిల్లా. ఇదివరకు వరంగల్ జిల్లాలో కలిసి ఉండేది. సపరేటు అయిన తరువాతకూడా అన్ని విషయాలలోను– ఇరిగేషన్, స్కూళ్ళు, హరిజనులకు ఇండ్లస్థలాలు, రోడ్లు, అన్నింటిలో– ఖమ్మం జిల్లా వెనుకబడే వున్నది ఫిబ్రవరి 16వ తారీఖున 'దక్కన్ క్రానికల్' పత్రికలో ఎడిటోరియల్ కూడా వ్రాశారు— ఖమ్మం జిల్లా వంటి వెనుకబడిన జిల్లాల విషయమై ప్రభుత్వం ఎంతో కృషి చేయవలసి ఉన్నదని, ఇటువంటి జిల్లాల అభివృద్ధికి పూనుకునేటప్పుడు తగినంతడబ్బు వస్తుందా లేదా అనేది ముఖ్యమైన విషయం కాదని ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను. ఈ జిల్లాలో ఇరిగేషన్ సౌకర్యాలను వృద్ధిచేయడానికి ఎన్నో అవకాశాలున్నాయి. రోడ్లను కూడా అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం ఉంది. హరిజనులు, ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల వారి నివాసస్థలాలు చాలా పోరంగా ఉన్నాయి. స్థలాల ఎలాట్మెంటు

విషయంలో అంతులేని జాప్యం జరుగుతోంది. ఈ విషయంలో డివ్యూటీ కలెక్టర్లకు ఇచ్చిన అధికారాలవల్ల కొంత ఆలస్యం కావడానికికారణం కన్పిస్తోంది. కాబట్టి జిల్లా పరిషత్తు సెక్రటరీకి కాని, స్పెషల్ పోషల్ సర్వీస్ ఆఫీసరుకు గాని land acquire చేయడానికి అధికారం ఇస్తే బాగుంటుందని నేను సూచిస్తున్నాను హరిజనుల ఇండ్ల స్థలాలకు ఇచ్చే funds ను జిల్లా పరిషత్తుకు అప్పజెప్పి వారిద్వారా స్థలాలను ఎలాట్ చేయించినట్లయితే బాగుంటుందని నేను భావిస్తున్నాను. ఇరిగేషన్ సౌకర్యాల విషయం తీసుకుంటే మొదటి ప్రణాళికలోను రెండవ ప్రణాళికలోను కూడా మా జిల్లాలో ఒక్క మీడియం ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టును కూడా తీసుకోలేదు కావలిసినంత untapped irrigation potential ఆ జిల్లాలో ఉంది ఒకటి, ఇల్లెందు తాలూకాలో వున్న ఇల్లెందు-పేరులవాగు స్కీము, బేతలపూడి వద్ద ఆనకట్టను కట్టడానికి ఇదివరకే ఇన్వెస్టిగేట్ చేశారు; foundation stone కూడా వేశారు కాని తరువాత పని జరుగలేదు. ఈ రెండు ప్రాజెక్టులను వెంటనే తీసుకోగలిగితే బాగా ఉంటుంది. మధిర తాలూకాలో లంకసాగర్ ప్రాజెక్టు ఉన్నది. ఇన్వెస్టిగేట్ చేసి feasible, productive అని తెలుసుకుని కూడా ఇంతవరకు చర్య తీసుకొనలేదు. ఈ జిల్లాలో వున్న ఏడు తాలుకాలలో అయిదు తాలూకాలు అటవీప్రాంతాలు. ఆ తాలూకాలో సరియైన రోడ్లు లేనందున ఆ ప్రాంతప్రజలతో కాని, ఆ ప్రాంత ప్రజలు బైటి వారితో కాని సంబంధ బాంధవ్యాలు పెట్టుకోడం చిక్కులతో కూడి ఉన్నది. ఈ విషయమై ప్రయారిటీ ఇచ్చి కమ్యునికేషన్సును అభివృద్ధి చేయాలని కోరుతున్నాను. విద్యుచ్ఛక్తి విషయం కూడా ఘోరంగానే ఉంది. జిల్లాలో 675 గ్రామాలు వుంటే 16 గ్రామాలకు మాత్రమే విద్యుచ్ఛక్తిని ఇవ్వడం జరిగింది కాబట్టి ఇతర జిల్లాలలోవలెనే ఈ జిల్లాలో కూడా ఎక్కువ గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి వచ్చేటట్లు చూడాలని కోరుతున్నాను. ఆ జిల్లాలో పోలీ టెక్నిక్ కాలేజి ఒకటి చాలా అవసరం. కొత్తగూడెంలో బొగ్గు గనులున్నాయి; చాలా ముఖ్య మైన ప్రాంతం అది. 1960-61లో నైనా పోలీ టెక్నిక్ కాలేజీని అక్కడ ప్రారంభించ గలిగితే బాగుంటుందని ప్రభుత్వదృష్టికి తెస్తున్నాను. స్కూల్సు విషయంలో కూడా ఎంతో అభివృద్ధిని సాధించవలసి ఉంది. కల్లూరులో ఒక సబ్ తాలూకాను ఏర్పాటు చేయవలసి ఉన్నది. కల్లూరు, లంకపల్లి, వెమ్సూరు- మూడు రివెన్యూ సర్కిళ్ల ప్రజలు తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్సు మధిర వెళ్ళాలంటే 80 మైళ్లు వెళ్ళవలసి ఉంది. ఇది చాలా కష్టంగా ఉంది కాబట్టి కల్లూరులో సబ్ తాలూకా ఏర్పాటు చేసినట్లయితే ఇబ్బందులు తొలగడానికి ఎక్కువ అవకాశం ఉంటుంది. భూములకు పట్టాలిచ్చే విషయంలో కూడా చాలా జాప్యం జరుగుచున్నది. పట్టా అడిగిన వెనే భూములకు వీలై త్వరగా పట్టాలకు ఇచ్చినట్లయితే అంత

త్వరగా ప్రజల ఇబ్బందులు తొలగడానికి వీలుంటుంది. ఏ ప్రభుత్వానికైనా మనం ఎంతో కష్టపడి సంపాదించుకున్న స్వాతంత్ర్యాన్ని ప్రజాస్వామ్యాన్ని పదిలించవలసిన బాధ్యత ఉన్నది నియంతృత్వ ధోరణి ఏ పార్టీలో వున్నా దానిని అరికట్టడం ప్రభుత్వ ధర్మం, ఇటువంటి ధోరణులెక్కడ వున్నా అరికట్టి ప్రజాస్వామ్యాన్ని పరిరక్షించవలసిందని ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తూ నేను సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ ఎన్. కె వి కృష్ణావతారం (తాడేపల్లిగూడెం–జనరల్) :– అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారి బడ్జెటు ప్రసంగం చాలా ధైర్యాన్ని, ఉత్సాహాన్ని, ఆశలను కల్పిస్తోంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడి ఇది నాలుగవ సంవత్సరం. ఇంతటి త్వరిత గతిలోనే ఆంధ్రప్రదేశ్ యొక్క ఆర్థిక సౌష్ఠవాన్ని పెంపొందించుకోగలిగామంటే చాలా ముఖ్యమైనది, సంతోషించదగినదీ విషయం. బడ్జెటు ప్రతిపాదనలలో క్రొత్త పన్నులను కూడా ఏమియు సూచించలేదు. అది కూడా ముఖ్యమైన విషయమే ప్రజానీకం సంతోషించదగిన విషయమే. ప్రజలు క్రొత్త పన్నులను భరించేస్థితిలో లేరు. కాబట్టి ప్రభుత్వం ప్రస్తుతం ఉన్న పన్నులనే జాగ్రత్తగా గట్టిగా వసూలుచేసే మార్గాలను కనిపెట్టి పన్నుల ఎగవేతలను అరికట్టే విధానాలను అవలంబించవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. కొన్ని Tax concessions ను కూడా మంత్రిగారు చూపించారు. దానితోబాటు బడ్జెటు ప్రసంగంలోని అంకెలను చూచినట్లయితే, 1958–59 వ సంవత్సరానికి 1960–61 వ సంవత్సరానికి అంచనాలను చూచినట్లయితే, అన్నిరంగాలలో కూడా అభివృద్ధి ఎంత బాగా జరుగుతున్నదో తెలుస్తుంది. ప్రతిరంగానికి ఆర్థికస్థోమతు పెరిగింది. కొన్నికొన్ని రంగాలలో, శాఖలలో పూర్వం ఖర్చుపెట్టే ధనముకంటె మూడురెట్లవరకు ప్రభుత్వం ఇప్పుడు ఖర్చు పెడుతోంది వ్యవసాయం అనండి, పశు సంపద అనండి, సహకారం అనండి, వైద్యం అనండి, ప్రజారోగ్యం అనండి, పరిశ్రమలనండి– అన్నింటిలోను ప్రభుత్వం అభివృద్ధిని సాధిస్తున్నదని చెప్పక తప్పదు. హరిజనులకు ఇండ్లస్థలాలను కేటాయించే నిమిత్తమై ఇదివరకుకంటె ఎక్కువగా ధనాన్ని కేటాయించడం జరిగింది. ఆ ధనాన్ని వినియోగించడంలో ప్రభుత్వం ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. కాని ఆ డబ్బు lapse అవకుండా చూడవలెనని నేను ప్రభుత్వానికి ప్రత్యేకంగా సలహా యిస్తున్నాను హరిజనులకు స్థలాలు ఇచ్చే విషయంలో హరిజనులు స్థలాలకోసం దరఖాస్తులు పెట్టుకుంటే వారికి ధనం లేదని వారు పంపించిన దరఖాస్తులనే పాడుపు చేయడం జరిగింది. అలా కాకుండా రాష్ట్రంలో ప్రతిజిల్లాలోను అట్టి దరఖాస్తులు వచ్చినప్పుడు ఒక రిజిష్టరును maintain చేసి ధనం దానికి సమకూర్చినప్పటినుంచీ ఎప్పటికప్పుడు priorities తోటి స్కీములను తీసుకోవాలని చాలసార్లు నేను స్థానికాధికారులతోను, అసెంబ్లీలోనూ చెప్పినప్పటికీ ఆ విధానాన్ని ప్రభుత్వము అవలంబించలేదు. ఆ విధానాన్ని అవలంబించవలసినదిగా నేను ప్రభుత్వానికి ప్రత్యేకంగా విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను. ఇంకా కొన్ని విషయాలపై ప్రభుత్వానికి సలహాలు ఇవ్వాలని ఇప్పుడు పూనుకుంటున్నాను. ప్రత్యేకంగా ప్రొహిబిషనును అమలు జరుపడంలో ప్రభుత్వ విధానం అంతా fail అయిపోయిందని, ప్రభుత్వము ప్రొహిబిషనును అమలు జరుపలేకపో

యిందని దృఢం అయిపోయింది. ప్రొహిబిషనును scrap చేసే పరిస్థితిలో మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వము లేదు, ఎందుకంటే కేంద్రప్రభుత్వము యొక్క విధానాన్ని వారు అనుసరించవలసిన పరిస్థితులున్నాయి. కాని ప్రొహిబిషను బాధ్యతలను పోలీసు శాఖకు అప్పగించడంలో చాలా పెద్ద పొరపాటు జరిగింది. పోలీసులకు అప్పగించడంవల్ల వారు ప్రొహిబిషను అమలు జరుపలేకపోవడమేకాకుండా పోలీసు శాఖ యొక్క బాధ్యత అయిన శాంతిభద్రతల సంరక్షణను neglect చేస్తున్నారు Law and order situationలో చాలా deterioration వస్తున్నదని ఎన్నోసార్లు యీ అసెంబ్లీలో చెప్పాను. ఎన్నోసార్లు ప్రత్యేకంగా నేను స్వర్గీయ కళా వెంకట రావుగారితో discuss చేశాను ప్రొహిబిషను fail అయినదని ఆయన అంగీకరించారు. లోగడవలెనే ప్రొహిబిషన్ డిపార్టుమెంటువారికి అప్పగించవలెనని శ్రీ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారితోను, శ్రీ పిడతల రంగారెడ్డిగారితోనూ discuss చేశాను. వారు కూడా క్రొత్త విధానాన్ని, రూపొందించవలెనని దీనిని అమలు జరిపే బాధ్యత పోలీసునుంచి తప్పించాలని చెప్పారు. హోంమినిస్టరుగారితో దీనిని గురించి చెప్పాను. Inspector-General of Police దీనిని గురించి discuss చేసినప్పుడు "ప్రొహిబిషను బాధ్యతను మాకు అంటగట్టడంవలన మేము అమలు జరుపలేకుండా ఉన్నాం. ఈ బాధ్యతలను ఎంత త్వరితంగా మానుండి తప్పించితే అంత మాకు సుఖపుపుతుంది. లేనియెడల పూర్తిగా యీ department అంతటికీ deterioration వస్తుంది, demoralization వస్తుందని" ఆయన కూడా చెప్పారు. ప్రొహిబిషను విధానం నైతిక విధానముతో కూడుకున్నది, నీతి నియమాలకు సంబంధించినది ప్రత్యేకంగా Statute ఉండడంవల్ల అది మంచిపని కాదని రికార్డుచేయడం అపుతుంది. దానిని ప్రజలకు కాలగతికి వదిలిపేయాలి ఇంకొక ఏ సంవత్సరాలు ప్రొహిబిషను బాధ్యతను పోలీసుకు ఇచ్చినట్లయితే పోలీసుశాఖ పూర్తిగా చెడిపోతుంది. Deterioration అయిపోతుంది. Law and order situation చాలా deteriorate అయిపోతుందని పాతిక సంవత్సరాలు క్రిమినల్ లాయరుగా నాకున్న అనుభవాన్ని బట్టి చెబుతున్నాను. కాబట్టి వినండి. ప్రొహిబిషను బాధ్యత పోలీసునుండి తప్పించనియెడల ప్రొహిబిషను అమలు జరుగనీయండి జరుగకపోనీయండి అది వేరేసంగతి కాని Law and Order situation విషయంలో పోలీసు ఎట్టి శ్రద్ధను తీసుకొనుటలేదు. పోలీసు డిపార్టుమెంటులో అరిష్టి ఎక్కువైనది. పోలీసు ఉన్నతాధికారి I.G. of Police ప్రొహిబిషను అమలు జరుపలేమని చెబుతున్నారు. ఈ ముఖ్యమైన విషయం ప్రభుత్వం గమనించవలసినదిగా ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను.

తరువాత అంశము 'assignment of banjar lands'. బంజరు భూముల పంపిణీ భూసంస్కరణలలో చాల ముఖ్యమైన సోపానము అని నేను నమ్ముతున్నాను. బంజరు భూముల పంపిణీలో చాలా అక్రమములు జరిగిపోతున్నాయి. బంజరు భూములను అయా గ్రామాలలో ఉన్న వేద వారిజనులకు, వెనుకబడిన జాతులవారికి ఇవ్వకుండా ఆస్తి ఉన్న వారికి ఉద్యోగులు వారినుండి వ్యక్తిగతం తీసుకుని పంపిణీ చేస్తున్నారని చెబుతున్నాను.

*ఆర్థికశాఖా మంత్రి (శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి):—బంజరు భూములను ఇస్తి ఉన్నవారికే ఇస్తున్నారని వారి నోటీసుకు వచ్చిన ఉదాహరణలను కొగితంపేద వ్రాసి నాకు పంపించవలెను, లేదా చెబితే బాగుండును, కాని generalisation అంతమంచిది కాదేమో.

*శ్రీ ఎన్. కె. వి. కృష్ణావతారం:—నేను generalization గా చెప్పే వాడను కాను. స్వర్గీయ కళా వెంకటరావుగారితో చెప్పాను. కలెక్టరుతో మాటలాడి కొన్ని పట్టాలు రద్దు చేయించడంకూడా జరిగింది రివిన్యూ బోర్డు మెంబరు శ్రీ వి.వి సుబ్రహ్మణ్యంగారు మా పాంతం వచ్చినప్పుడు complaint ఇచ్చారు. విచారణ జరిగింది. కాని చివరకు ఏమీ జరుగలేదు. చాలా instances ఉన్నాయి. చింతలపూడి తాలూకాలోను, ఏలూరు తాలూకాలోను ఉద్యోగస్తులు వాళ్ల బంధువులకు ఆస్తి ఉన్నవాళ్లకు ఇచ్చిన ఉదాహరణలు specific గా తప్పకుండా యిస్తానని ఆర్థికమంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. కాబట్టి యీ విషయంలో చాల కఠినమైన చర్య ఉద్యోగస్తులమీద తీసుకోవలసిన అవసరముంది. తెలంగాణాలో Land Assignment Committee ఒకటుందని మిత్రులు శ్రీ నరసింహారావుగారు చెప్పారు ఆంధ్రకుకూడా అలాంటి కమిటీ అవసరం. అలాంటి ఒక Advisory Committee ఉంటే మా సలహాలను వారు విననక్కరలేదు కాని శాసన సభ్యులతో ఒక సలహాసంఘం ఉండడం వల్ల ఏమి జరిగిందో ఎప్పటికప్పుడు తెలుస్తుంది. ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకురావడానికి అవకాశం ఉంటుంది బంజరు భూముల పంపిణీ విధానము ఒక సంవత్సరంలోపల పూర్తి అయేటట్లు చూస్తామని ముఖ్యమంత్రి శ్రీ సంజీవయ్య గారు చెప్పారు. త్వరితగతిని సంవత్సరంలోపల పూర్తి చేయకపోతే బంజరు భూములలో కొంతకాలం నుంచి ఉన్న శివాయ జమాదారులు వెనాల్టీలు కట్టుకోలేక అవస్థపడుతూ ఉంటారు. అందుచేత బంజరుల పంపకము త్వరగా చేయాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. మైనరు ఇరిగేషను చెరువుల విషయంలో ఏ మైనరుఇరిగేషను టాంకుకు మరమ్మత్తులు జరుగవలెనో వాటిని ఆయా చెరువుల ఆయకట్టుదారులకు కంట్రాక్టర్లకు ఇస్తే చాలా బాగా ఉంటుందని ప్రభుత్వానికి సలహా ఇస్తున్నాను. P.W.D. మంత్రిగారు దానిని అమలుపరిస్తే చెరువు క్రింద ఉన్న ఆయకట్టు రైతులు లాభాలతో నిమిత్తం లేకుండా, స్వార్థం ఎక్కువ లేకుండా మరమ్మత్తులను కట్టుదిట్టంగా చేయడానికి పూనుకుంటారు. తరువాత అంశము మెడికల్ కాలేజీలు. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో కొన్ని వైద్య-కళాశాలలను పెట్టాలని ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. పశ్చిమగోదావరి జిల్లా కేంద్రమైన ఏలూరులో 50—60 లక్షల రూపాయల వరకు ఖర్చు పెట్టి పెద్ద ఆసుపత్రి నిమిత్తం భవనాలు కట్టించారు. అక్కడ ఒక మెడికలు కాలేజి కూడ పెట్టవలసినదిగా ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడే చెప్పకపోతే వేరేచోట మెడికలు కాలేజీ పెట్టే ఉద్దేశంతో ప్రభుత్వమువారున్నట్లు తెలుస్తున్నది. బెజవాడకు సమీపముగా గుంటూరులో ఒక మెడికలు కాలేజి ఉన్నది. బెజవాడలో ఒక హాస్పిటలు పెట్టినప్పటికి ఏలూరులో మెడికలు కాలేజీకి అనువైన భవనాలు ఉన్నాయి. కాబట్టి ఏలూరులో

మెడికలు కాలేజి స్థాపించవలసినదిగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. దానితోపాటు నా నియోజకవర్గమైన తాడేపల్లిగూడెంలో తాలూకా కేంద్ర ఆసుపత్రికి తగిన భవనములు లేవు. అన్ని తాలూకా కేంద్ర ఆసుపత్రులకు ఉన్నవి. ఒక్క తాడేపల్లిగూడెములో మాత్రము తగిన భవనాలు లేవు. కనుక pucca building కట్టించే ప్రయత్నాన్ని చేయవలసినదిగా నేను ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. లంచగొండితనమును రూపుమాపే విషయములో ప్రభుత్వము చాలా గట్టి చర్యలు తీసుకోవాలి. లంచగొండితనము వలన ప్రభుత్వము చేసే మంచి సంస్కరణల ఫలితము సామాన్యమానవునికి అందడము లేదు. పూర్వపు హైదరాబాద్ గవర్నమెంటు నాయక్ కమిటీని appoint చేయడము, అది ఒక report ఇవ్వడము జరిగింది. ఈ విషయము గురించి ముఖ్యమంత్రి గారితో కూడ చెప్పాను. Directorate of Anti-corruption అనేది ఒకటి పెట్టడానికి ఆలోచిస్తామని చెప్పారు. అలాంటి directorate ను ఒక దానిని నిర్మించాలి. ఈ విషయములో మనము గట్టిచర్య తీసుకోగలిగితే ప్రభుత్వము చేసే మంచి కార్యక్రమాల యొక్క ఫలితాలు సామాన్య ప్రజలకు అందవని మనవిచేస్తున్నాను. ఇక employment exchanges గురించి చెప్పాలి They have become hot beds of corruption. 3 నెలల కొకవారి renewal చేసుకోవాలని వుంది. కార్డు పంపించినప్పటికి renew చేయవచ్చునని rules లో వుంది. But what we find is that things are not properly done in Employment Exchange offices and they are becoming hot beds of corruption. ఇక electoral rolls విషయము. ఇది Representation of Peoples' Act కు సంబంధించిన విషయము అయినప్పటికి మన స్టేటు కొంత చర్య తీసుకోవడానికి అవకాశముందేమోనని ఆలోచిస్తున్నాను ఎందుకంటె మునిసిపల్ ఎలక్షన్సు జరిగినవి. ఇంకా ఇప్పుడు జరుగుతున్నాయి తాడేపల్లిగూడెమునకు రేపు 7వ తారీఖున ఎలక్షన్ జరుగుతోంది ఇతర గ్రామాలలో నివసిస్తున్న వేల మందిని తమకనుకూలముగా ఓటు చేయించుకొనేందుకు ఓటర్లుగా చేరుస్తున్నారు. వారు ఓటరుగా చేర్చుకొనమని application పెడతారు. అవి Revenue Officers కు, Municipal Bill Collectors వద్దకు వెడతాయి. దానిని గురించి వారు ఎట్టి ఆలోచన చేయకుండా వీళ్లు ఎప్పుడయితే as an elector అప్లికేషన్ పెట్టుకొంటారో అప్పుడు వారిని include చేస్తున్నారు. ఇది చాల అన్యాయము. Elections are the life breath of Democracy. ఇతర పంచాయతీలలో ఓటు చేసిన వారిని residential qualification లేని వారిని ఇలా false ఓటర్లను తీసుకొని మచ్చి చేర్చడం సరియైన ప్రజాస్వామ్యము కాదని విజ్ఞప్తి చేస్తూ ఈ అవకాశమిచ్చినందుకు చైర్మన్ గారికి నా కృతజ్ఞతలు తెలుపుతూ విరమిస్తున్నాను.

شری میر احمد علی خاں (ملک پیٹھ) —

جناب عالی۔ میں جناب فینانس منسٹر صاحب کو اس بات پر مبارکباد پیش کرتا ہوں کہ انھوں نے ایک متوازن موازنہ پیش کیا ہے اور اس بات پر بھی مبارکباد دیتا ہوں کہ انہوں نے ہماری اسٹیٹ کی زبان تلگو میں موازنہ پیش کیا ہے۔ مجھے امید ہے کہ آیندہ اردو میں بھی موازنہ تیار کیا جائیگا کیونکہ ہماری ریاست میں جہاں دو کروڑ چالیس لاکھ آدمی تلگو بولنے والے ہیں وہیں تقریباً ۴۰-۴۰ لاکھ آدمی اردو بولنے والے بھی ہیں۔ اس لحاظ سے اردو کی اہمیت کو یہاں گورنمنٹ نے بھی تسلیم کیا ہے اور اس کو یہاں کی ایک ریجنل لینگویج قرار دیا ہے۔ اس اعتبار سے مجھے امید ہے کہ نہ صرف موازنہ بلکہ یہاں کی دوسری سرکاری اشاعتیں بھی اردو زبان میں پیش ہوں گی اور میں یہ کہوں گا کہ اس طرف توجہ

کی جائے تو مناسب ہوگا۔

میں اس موقع پر جناب اسپیکر صاحب کا بھی شکریہ ادا کرنا چاہتا ہوں کہ انہوں نے تلگو اینڈ اردو اکیڈیمی آف ہسٹری اینڈ سائنس کے قیام کے ذریعہ ایک اچھا قدم اٹھایا ہے۔ جب تک ہم اپنی زبانوں کی ہسٹارک اور سائنٹیفک چیزوں کی طرف توجہ نہ کریں ہماری زبانیں ترقی نہیں کرسکتیں۔ میں اس سلسلے میں گورنمنٹ کا بھی شکریہ ادا کرنا چاہتا ہوں کہ اوس نے اس ادارے کے لئے دس ہزار روپئے کی امداد منظور فرمائی ہے۔

میں جناب چیف منسٹر صاحب کے اس اعلان کا خیر مقدم کرتا ہوں جس کے ذریعہ انہوں نے تعلقہ لیول پر سرکاری کاروبار میں تلگو کے استعمال کا تصفیہ کیا ہے۔ ہمارے لئے یہ بہت ضروری ہے۔ تلگو نہ صرف ہندوستان کی ایک اہم زبان ہے بلکہ جنوبی ہندوستان کی لسانی ریاستوں میں یہ سب سے

بڑی ریاست کی زبان ہے۔ اس لحاظ سے آندھرا پردیش کا فرض ہو جاتا ہے کہ اپنی زبان کی ترقی کے لئے جہاں تک ممکن ہو سکے سہولتیں بہم پہونچائے۔ کیونکہ ہمیں شرمندگی محسوس ہوتی ہے جب ہم اپنا کاروبار اپنا اڈمنسٹریشن ایک غیر ملکی زبان میں چلاتے ہیں۔ اس لحاظ سے جناب چیف منسٹر صاحب کا یہہ اعلان لائق خیر مقدم ہے کہ آئندہ تعلقہ لیول پر کاروائیاں تلگو میں چلینگی۔ اس کے ساتھ ہی انہوں نے یہہ بھی اعلان فرمایا ہے کہ اردو کے متعلق گورنمنٹ جو ڈسیشن لے چکی ہے اور اردو کو سیکنڈ لینگویج قرار دینے سے متعلق جو تصفیہ ہو چکا ہے اس کی پابندی کی جائے گی اور اس کو برقرار رکھا جائے گا۔ مجھے امید ہے کہ جب یہہ چینج اوور ( ) ہوگا اور تمام دفاتر میں تعلقہ لیول پر تلگو استعمال ہوگی تو اس حقیقت کے پیش نظر کہ اردو ایک بہت بڑی اقلیت کی زبان ہے اس کے لئے بھی یہاں کافی سہولتیں مہیا کی جائیں گی۔ اور دفاتر میں اتنا عملہ رکھا جائے گا کہ جو کاروائیاں اردو میں پیش ہوں گی ان پر

بھی غور ہوگا کیونکہ یہ اعلان فرمایا گیا ہے کہ کارروائیاں اور درخواستیں اردو میں بھی پیش کرنے کی تمام سہولتیں دی جائیں گی اس لحاظ سے وہاں اتنا کافی عملہ رکھا جائے گا جو اردو کی درخواستوں اور اردو کی کارروائیوں سے بھی نبٹ سکے۔ اور میں اس بات کی بھی توقع کرتا ہوں کہ جب حکومت نے اردو کے اس موقف کو تسلیم کر لیا ہے تو کم سے کم اعلیٰ عہدہ داروں کو اردو سیکھنا لازمی قرار دیا جائیگا۔ اور یہ ضروری ہے۔ یہ ہمارے لئے خوشی کی بات ہے کہ آندھرا پردیش نے ایک ایسی زبان کو بھی ریجنل لینگویج تسلیم کیا ہے ہے اور اس کو ترقی دے رہی ہے جو ایک کل ہند نوعیت کی زبان ہے اور اس کے ذریعہ ملک کے دوسرے حصوں سے ربط و ضبط قائم رکھنے اور تعلقات بڑھانے میں مدد ملے گی۔

میں حکومت کا اور خاص طور پر جناب ضیغم منسٹر صاحب کا شکریہ ادا کرنا چاہتا ہوں کہ شہر حیدرآباد و سکندرآباد میں عام حالات

بیروزگاری کو ملحوظ رکھتے ہوئے موازنہ میں دس لاکھ روپئے کی گنجائش مہیا کی گئی ہے۔ مجھے امید ہے کہ حیدرآباد اور سکندرآباد کے شہری اس گنجائش سے کافی فائدہ اٹھائیں گے۔ حکومت نے نہ صرف یہہ گنجائش مہیا کی ہے بلکہ اس کا بھی وعدہ فرمایا ہے کہ اگر ضرورت ہو تو اس میں اضافہ بھی کیا جائے گا۔ میں باشندگان حیدرآباد و سکندرآباد کی جانب سے آنریبل فینانس منسٹر صاحب اور حکومت کا شکریہ ادا کرتا ہوں۔

اس کے علاوہ حکومت نے آئی۔سی۔ایس۔ ڈبلیو کو بھی تیس لاکھ روپئے کی امداد دی ہے تاکہ جو غریب پریشانی اور فاقہ کشی میں مبتلا ہوں انکی مدد کی جاسکے۔ میں اس سلسلے میں یہہ بھی عرض کر دینا چاہتا ہوں کہ جہاں چھوٹی چھوٹی مصنوعات کے ذریعہ سے کم روزگار اور بیروزگار لوگوں کو سہولتیں بہم پہونچائی جائیں گی وہیں عام طور پر غلہ کی گرانی کی وجہ سے جن لوگوں کو تکالیف ہو رہی ہیں انھیں دور کرنے کے لئے ہمارے منسٹر صاحب زراعت و غذا یہ

بھی توجہ فرمائیں گے اور جہاں تک ہو سکے کوآپریٹیو ہیسس پر زیادہ سے زیادہ دوکانات قائم کریں گے اور نئی انجمنوں کے قیام کی ہمت افزائی کیجائیگی۔ تاکہ ان کے ذریعہ عام لوگوں کو سہولت بہم پہنچ سکے۔ اور لوگوں کو ارزاں قیمت پر غلہ مہیا ہو۔ میں یہ واضح کرنا چاہتا ہوں کہ صرف کارپوریشن کی قائم شدہ دوکانات کافی نہیں ہیں۔ کارپوریشن کی دوکانات کو برقرار رکھتے ہوئے اور ان کی اصلاح کرتے ہوئے دوسری ارزاں فروشی کی دوکانات قائم کیجانی چاہئیں۔ مجھے امید ہے کہ منسٹر صاحب متعلقہ توجہ فرمائیں گے۔

آخر میں میں یہ عرض کرنا چاہتا ہوں کہ حال ہی میں یونانی طب کے متعلق اخبارات میں کافی ردوقدح ہوئی ہے۔ ان کے کچھ جائز مطالبات ہیں۔ واقعہ یہ ہے کہ یونانی طب کا سال ہائے سابق میں جو بجٹ تخمینہ تھا اس میں حالات گرانی کے لحاظ سے نہ صرف اضافہ نہیں کیا گیا ہے بلکہ اس میں مزید کمی کر دی گئی ہے۔ میں امید کرتا ہوں کہ آنریبل فینانس منسٹر صاحب یونانی طب سے متعلق اعداد و شمار دیکھکر اگر اس میں اضافہ نہیں تو کم سے کم سابقہ بجٹ ہی کو برقرار رکھنے کا انتظام فرمائیں گے۔ تاکہ یہ جو ہمارے ملک کی ایک مفید اور ضروری چیز ہے جس سے ہزاروں لاکھوں آدمی فائدہ اٹھا رہے ہیں آئندہ بھی مستفید ہو سکیں اور یہ فن ترقی کر سکے۔ توقع ہے کہ حکومت یونانی طب کے دواخانے کھولنے اور کالجس قائم کرنے اور اسے دیگر سہولتیں بہم پہنچانے پر غور کریگی۔ اور یونانی طب کے جائز مطالبات کو تسلیم کرے گی۔ میں جناب صدر کا شکریہ ادا کرتا ہوں کہ انہوں نے مجھے اس موقع پر اپنے خیالات ظاہر کرنیکا موقع عطا فرمایا۔

*శ్రీ డి. హనుమంతరావు (జగిత్యాల) :– అధ్యక్షా! ఈ సంవత్సరపు బడ్జెటు గురించి వివరంగా చెప్పే అవకాశం మీరిచ్చిన సమయంకు సరిపోతుందో, చెప్తో చెప్పలేను కాని కొన్ని విషయాలను చెప్పటానికి ప్రయత్నిస్తాను. మనం శ్రేయోరాజ్యాన్ని ఏర్పాటు చేసుకొని, పంచవర్ష ప్రణాళికలను వేసుకొంటూ, నేడు రెండవ ప్రణాళిక యొక్క నాల్గవ సంవత్సరంలో వున్నాము. కాని ఈ బడ్జెటును రూపొందించే పద్ధతి పాతదిగానే వున్నది. Income గురించి, expenditure గురించి, allotment గురించి మన బడ్జెటులో కొత్త పంథాలో, కొత్త రీతిలో మన శ్రేయారాజ్యానికి సంబంధించిన అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని రూపొందించ బడలేదని నేను భావిస్తున్నాను. ప్రతి సంవత్సరము మనము బడ్జెటును మార్చిలో pass చేసుకొంటున్నాము. దానికి administrative sanction దొరకటానికి కొంత కాలం, financial sanction కు కొంత కాలం, ఈ విధంగా ఆలస్యం కావటం, దానివల్ల lapse కావటం లేదా చివరి రోజుల్లో rush up కావటం మనం గత మూడు సంవత్సరాల నుండి చూస్తూనే వున్నాము. కేవలం planned items పైననే కాకుండా, non-planned items పైన కేటాయించింది కూడ, విపరీతంగా lapse కావటం మనం చూస్తున్నాము. అందువల్ల ప్రతి సంవత్సరం బడ్జెటును ప్రతిపాదించేదానికంటే పంచవర్ష ప్రణాళికల మాదిరిగా, బడ్జెటును కూడ అయిదు సంవత్సరముల కొకసారి, అది అసాధ్యమైతే కనీసం మూడు సంవత్సరముల కొకసారైనా కనీసం planned items నైనా పూర్తిగా పూర్తి చేసుకొనటానికి, బడ్జెటును pass చేసుకొంటే మంచిదని నేను భావిస్తున్నాను. దానివల్ల డబ్బు lapse కాకుండా చూచుకోవటమేకాక planned, non-planned items ను సక్రమంగా పూర్తి చేయటానికి వీలుంటుంది. ఇక్కడ ప్రతి దానిని వివరంగా చర్చించుకొనటానికి అవకాశం వుంటుంది. ఈ ప్రతిపాదన గురించి Finance Minister గారు తీవ్రంగా ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను. మంత్రిగారు తమ ప్రసంగంలో inflationary conditions గురించి, మన State యొక్క ఆర్థిక వ్యవస్థ గురించి సక్రమంగా వివరించారు. 1958–59 లో ఉత్పత్తి బాగా పెరిగినప్పటికీ inflation ని కంట్రోల్ చేయలేదని వారు చెప్పారు. ఈనాడు మన ఆర్థిక వ్యవస్థలో పెరిగిపోతున్న inflation ను కంట్రోలు చేయటానికి ఉత్పత్తిని యింకా తీవ్రతరం చేయాలి. మన expenditure కు మించి ఉత్పత్తి చేసుకోవాలి ఉత్పత్తితో పాటు expenditure consuption population రోజురోజుకు పెరుగుతున్నది. వాటికి మించి అవసరాలు పెరుగుతున్నాయి. మన social status పెరుగుతున్నది. వీటన్నింటిని meet అవటానికి ఉత్పత్తి సరిపడటం లేదు. Inflation ను కంట్రోలు చేయాలంటే planned items ను కంట్రోలు చేయాలి. వీలైతే planned items ను కర్టైల్ చేయాలని కూడా మీ ద్వారా మంత్రిగారికి తెలియజేస్తున్నాను.

ఇక, నిరుద్యోగ సమస్య అలాగేవుంది. Plans సక్రమంగా అమలు జరగటం లేదు. దానికితోడు కొన్నుగోలు వస్తువుల ధరలు విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నాయి. వాటిని తృప్తికరంగా కంట్రోలు చేయలేకపోతున్నాము. మనయొక్క Public debt విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నది. దానినిమనం తీర్చలేకపోతామేమో! ఈ దరంవాళ్ళం వచ్చే తరంవాళ్ళకు అప్పు తప్పితే యింకేమీ ఇవ్వలేని పరిస్థితి ఏర్పడుతుందేమోననిపిస్తున్నది ఈ బడ్జెటు తీరు చూస్తుంటే. వాటిగురించి విపులమైన సూచనలు, సలహాలు, ప్రతిపాదనలు మంత్రిగారి బడ్జెటు ప్రసంగములో లేవు. దానిలో ఒక సంతోషకరమైన విషయం ఏమిటంటే plan out-lay పూర్వంకంటె ఇప్పుడు పెరిగినట్లు బడ్జెటులో చూపించారు. అదే హర్షించదగిన విషయమే. డీసెంట్రలైజేషన్ పేర, మన రాష్ట్రంలో బ్లాక్ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తులను కొన్ని చోట్ల ఏర్పాటు చేసుకొన్నాము. వాటియొక్క ఆర్థిక పరిస్థితి బాగుచేయాలనే ఉద్దేశంతో రెవెన్యూ resources ను పెంపొందించటానికి ప్రతిపాదనలను రూపొందిస్తున్నాము. అందులో పూర్వంలేని కొన్ని సూచనలు సూచించబడ్డాయి. బ్లాక్ సమితులకు, జిల్లా పరిషత్తులకు రెవెన్యూ ఆదాయం నుండి ప్రతి రూపాయికి 25 నయా పైసలు ఇవ్వాలని నిర్ణయించినందుకు నేను ఈ ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. ఈనాడు పంచాయితీలకు రెవెన్యూలో అధిక భాగం రావాలనే ప్రాథమిక కోర్కెను తృప్తికరంగా తీర్చలేకపోయినా ఈ మాత్రమైనా తీర్చినందుకు నేను ఆర్థిక మంత్రిగారిని అభినందిస్తున్నాను. ఈ విషయంలో వారు ముందంజవేసి మంచి నిర్ణయంచేసినందుకు నేను చాల సంతోషిస్తున్నాను. వారు ఇంతటితో ఆగకుండా పంచాయితీ సమితుల, జిల్లా పరిషత్తుల ఆర్థిక స్థోమతును పెంచటానికి revenue sources ను అభివృద్ధి పరచటానికి ప్రయత్నిస్తారని ఆశిస్తున్నాము. 'మా గ్రామంలోని డబ్బులో అధిక భాగం పట్టణాలలో ఖర్చు చేస్తున్నారు' అని గ్రామప్రజలు అనుకోకుండా వారి కోర్కెలను కూడ నెరవేర్చటానికి ప్రభుత్వం తీవ్రకృషి చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. రేపు రాబోయే మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక అంత ఉత్సాహకరంగా వుంటుందని నాకు తోచటంలేదు. ఆ ప్రణాళికలో planned items, resources ఉత్సాహకరంగా వుంటాయనే ఆశ నాకులేదు. Legislatureయొక్క కంట్రోలు బడ్జెటు ప్రతిపాదన వైననే కాకుండా finances మీద కూడా వుండాలని మనం సూత్రప్రాయంగా అంగీకరించాము. కాని రోజురోజుకు ఏమీ కంట్రోలు లేని పరిస్థితినే మనం చూస్తున్నాము. లెజిస్లేచర్ యొక్క, సుప్రిమసీకి భంగం వాటిల్లుతుందేమో అనే భయం నాకుంది.

ఇక ప్రతి గ్రాంటులోనూ మన House శాంక్షన్ చేసినదానికంటే 25% ఎక్కువ expenditure కు డిపార్టుమెంటుకు అధికారం ఇస్తూ ప్రభుత్వం ఒక G.O. ను issue చేసిందని విన్నాను. దానిలోని వివరాలు నాకు తెలియవు.

కాని వారి యొక్క supremacy ఎలాగున ఉన్నప్పటికినీ, కనీసము executive powers విషయములోనైనా delegation of powers క్రింద వారి యిష్టము వచ్చినట్లు చేస్తున్నప్పటికినీ, finance కు సంబంధించినంతవరకైనా financial sanction వరకైనా ఈ House యొక్క అనుమతి తీసుకుని ఖర్చు చేస్తే మంచిది. ఆ విధముగ చేయకపోవడమనేది House ను ధిక్కరించినట్లు అవుతుంది దానివల్ల ఈ House యొక్క sanctity ని భంగపరచినట్లు అవుతుంది. అది దేశమునకు, దేశములోని ప్రజల యోగక్షేమమునకు అసర్ధదాయకముగ ఉండగలదని మనవిచేస్తున్నాను.

మరొక విషయము— Finance Department యొక్క Control ఇతర డిపార్టుమెంట్ల మీద చాలా rigid గా ఉన్నదని తెలుస్తున్నది. ఇతర డిపార్టుమెంట్ల మీద Finance Department కు control ఉంటే, Finance Department మీద కూడ control ఉండాలి కదా! అట్లా లేక వారి ఇష్టము వచ్చినట్లు financial sanctions కు control ఏమైనా ఉన్నదా. Schemes కు శాంక్షను లేకపోయినను, డిపార్టుమెంట్లు చేసే expenditure కు శాంక్షను Finance Department చేస్తున్నది. ఇది పరస్పర విరుద్ధమైన పద్ధతిగ ఉన్నది. ఇలాంటివి administration లో జరుగుతున్నవని మీద్వారా మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఉప్పల మల్సూర్ (సూర్యాపేట—రిజర్వుడు):—అధ్యక్షా, ఈ సంవత్సరము ఆర్థికమంత్రిగారు బడ్జటును ప్రవేశపెట్టుతూ చేసిన ప్రసంగములో దాని యొక్క స్వరూపము వివరించారు. ఈ బడ్జటుపై యిప్పటికి నాలుగు దినములుగ చర్చలు జరుగుతున్నవి. ఇందులో గౌ॥ సభ్యులు అనేకమైన విమర్శలు, సూచనలు చేశారు.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— వారు చేశారు సరే మీరేమి చెబుతారు?

శ్రీ ఉప్పల మల్సూర్ :—నేనుమాత్రము ఈ బడ్జటును ఆ విధముగ అంగీకరించటానికి సిద్ధముగ లేను. మంత్రిగారు మాట్లాడుతూ ప్రజల జీవితములో ఆదాయము పెరిగిందని, అది గమనించదగ్గ విషయమని చెప్పారు. ఒకానొకప్పుడు జీవన ఆదాయము ఒక్కొక్కరికి 20 రూపాయలు ఉంటే, ఇప్పుడు అది 82 రూపాయలకు పెరిగింది. ఇంకా 90 రూపాయలు కూడ కావచ్చునని కూడ అన్నారు. అందువల్ల నాకు ఇది సంతృప్తికరముగ ఉన్నదని వారు చెప్పారు.

వాని శ్రీ సంజీవరెడ్డి గారి హయాములో వేసిన స్కీములు ఇప్పుడు సంజీవయ్య గారు అమలు జరుపబోతున్నారు. శ్రీ సంజీవయ్య గారు హరిజన కుటుంబమునకు చెందిన వాడు. మంచి అనుభజ్ఞుడు. బాగా చదువుకుని ఉన్నవాడు. అలాంటి ఆయన మనకు ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చారు. ఆయన వైములో ఈ బడ్జటును ప్రతిపాదించడము, శ్రీ సంజీవరెడ్డి గారి స్కీములు అమలులో పెట్టడమనేది హర్షించదగ్గ విషయమే హరిజనుల విషయములో గాంధీగారు ఏదృక్పథముతోనైతే హరిజన ముఖ్యమంత్రి అయితే గాని హరిజనులు ముందుకు రాలేరని ఆశించారో అటువంటి సమయము ఇప్పుడు చేకూరిందని ఆశించాము. కాని దానికి భిన్నముగ జరుగుతున్నందుకు మేము విచారము వెలిబుచ్చవలసి వస్తున్నది. నేటికి మనకు హరిజనుడు ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చారని ఆర్థికమంత్రిగారి ఉపోద్ఘాతములోనే చెప్పారు. అయితే మన ముఖ్యమంత్రి హరిజనుడు అవునో కాదో, ఈనాడు వారు హరిజనుడు అయితే, వారి ద్వారా గాంధీగారి ఆశయములు నెరవేరుతాయని ఆశించి తృప్తిపడేదానికి ముందు హరిజన ముఖ్యమంత్రిగారి హయాములో జరిగిన కొన్ని విషయములు గౌ॥ సభ్యుల దృష్టికి, మీ దృష్టికి తేదలచుకున్నాను. ముఖ్యమంత్రి గారి హయాములో మాకుకలుగుతున్న మేలును గురించి దీర్ఘంగా ఆలోచించి, అందుకు మేము తృప్తిపడాలో, దుఃఖపడాలో గుర్తించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. శ్రీ సంజీవయ్య గారు ఇటీవల ఖమ్మం జిల్లాలో చేసిన ఉపన్యాసము మీద తర్జనభర్జనలు జరిగినవి. కాని ఆ ఉపన్యాసము ఫలితంగా ఎలాంటి పరిణామములు ఏర్పడినవో వివరిస్తున్నాను. వారు ఆవిధముగ మాట్లాడలేదని అంటున్నారు. వారు ఆవిధముగ మట్లాడినారనే మా నమ్మకము, అక్కడ చుట్టు పక్కల ఉన్న వాతావరణమే బుజువు చేస్తున్నది దీనివల్ల వారు ఆవిధముగ మాట్లాడి ఉంటారని అనుకోవలసి వస్తున్నది. ఈనాడు భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారీ వర్గమువారిచేత ప్రభుత్వములోని అధికారయంతయు చేజిక్కింది. అలాంటి వారి మధ్య వాళ్ల యొక్క చెప్పుచేతలలో నుండి, వారు చెప్పినట్లు శాసనము వేయటానికి సిద్ధపడకపోతే, ఇంతమంది మధ్యలో హరిజనుడు అనే ఆయన ముఖ్యమంత్రి కావడము అసంభవము. అందువల్లనే ఆయన ఆవిధముగ చెప్పియుంటారని సమ్మకతప్పదు. దీనికి ఇంకను కారణములు ఏమిటి అని ఆలోచిస్తే, ఒక్క విషయము మాత్రము జ్ఞాపకమునకు వస్తున్నది. ఒక ఉదాహరణ చెబుతాను, ఏ సంస్థలోనైనా ఇతర కూలీలతోబాటు పనిచేసే ఒక కూలి, అదృష్టవశాత్తు తాను మేనేజరు అయినప్పుడు, ఆ సంస్థ స్వంతదారుడు తను చెప్పినట్లు వింటాడని ఆశతో నియమిస్తే, ఆయన తనకుడా కూలీలలో నొకడిని అనేమాట మరచిపోయి, కూలీలను కొరడాతో కొట్టనారంభించాడట. అధికారము వచ్చిందిగదాయని తన్ను తాను మరచిపోయి ఆ విధముగ అక్రమ ప్రవర్తనకు

దిగాడంలే, ఇక ఆ కూలీలను బాగుచేయటానికి కాదు, తరయొక్క ఉన్నతిస్థాన మును నిలబెట్టుకోటానికి చేసిన ప్రయత్నమని చెప్పవలసి ఉంటుంది. ఆ మేనేజరు తను పైఅధికారి మెప్పుబడయుటకు, తన స్వార్థమును రక్షించుకోటానికి చేసిన ప్రయత్నమని చెప్పాలి అట్లాగే హరిజనుడైన సంజీవయ్యగారు తను హరిజనుడనే సంగతి మైమరచి, తనతోటి వెనుక ఆశించుకున్న హరిజనులను మరచిపోయి ఈలాంటి ధోరణిలో ఉపన్యాసము చేశాడంలే, అది గాంధీగారి ఆశయములు నెరవేర్చటానికి కాదు తను ముఖ్యమంత్రి పదవికి వచ్చింది అని చెప్పకతప్పదు. హరిజనుడు ముఖ్యమంత్రి అయితేగాని, హరిజనులు ముందుకు రాలేరు అని గాంధీగారు ఆశించారు అది ఇప్పుడే నిష్ఫలమైనదని చెప్పుకోవాల్సి ఉంటుంది. కాబట్టి ఆనాడు మన ముఖ్యమంత్రిగారి ఉపన్యాసము చాలా శోచనీయముగ నున్నది. చెట్టుపేరు చెప్పుకుని కాయలు అమ్ముకునే విధముగ సంజీవయ్యగారు హరిజనుడు అనే పేరుతో ముఖ్యమంత్రి పదవిలో ఉన్నానన్న సంగతి గుర్తించు కోవాలి. ఆయన ఎంత కష్టపడి పైకి వచ్చారో తన సాటి హరిజనులు ఎంత కష్ట జీవితము గడుపుచున్నారో, తాను వారియందు శ్రద్ధవహిస్తేనేగాని వారు ముందుకు రాలేరు అనేది మరచిపోకూడదు. ఏ లౌనులోనో, తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్సులోనో, జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్సులోనో హరిజనులకు హాస్టల్సు ఏర్పాటుచేసి చదువు చెప్పించుతున్నంత మాత్రాన మొత్తము హరిజనులలో నూటికి 17 మంది, చదువుకుంలే, హరిజనులందరు ముందుకు వస్తారని ఆశించడము పొర బాటు ఈనాడు పల్లెసీమలలో వెనుకబడిన జాతులవారిని, హరిజనులను వెనుకకు నెట్టి వేయడము జరుగుతున్నది. ఈనాడు దేశాన్ని ఎదురుకొంటున్న భూసమస్య, ఆహార సమస్య వారి ఆర్థిక సంపదను చేకూర్చడములో మధ్య దళారీల చేతులలో పడవేసి వారికి అందకుండా చేస్తున్న ప్రభుత్వము యొక్క policy వల్ల వారు నిర్బంధ పడుతున్నారేకాని, వారు ముందుకు వస్తారనే సమస్యతో తృప్తిపడుతూ ఇక్కడ fans క్రింది కూర్చుని ఆనందించడము ఎంతమాత్రము గర్వించదగిన విషయము కాదని చెబుతున్నాను. మనము ముఖ్యమంత్రి అయితే గాంధీగారి ఆశయములన్నీ పూర్తి అవుతాయని ముఖ్యమంత్రిగారు అనుకోవడము కలలుగా ఉన్నవికాని, రాష్ట్ర ప్రభుత్వము పరిపాలిస్తున్నదని అనుకోవడము చాలా తప్పు.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:— Fans ను ఆపినా ఆగడము లేదు.

శ్రీ ఉప్పల మబ్బార్ :—ఇదివరకు ఎన్నోసార్లు చెప్పాము Fans ఆపడము కాదు కాని, ఏదో ఒక రోజున అవే ఆగిపోతాయి ఒకవేళ ఆయన అట్లా చేయరు అనుకుంలే, తన పదవిని, తనవర్గాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని, వారు పడే కష్టము అన్నీ ఒకసారి మనసుకు తెచ్చుకుంలే, నిజముగ తన హయాములో భూసంస్కరణ బిల్లును తీసుకుని రావడము, వేదవారికి బంజరు భూములు పంచడము,

వారికి ఇళ్ళు కట్టించడము, జరుపుచున్నారని ఆశిస్తున్నాము. హరిజనులు ఈనాడు ముందుకి గుంటలలో ఏ విధముగ ఉపరము గడుపుచున్నారో ఒకసారి మనస్సుకు తెచ్చుకోవలసిందిగా కోరుచున్నాను. ఒకా నొకప్పుడు సంజీవయ్యగారు మంత్రిగా ఉండగా హరిజనసూదెమలు సంపర్శించినప్పుడు, హరిజన పరిస్థితినే నే విధముగాను బాగుచేయలేని నిస్సహాయ స్థితిలోనున్నానని అన్నారు ఈ విషయము బహుశః వారికి జ్ఞాపకము ఉన్నదని అనుకుంటున్నాను ప్రభుత్వము, ఇంతవరకు చేసిన కృషి ఫలితముగ హరిజనులకు స్థానికంగా ఉన్న అస్పృశ్యత, అంటరాని తనము పోగొట్టడము అనేది కలలుగానే ఉండిపోయినవి. సంజీవయ్యగారి హయాములోనైనా అంటరానితనము నివారించటానికి గట్టిగా కృషి చేస్తేనే గాని ఇది పూర్తిగా పోయింది అని చెప్పటానికి వీలుకాదు లేకపోతే ప్రభుత్వము చేసే యత్నములన్నీ, హరిజనులను ఏదో ఒక విధముగ కన్నీరు తుడిచి తృప్తి పరచుట కేనని చెబుతున్నాను హరిజనులకోసము ఇంతకుముందు 20 లక్షలు ఉంచే, ఇప్పుడు 10 లక్షలే కేటాయించారు. (Interruption) లేదు 20 లక్షలు గాని, పది లక్షలు కాదు అని అంటున్నారు–సరే–సంతోషము కాని నాకు ఆ విధముగ అర్థము కావడము లేదు. అలాగైతే అది ఒక పది లక్షలు, ఇది ఒక పది లక్షలు, రెండు చేరి ఇరవై లక్షలు అయితే, పది లక్షలు హరిజనులకోసమని, 5 లక్షలు వెనుక బడినవారికని. ఇంకొక అయిదు లక్షలు వెనుబడిన జాతికి చెందని వారికని అన్నట్లుగా అర్థము అవుతున్నది. ఇది ఎట్లా ఉన్నదంటే గుడ్డివాడు, కుంటివాడు భిక్షమునకుపోతే, గుడ్డివాని చిప్పలోనిది తీసి కుంటివాడికి వేశారట. ఇది ఆ విధముగ ఉన్నది హరిజనులకోసమని పేరు పెట్టి, ఇతర వెనుకబడిన వారికి పంచటానికని చెప్పక తప్పదు. (Interruption)

శ్రీ కె బ్రహ్మానందరెడ్డి :– సరిగా చదవమనండి.

శ్రీ ఉప్పల మల్లారెడ్డి :–అట్లా కాదని ఆర్థికమంత్రిగారు చెబుతున్నారు. వారు చేసిన ఉపన్యాసమును బట్టే నేను ఈ సంగతి చెప్పగలుగుతున్నాను. పది లక్షలు హరిజనుల ఇళ్లకని, అయిదు లక్షలు వెనుబడిన జాతుల విద్యా సౌకర్యాలకోసమని ఇంకను ఆర్థికంగా వెనుకబడిన వారికి మరొక అయిదు లక్షలని ఉన్నది. అందువల్ల గుడ్డివాడిది తీసి కుంటివాడికి పెట్టచూస్తున్నారని అంటున్నాను. అయితే పది లక్షలు అదనము అంచే, ఇది ఏ పద్దులో నుంచి కేటాయించారు? ఎక్కడినుంచి కేటాయించారు?

వంటి పరిస్థితి చూస్తే ప్రభుత్వము అనుకొంటున్నట్లు పరిస్థితులు లేవు. ఇంకా, భూసమస్యల వ్యవహారము, హరిజనులు, బంచరాయి పోరంబోకులు, ఇవన్నీ చెప్పాలంటే, time లేదు. అందులో వెట్టి చాకిరీ ప్రధానమైనటువంటిది దానిని గురించి 1948 వ సంవత్సరములో వెల్లోడి ప్రభుత్వము చట్టము చేస్తే, దానిని తెలంగాణావారు, ఇప్పటివరకు, ఈ నిరంకుశ ప్రభుత్వము, నైజాము ప్రభుత్వము ఏ విధంగా అయితే పరిపాలించిందో ఆ విధంగానే పరిపాలిస్తున్నారు. ఉదాహరణకు చెప్పాలంటే, ఈ పటేలు పట్వారీలకు తాళ్ళు గుంజాలి, సర్వే చేసేటప్పుడు, సున్నాలు వేయాలి. శిస్తు వసూలు చేసేటప్పుడు రైతులను కలుసుకొని రావాలి. ఇదంతా ప్రభుత్వానికి తెలుసునా? శిస్తు వసూలు చేసే పటేలు పట్వారీ ఎంత వసూలు చేస్తున్నాడు? రైతుల సౌకర్యంకొరకు శిస్తు ఒందినీ పెరిగిస్తున్నాడా, లేదా? ఆయనే చిత్తు తయారు చేస్తాడు. తయారు చేసి ఇష్టం వచ్చినంత వసూలు చేస్తాడు సక్రమమైన రశీదులు ఇవ్వడంలేదు. అదంతా ఈ 5 నిమిషాలలో చెప్పడం సాధ్యం కాదు. మొత్తానికి ఈ బడ్జెట్ సంతృప్తికరంగా లేదని మనవి చేస్తున్నాను

*శ్రీ ఎన్ శ్రీనివాసరావు (తాడేపల్లిగూడెం–రిజర్వుడు):– అధ్యక్షా, మన అసెంబ్లీ స్పీకరు అయినటువంటి శ్రీ కాళేశ్వరరావుగారికి "పద్మభూషణ" వచ్చినందుకు వారికిని, చాలా చాకచక్యంతో ఆంధ్ర రాజకీయాలను తీర్చిదిద్ది ఈనాడు అఖిలభారత కాంగ్రెసు అధ్యక్షులుగా వెళ్లినటువంటి సంజీవ రెడ్డిగారికిని; ఏదో కూలివాడుగానో, మాలవాడుగానో, పని ఉండో లేకనో, ఏజెంటుగానో ఉండబడినటువంటి సంజీవయ్యగారికి కనీసం ముఖ్యమంత్రి స్థానము వచ్చినందుకు వారికిని, భారతదేశములో ఏ రాజకీయ పార్టీపారు కూడా బుద్ధితో యోచించనటువంటి విధానము కనీసం జరిగినందుకు అట్లాంటి ఒక హరిజనుని ఒక ఫ్యాక్టరీలో మేనేజరుగ ఉండో, లేక కూలివాడుగా ఉండో మేనేజరు మెప్పుకోసరమైనా పని చేస్తున్నటువంటి అతనిని ఆ స్థానములో ఉంచడానికి ఏర్పాటు చేసినటువంటి ఆంధ్ర కాంగ్రెస్ శాసన సభను హృదయపూర్వకముగా నేను అభినందిస్తూ ఈ బడ్జెట్ విషయంలోకి వస్తున్నాను.

"నడుమ సిరి వచ్చినను, అర్ధరాత్రియందు
గొడుగు తెమ్మని చెప్పదే చెడుగుబుద్ధి"

అని అన్నారు పెద్దలు– ఇక్కడ "నడుమ సిరి" ఏమిటి? మాహరిజనులలో పాపము, ఇటు కాంగ్రెసులో కొంతమంది, అటు కమ్యూనిస్టులలో కొంతమంది, ఏ పార్టీలలోకో వెళ్లితే కాస్తా భోజనం దొరుకుతుందని పరిశీలించిన మాట వాస్తవమే. అంత మాత్రంచేత, గుడ్డెద్దు వెళ్లి చేనిలో బడినట్లు కన్నులు ఉండి

ఆ సిద్ధాంతాన్ని రచించారో, దాని fundamentals కూడా తెలుసుకోకుండా పార్టీలలో బడి బ్రతుకుతున్నాము కొంతమంది అసలు కారల్ మార్క్స్ సిద్ధాంతాన్ని వదలిపెట్టి, గోలే programme నుండి "Lenin's Selected Works" దగ్గర నుంచి, "what is to be done" దగ్గరనుంచి, భారతదేశములో మానవునిముక్కుకు ముక్కు, కాలుకు కాలు చీల్చి చెండాలనేటటువంటి, 1948 లో కలకత్తాలో జరిగినటువంటి కార్యక్రమం దగ్గరనుంచి, బుద్ధవరంలో కార్యక్రమం దగ్గరనుంచి పసిపాపలను కూడా చంపేసటువంటి కార్యక్రమాలను గురించి కూడా తెలుసుకోకుండా మూర్ఖత్వంతో (Interruption by Sri K L. Narasimha Rao). వారు మాట్లాడినప్పుడు నేను మాట్లాడలేదు, అధ్యక్షా, కనుక నేను మాట్లాడేటప్పుడు ఎవరు మాట్లాడినా నేను సహించనని మీ ద్వారా వారికి తెలియజేస్తున్నాను. కనుక, ఈ కార్యక్రమాలు తెలియక మా హరిజనులలో కొందరు ఆ రెడ్డిగారి వెనుకనో, ఈ రెడ్డిగారి వెనుకనో సంచులు మోయడంలో కొంత కాలం మేము గడిపిన మాట వాస్తవమే. అయితే ఈనాడు కాంగ్రెసు గనుక చూచినట్టయితే, అన్ని రాష్ట్రములలోను హరిజనులకు మంత్రి పదవులు ఇస్తున్నారు, బ్రహ్మాండమైనటువంటి portfolios ఇస్తున్నారు మైసూరు కాంగ్రెసు ప్రభుత్వము రాచయ్య అనేనటువంటి ఆయనకు, Agriculture ఇంకా ఇతర అనేకమైనటువంటి బాధ్యతగల పదవులు ఇస్తున్నారు. కక్కన్ అనేటటువంటి ఆయనను మద్రాసులో రాష్ట్రకాంగ్రెస్ అధ్యక్షులుగా ఇచ్చారు కాని ఈ వెనుక తాళం కొట్టేరామ భజన వాదులకు ఏ జిల్లాలో నైనా ఒక్క హరిజనుని కమ్యూనిస్టు పార్టీ సెక్రటరీగా నైనా, లేక రాష్ట్రనాయకునిగా నైనా చేసిన పాపాన పోయారా అని ఇక్కడ పలికేటటువంటి వారిని అడుగుతున్నాను. Proletarian dictatorships అంటే ఏమిటి? కాకపోతే ఇక్కడ సుందరరామరెడ్డిగారు, అక్కడ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు తయారు—రెడ్ల పరిపాలన ఇప్పుడు రెడ్డిగారు బయటికి పొయేటప్పటికి—

"రెడ్డిపోయెను, అయ్య మిగిలెను,
గ్రుడ్డిగా మిము అనుకరింతము,
గడ్డు సమస్యల పరిష్కరించియు
వొడ్డు చేర్తుమ ముఖ్యమంత్రి"

అని వాపోవుచున్నాను నేను ఇక్కడ కనుక ఎవరిది ఈ ప్రభుత్వము? అన్ని పార్టీలలో కూడా మేము ఉన్నామని చెపుతున్నాము. సోషలిస్టు పార్టీలో గంటా ఉన్నాడు, Federationలో బోజ్జా ఉన్నాడు, కాంగ్రెసులో నేను ఉన్నాను; ఇంకొక పెద్దన్న; [illegible]

జరుగుతున్నటువంటి మార్పులు ఏమిటో కొంత యోచించి దానిద్వారా విమర్శన చేయవచ్చు. విమర్శన చేయడానికి ప్రతివారికి హక్కు ఉన్నది.

"నడువదగినట్టి వీధుల నడుమనైన
తాము నడుచుచున్నపుడు
'నేను మాల, నేను మాల' అనుచు అరచుచు
అరగవలయు ఊర్కే తరలరాదు"

అనేవిధంగా ఈ ఆంధ్రదేశంలో కూడా, ఈ మహారెడ్లు కమ్యూనిస్టులు ఉన్న రాజ్యంలో, ఈ సోషలిస్టులు ఉన్నటువంటి రాజ్యంలో అపురూప Marx గడ్డములో పుట్టినటువంటి వారి గ్రామాలలో కూడా ఈ మాల మాదిగలు నడవ వీలులేని పరిస్థితులలో గాంధీమహాత్ముడు ఈ అస్పృశ్యతను ఖండిస్తూ, దానికొరకు ఉప వాసం చేసి, ఒక మాల కన్యను ఎత్తుకొని బిర్లాలింటికి, తాతాలింటికి తీసుకువెళ్లి, "ముందు ఈ మాలపిల్లకు స్నానం చేయించి భోజనం పెట్టండి, తరువాతనే నేను భోజనము చేస్తాను" అని practical చూపించి బోధించారు అయితే మేము కమ్యూనిస్టుపార్టీలో ఉన్నప్పుడు, కమ్మ, కామిరెడ్డిని తీసుకువెళ్లి లోపలపెట్టి, మమ్మ పెంటకుప్పలో పెట్టిన ఫోటోగ్రాఫ్ కూడా ఉన్నారు. దాని తారీఖులు, దస్తావేజులు కూడా ఉన్నాయి. అందుచేత సంస్కారం లేకుండా, మార్పులేకుండా కమ్యూనిస్టులు ఏవో పెద్దపెద్ద సిద్ధాంతాలు చెప్పి తేమట్టుకు, వారి సిద్ధాంతాలు చూచి రాద్ధాంతాల్లో పడే జనం మాత్రం లేరు. సంజీవయ్యగారేదో రాద్ధాంతాలు చెప్పారు, భుపనకల్లులోనని వారన్నారు. నేను అక్కడ ఉండినాను. పొట్టివాడుగా ఉండినందున వారికి నేను కన్పడలేదేమో. ఉండడమేకాదు, సిరికథ కూడా చెప్పాను. శ్రావ్యమైన సంగీతముతో మాట్లాడాను అక్కడికి చాలామంది ప్రజలు వచ్చారు. వచ్చినటువంటి వారు కాంగ్రెసువారేకాదు, కమ్యూనిస్టులు కూడా ఉన్నారు. 50 వేలమంది జనాభా ఉండినారు. నూటికి అయిదువోట్లు కూడా కాంగ్రెసుకు పడనటువంటి గ్రామాలలో ఇంతమంది జనాభా రావడంచూచి, కమ్యూనిస్టులకు గుండెల్లో రైళ్ళు పరిగెత్తినాయి. అయ్యో, మాలవానికి అప్పుడే ముఖ్యమంత్రి పదవిని ఇచ్చారే, ఇంతమంది ప్రజలు అతనిదగ్గరకు వచ్చారేఅని, వచ్చేవారిని కూడా రాకుండా, ఆ గుమ్మాలుదగ్గరకు వెళ్ళి, అక్కడికి వెళ్ళకండి, వెళ్ళితే జాడ్యం వస్తుంది, ఉప్పుకర్మ వస్తుంది, జబ్బు వస్తుంది, అని వారు ప్రచారం చేశారు. ఆ విధంగా ప్రచారం చేసినప్పటికిని, ఆ ప్రచారాన్ని లెక్కచేయకుండా 50 వేలమంది జనాభా ప్రచండోద్వేగముతో వచ్చి ఆ మూడురంగుల జండాతో, ముచ్చటైన జండాతో ఆనందబాష్పాలు రాల్చుకొంటూ జై జై ధ్వానాలు చేస్తూ ఉంటే, ఓర్వలేక ఏదో ఒక తప్పు వెతకాలనుకొన్నారు. సంజీవయ్యగారికి వస్తున్న పునాది popularity ని [illegible]

సుందరయ్య వెదవమాటలన్నీ మాట్లాడాడు ప్రతిపక్ష నాయకుడై వెధవమాట లన్నీ మాట్లాడి apology చెప్పుకొన్నాడు ఈ శాసనసభకు

శ్రీ కె. ఎల్ నరసింహారావు:— ఇతరులు వెధవ మాటలు మాట్లాడితే, వీరు కూడా వెదవ మాటలే మాట్లాడుతారు, ఇప్పుడుకూడా అదే మాటలు అంటారు.

శ్రీ ఎన్ శ్రీనివాసరావు:— అధ్యక్షా, ఎవరు అడ్డము మాట్లాడినా నేను సహించనని మొదటే చెప్పాను If he has got reason, let him assert in his speech, I don't want any sort of interruption, Sir కనుక, ఎవరి సంగతి పమిటో పలినవారికెరుక. మనయొక్క విధానాన్ని గురించి, మనకు దేశములో బహుమతులు కూడా వస్తున్నాయి. మనకు సమితి సందర్భాలలో కూడా బహుమతులు వచ్చాయి. రేపుకూడా బహుమతులు రాబోతున్నాయి. ఈనాడు విదేశాంగ విధానాన్ని ఎంతో నమ్రతతో, విశాలమైన హృదయంతో నెహ్రూ పండితుడు తీసుకొని వస్తున్నాడు గనుక సరిపోయింది గాని, లేకపోతే ఆయన చెప్పిన కొరడాల వ్యవహారాలలో వీరు ఎక్కడ ఉండేవారో, ఎక్కడికి వెళ్లవలసి వస్తుందో! ఇంకోదారి మాచుకోవలసినటువంటి యోగంకూడా కనిపిస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను నేను ఆ మీటింగులో ఉన్నాను. ఆ మీటింగులో ఇచ్చిన కొరడాకు రెండే కొసలు ఉన్నాయి. దానిని ఏమీ కత్తిరించలేదు వారు చెప్పిన రెండు విషయాలలో, ఒకటి కాంగ్రెసు కార్యకర్తలు నిద్రపోతున్నారని, ప్రచారం చేయడంలేదనేది. రెండవది వీరు— "ఎమితిని చెపితివి కపితము అమ వసినికి అల్లసాని పెద్దన్న" లాగ ఈ పెద్దలకు మూడవ కొస, ఎక్కడనుండి వచ్చినదో ఆ మూడవ కొన కమ్యూనిస్టు పైన విసిరారని విశాలాంధ్రలో ప్రచురించిన ఆ పార్టుహాండు పైటర్సును ఎక్కడనుంచి తెచ్చారో తెలియదు. ఆ విధంగా సంజీవయ్యగారు చెప్పారని అన్నారు (Interruption) బలహీనులకు కోపము ఎక్కువ, వారు ప్రతి తడవలేచే విధానం అరికట్టాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఆ విధంగా కాకి గోలచేశారు. ఆ కాకిగోలకు సమాధానము చెప్పి మిగతా విషయాలకు వస్తున్నానని మనవి చేస్తున్నాను.

ఈనాడు ఈ బడ్జెటులో కోట్లకొలది రూపాయలు చూపిస్తున్నా వారు సంతోషించలేకపోతున్నారు. ఒక్కొక్క మానవుడు ఎవరినీ అభినందించలేని వక్త్రత్వంలో పుడతాడు. అతడు దేనినీ చూచి అభినందించలేడు. తన ద్వారా ఏదైనా వస్తేనే తప్ప మిగతా దేనినీ అభినందించలేడు. ఆరేడు సంవత్సరములు జరిగినా వారు ఏ కార్యక్రమాన్నైనా అభినందించారా అంటే, దేనినీ అభినందించ లేదు. అలా ఏ వైపేల సంవత్సరాలవరకు అట్లాగే అపోజిషన్‌లో ఉంటారు గాని, అభినందించలేదు. కాని భారతదేశములో ఏదో ఒక మూల—కుగ్రామములో

ఒక్క పంచాయితీ బోర్డు అధ్యక్షుడు వారి పార్టీవారు వస్తే ఇక్కడనుంచి అభినందనల శరపరంపర విమానంమీద తీసుకు వెళ్లి ఘుద్దున అందించివస్తారు. నేను ఈ బడ్జెటును అభినందిస్తున్నాను అంతేకాదు అభినందనలతో కొన్ని సూచనలుకూడ చేస్తాను. "ఆర్థికమంత్రివే, క్రిస్తంత వాడివే" అని wholesale గా రాంఛజన చేయడం చెతకాదు. ఈ బడ్జెటు సందర్భములో నేను కొన్ని సూచనలు చేస్తాను

మొన్న ఒక బహిరంగ సభలో ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పారు ఇంకొక విషయం. మన ముఖ్యమంత్రి గారు తను ముఖ్యమంత్రి అవ్వాలని తపస్సుచేసి ఇంటింటికి తిరిగి మహా దుఃఖస్తే వీరంతా సపోర్ట్ చేసి – ఏదో వేదవాడు, పడుస్తున్నాడు, ప్రోత్సాహం ఇద్దాం అని చేస్తే ముఖ్యమంత్రి అయినాడా ? కాదు ఎప్పుడూ ప్రధానమంత్రి కావాలనుకున్నవాడుకాదు, కావాలన్నవానికి రాదు. ఇది సత్యము, ధర్మము, యుగపురుషులనాటి ధర్మము– అని చెబుతున్నాను కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వంలోకి వస్తున్నారని అన్నారు, ఆంధ్రదేశంలో ఒక కాలువేసి, రెండవ అంగ ఢిల్లీలో వేసి, అక్కడ సుందరయ్య గారు ప్రధాన మంత్రి అయితే యిక్కడ నాగిరెడ్డి గారు ప్రధానమంత్రి అన్నారు. అంగవేస్తే పంగ బద్దలై, శృంగభంగమై మతిచెడి గతిలేని పరిస్థితులలో అపోజిషన్‌లో కూడ లేకుండా బోయే పరిస్థితి ఏర్పడింది. అటువంటి పరిస్థితులలో సంజీవయ్య గారు ముఖ్యమంత్రి కావాలని కోరలేదు. అసలు విషయానికి వస్తాను. మూడవ ప్లానులో గృహనిర్మాణానికి యివ్వబడిన 20 కోట్ల రూపాయలలో ప్రపోర్షనేట్‌గా హరిజనులకు 5 కోట్లు యిప్పించాలని వారు Cabinet ను వప్పించారంటే, ఇది కూలివాడు పాలేరుతనానికి చేసే పనేనా? మన ప్రతిపక్ష సభ్యులకు ఈ 5 కోట్లు కనబడుట లేదు. చిరిగిన కోట్లులా కనిపిస్తే దానికి మనం ఏమి చేయగలము ? రు 5 కోట్లు అంటే బ్రహ్మాండమైన విషయం. అసలు లక్ష రూపాయల సంగతి నా గార్డింగ్ ఫాదర్ వినలేదు, నా ఫాదర్ వినలేదు, M.L.A. ను అయిన నేను వినలేదు. అయిదు కోట్ల రూపాయలు మంత్రివర్గం కేటాయించినారంటే వారిని హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను.

మొన్న 24వ తేదీన పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా వ్యవసాయ కూలీ కాంగ్రెస్ మహాసభ సందర్భంలో, పలూరులో ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పారు. ఉన్నత ఉద్యోగులను వేసి కొద్దిరోజులలోనే యీ బంజరు భూములు పంపిణీ చేయుటకు ప్రయత్నము చేస్తామని చెప్పారు. బంజరు భూములు కావాలని గోలపెట్టుట ప్రతిపక్షంవారికే తెలుసా ? మాకూ తెలుసు. ఇప్పుడే తోటి సభ్యులు కృష్ణారావు గారంగారు బంజరు భూముల సంగతి చెప్పారు. బంజరు భూముల విషయంలో

మనమంతా ఏకగ్రీవంగా చెప్పి పరిభుత్వానికి నిర్మాణయుతమైన సూచనలు యిచ్చి ఎక్కడైనా కార్యక్రమాలలో ఆలశ్యం జరిగితే, ఆఫీసర్సు వద్ద ఆలస్యం జరిగితే మనమందరం యునైటెడ్‌గా ఎదిరిద్దాం, వేదవారికి సేవచేద్దాం; వేదవారికి సేవచేయటలో పోటీపడి కావలసిన సానుభూతి పొందుదాము.

అనేకమార్లు మనవిచేశాను నేను కొల్లేరు నుంచి జల్లేరు వరకు represent చేస్తున్న ఒక హరిజన, అందులో పుట్టి, శాసనసభ్యుడును అయితే ఈ కొల్లేరులో 40 వేల ఎకరాల భూమి ఉన్నది. ఇటీవల అక్కడ ఒకటి రెండు బ్రాంచ్‌టీలు నిర్మాణము చేశాడు. చక్కగా నడుస్తున్నవి. ముఖ్యమంత్రిగారో, ఆర్థికమంత్రిగారో, రెవిన్యూ మంత్రిగారో, ఒక సమావేశము ఏలూరులో ఏర్పాటుచేసి అఫిషియల్సు నాన్ అఫిషియల్సు కలిసి తర్జన భర్జనలు చేసి ఒక పథకము తయారు చేస్తే 40 వేల ఎకరాలు సాగులోకి రావడానికీ, ఎక్కువ ఆహారం పండించడానికీ అవకాశం ఉంటుంది.

రాజకీయ బాధితులకు భూములు యివ్వడం గురించి ఉన్నది. నేను రాజకీయంగా 9 సంవత్సరములకు తక్కువ కాకుండ జైలులో ఉండినవాడిని. ఏ రాజకీయ బాధితులు నన్ను అపార్థము చేసుకొనవద్దు. రాజకీయ బాధితులకు భూమి యివ్వడం తప్పు అనే ఉద్దేశము కాదు నాది భూమేకాదు, అవసరమైతే ఎడ్లు, 10 ఎకరాలవరకు వెనక మిలిటరీ సిపాయిలకు యిచ్చిన హక్కులు యివ్వండి. నేను వ్యతిరేకిని కాను. కాని అట్లాంటి రాజకీయ బాధితులకు భూములు యివ్వడానికిగాను, 20 సంవత్సరముల నుంచి సాగుచేసుకొంటున్న హరిజనులను తొలగించకూడదు. ఏదోకారణం వల్లనో, అక్కడ ఉండే కర్ణంగారి కక్కుర్తివల్లనో మధ్యలో ఒక సంవత్సరం వారి స్వాధీనంలో భూమి లేదని ట్రాసినంత మాత్రాన ఎంతకాలంనుంచో సాగుచేసుకొంటున్న హరిజనులను తీసివేయడం ఘోరమైన అన్యాయమని మనవి చేస్తున్నాను. అటువంటి కేసులు పరిశీలించి చేయాలి. గుంటూరు జిల్లాలో 22 వేల ఎకరాలు, 50 ఎకరాల లైన ఉన్న భూస్వాముల చేతుల్లో ఉన్నది—మంత్రిగారికి వివరాలు కావాలంటే యిస్తాను. 6 మాసాల్లో వారిని వెళ్ళగొట్టండి. ఇవాళ గుంటూరు జిల్లాలో 11 వేల ఎకరాలు యిస్తే రాజకీయ బాధితుల సమస్య పరిష్కారమవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. వీరో వీరవారి భూములమీదకు, లంకాడి భూముల మీదకు ఎందుకు వెళ్ళాలి? పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో కొన్ని వేల ఎకరాలు ఫారెస్టు; తిమ్మారెడ్డిగారు ఉన్నప్పుడు డిఫారెస్టు చేశారు. నాలుగయిదు వేల ఎకరాలు అక్కడ రాజకీయ బాధితులకు యిట్టారు. రాజకీయ బాధితులకు కావలిస్తే అక్కడకు వెళ్ళి ఆక్షేపణ లేకుండ చేయండి. అంతేగాని ఎకరమో, అర ఎకరమో ఉండి 20, 30 సంవత్సరాల

నుంచి చేసుకొంటున్న హరిజనులను వెళ్లగొట్టుట న్యాయము, ధర్మము, కాదు. ప్రభుత్వము దర్యాప్తు చేయాలి.

లేబరు డిపార్టుమెంట్ విషయం ఉన్నది మాప్పుపైన లేబర్ ఆక్టు అమలు చేయుటలో సంజీవయ్య గారు సమర్థనీయంగా చేశారని సుందరయ్య గారు కూడ అభినందించారు. ఇటీవల దాదాపు 46 మేజరు పంచాయితీలకు లేబరు ఆక్టు extend చేశారు. 1-8-59 న ఆక్టును విస్తృతం చేయుటకు తాఖీదులు పంపారు. ఈ మేజర్ పంచాయితీలకు అదనంగా లేబర్ ఇన్స్పెక్టర్సును కూడ వేయాలి. 10, 12 మంది లేబర్ ఇన్స్పెక్టర్సును వేస్తే ఆక్టును అమలు చేయుటకు వీలుంటుందని ఆర్థిక మంత్రిగారి దృష్టికి తెస్తున్నాను.

ఈ కొల్లేరు, జల్లేరు పథకాలు, ఎర్ర కాలవ పథకాలు, విద్యుచ్ఛక్తి, పైతులకు కావలసిన నూతులు, బావులు, పంప్ సెట్స్ సప్లయి చేస్తే ఎక్కువ పంటలు పండించడానికి అవకాశం ఉంటుంది, పళువులు, కోళ్లు, పెట్టలు, లేళ్లు, (తేళ్లు కాదు.) సమస్తము పెంచవచ్చు సమృద్ధిగా పండించుటకు అవకాశం ఉన్నది. ఖాదీ బోర్డువారు కూడ తగు సహాయం చేసి అటువంటి మెట్టప్రాంతాల సత్వరాభివృద్ధికి కృషి చేయాలని కోరుతూ, ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షులకు నమస్కృతులు తెలుపుతూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ని హెచ్ ఎస్. ఆర్ వి. వి మూర్తిరాజు (పెంటపాడు):- అధ్యక్షా, 1960-61 ఆదాయవ్యయ పట్టికను నేను బలపరుస్తున్నాను గత సంవత్సరములో ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రకృతివైద్యము గురించి వారి ఉపన్యాసములో చెప్పుటయేగాక ఒక లక్షరూపాయలు ఏర్పాటుచేశారు. అది దురదృష్టవశాత్తు ఈ సంవత్సరం ఎందుకులేదో కారణము తెలియదు. వారు బహుశా మరిచిపోయిదంటారు. ఆ వైద్యము వారి అనుభవములోకి రాలేదు. ఆఖరిదశలోనైనా ప్రకృతి వైద్యము తప్పదు; అందువల్ల మరచిపోకుండ ఉంటారని ఆశిస్తున్నాను. అధమపక్షం ఆ లక్ష రూపాయలయినా ఈ సంవత్సరానికి బడ్జెటులో వేస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

ఇక మన ప్లానింగ్ సిద్ధాంతము ఎట్లా ఉన్నదంటే- భారతదేశానికి రు. 4800 కోట్లనుంచి రు. 12 వేల కోట్లవరకు ప్లాను అంచనా పెంచుతుంటే, మనము ఇంకా క్రిందకు వెళ్తున్నామో, పైకి వెళ్తున్నామో తెలియుటలేదు. మనము అధమ పక్షం మూడవ ప్లానులో ఒక వెయ్యికోట్ల రూపాయలైనా అడగవలసి యున్నది. ఆ స్థితిలో రు. 350 కోట్లు మాత్రమే తీసుకొంటున్నామని మంత్రిగారు మొన్న ఉపన్యాసములో చెప్పారు. రు. 350 కోట్లకంటె ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టలేని స్థితిలో ఆంధ్రప్రభుత్వము ఉన్నదనంటే మన అశక్తత ఎంత ఉన్నదో

కనపడుతుంది. ఇంకా మన ప్లాను చెంచితేనే తప్ప మన రాష్ట్రాభివృద్ధికాదు. ఇప్పుడు ప్రభుత్వం డబ్బు ఖర్చుపెట్టలేక పోతున్నాము అంటున్నారు ఈ దురదృష్టము తొలగించుటకు ప్రయత్నము చేయాలి. అధమ పక్షం ఉద్యోగులు చెప్పిన ప్రత్యామ్నాయ అంచనాలకైనా మనము ఒప్పుకొనుట మంచిది ఉద్యోగులు మొదట 700 కోట్లు కావాలని అడిగితే వర్కింగ్ గ్రూప్స్ అని పెట్టి పరిశీలించి శ్రీ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు దానిని 593 కోట్లకు తగ్గించారు. తరువాత 465 కోట్లవరకు తగ్గించారు. చివరకు కొత్త ప్లానింగ్ మినిస్టరుగారు వచ్చినప్పటికి రు 350 కోట్లకు తగ్గించారు. మొదట ఉద్యోగులు చెప్పినంతైనా లేకుండా ఉద్యోగులకంటె ఎక్కువ అడగవలసిన మనము ఇది ప్రజాస్వామ్యము అని చెప్పుకుంటూ కూడ రు 350 కోట్లు చాలు అంటె, అది మన అసమర్థతను తెలియ జేస్తోంది. కనీసం 800 కోట్లవరకైనా చేస్తే మనదేశం అభివృద్ధిచెందుతుంది. అది లేకుండా చిన్న చిన్న ప్లానుల్ పేస్తే మనమందరం బ్రతికి యుండగా ఈ దేశం బాగు పడదు సరికదా, మన మనుమలు కూడ బాగుపడరు. ఇతరదేశాల అభివృద్ధిని గమనించి, మన రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధిచేయడానికి plan లో రు. 1000 కాకపోతే అధమ పక్షం రు. 800 కోట్లు అయినా కేటాయించాలి. అప్పుడే ప్రభుత్వం శాశ్వత కీర్తిని పొందడానికి వీలు అవుతుంది పైగా మనం ఖర్చుపెట్టలేమని చెబుతున్నారు. ఖర్చు పెట్టడం చేతకాకపోతే తప్పుకోవాలి ఖర్చుపెట్టే వాళ్లు వస్తారు. ఖర్చుపెట్టలేమనే అశక్తత, బలహీనత మనిషిలో ఉండడానికి వీలులేదు. ఆ బలహీనత ఉన్న వాళ్లు మంత్రివర్గంలో ఉండడంవల్ల దేశానికి నష్టం వస్తుంది ఇదీమాత్రం గ్రహించి చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను ఖర్చుపెట్టలేక పోవడానికి కారణం, సరిపడ్డ ఉద్యోగులు లేరు అంటున్నారు. 800 కోట్లు యిచ్చినప్పటికీ యిప్పుడున్న ఉద్యోగులతోనే ఖర్చు చేయవచ్చు Decentralization చేశాము అని చెప్పారు. Plan లో గాని గ్రామాలలోగాని కేంద్రీకరణ రావడం లేదు. ఉద్యోగులలో కేంద్రీకరణ రావాలి. ఉద్యోగులలో కేంద్రీకరణ వచ్చినట్లయితే యింతకంటె యింకా ఎక్కువ చేయవచ్చు. 45% ఉద్యోగులమీద ఖర్చు పెడుతున్నారు. 45% అక్కరలేదు. 20% ఖర్చు పెడితే చాలు. దానికి ఒక పథకము వెతకాలి. Administrative Committeeని వేసి ఎలాగైన సరే ఖర్చు తగ్గడానికి కావలసిన ఏర్పాట్లు చేసి plan ఎక్కువచేసి దేశాన్ని పురోభివృద్ధికి తీసుకువస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

(Srimathi T. Lakshmikanthamma in the Chair)

కొల్లేరు ప్రాంతాన్ని గురించి అడిగితే plan లో డబ్బులేదని చెబుతూ ఉంటారు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో తక్కువ డబ్బుతో ఎక్కువ ఆదాయం వచ్చే పథకం ఏదైన ఉన్నదా అంటే అది కొల్లేరు పథకం అని మాత్రం జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి. ఇంతవరకు ఎన్ని కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు వచ్చినా అందరూ కూడ దానిని నిర్లక్ష్య

ఉత్సం చేశారని చెప్పడానికి నాకేమీ సంశయం లేదు. కొల్లేరు ప్రాంతాన్నంతటినీ ఒక unit గా తీసుకోవాలి. కృష్ణాజిల్లాలోను, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోను, రెండింటిలోను కొల్లేరు ఉన్నది. ఎక్కడ ఏమి జరుగుతున్నదో ఎవరికీ తెలియడం లేదు. Irrigation మంత్రిగారు, Forest మంత్రిగారు యితరమంత్రులు అందరుకూడ దేనికది విడదీసి చూస్తున్నారు అట్లాగాకుండా అంతా ఒక జిల్లాలో ఒక unit గా చేయండి. దీనికి సమగ్రమైన పథకం తయారుచేయాలి ఇటువంటి పథకాలు ఇంకా చాల ఉన్నాయి. వాటన్నిటిని చెప్పడంకోసం P.W.D. మంత్రిగారితోను ఆ శాఖకు సంబంధించిన ఉద్యోగులతోను, Forest Department కు సంబంధించిన వారితో, navigation కు సంబంధించినవారితో electricity కి సంబంధించిన వారితో ఒక కమిటీని వేయండి 2 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెడితే సంవత్సరానికి 60 లక్షల రూపాయలు రెవెన్యూ వస్తుంది. ఇటువంటి పథకాన్ని ప్రభుత్వం ఎందుకు తీసుకోవడం లేదో అర్థం కావడం లేదు. శ్రీ కళా వెంకటరావుగారు ఉండగా అక్కడ Cooperative Farming Society పెడతామని రెండు సొసైటీలు మాత్రమే ఏర్పాటు చేశారు. ఇంకా 20 సొసైటీలు ఏర్పాటు చేయవచ్చు. ఆ సొసైటీలవల్ల ఆ గ్రామాలలో ఉన్న ప్రజలకు కూడు గలిగించడమే గాక దేశానికి కూడ కూడు కలిగించిన వాళ్ళం అవుతాము. ఆదాయం కూడ చాల పెరుగుతుంది అక్కడ ఉన్నటువంటి ప్రజలకు గృహవసతిలేదు. గృహనిర్మాణ పథకాలు ఏర్పాటు చేయాలి. Rural housing pilot schemes అని పెడుతున్నారు. దానిలో అందరికి యివ్వవలసినటువంటి loan ప్రత్యేకంగా హరిజనులకు యివ్వడానికి వీలులేదు అంటున్నారు. కారణం ఏమిటంటే—"Centrally sponsered scheme for Harijans" అని ఉచితంగా హరిజనులు యిళ్ళు కట్టుకోడానికి ఒక స్కీము ఉన్నది. కాబట్టి ఈ loan హరిజనులకు యివ్వవద్దని అభ్యంతరం చెబుతున్నాను. ఇది అందరికి సదుపాయం కలుగజేసే పథకం. ఉచితంగా ధనం యిచ్చే పథకం ఉన్నది కాబట్టి ఈ loan హరిజనులకు ఇవ్వటానికి వీలులేదు అంటే అంతకంటె అన్యాయం యింకొకటి లేదు. Loan, subsidy రెండూ కూడ వారికి వచ్చేటట్లు చేయవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద ఉన్నది.

ఇప్పుడు కొల్లేరు ప్రాంతంలో electricity యివ్వడం ప్రారంభించారు. దీనిని కూడ అన్ని గ్రామాలకు యివ్వడంలేదు. అక్కడ pumpset లతో ఎక్కువగా పని చేస్తున్నారు. ఇంజన్‌లు మొదలైన వాటికి electricity కావాలి. Electricity యిచ్చిన తరువాతనే Cooperative Farming Society కి ఏర్పాట్లు బాగా జరుగుతాయి. National Water Supply Scheme కొల్లేరు ప్రాంతము వరకు వచ్చిననాడుతప్ప ఆ ప్రాంతం బాగుపడడానికి అవకాశంలేదు. ఎక్కడ చూచినా మంచి నీళ్ళు ఉన్నాయి. కాని, తాగటానికి మాత్రం ఎక్కడా లేవు

అనే స్థితిలో ఉన్నది ఆ ప్రాంతం. కాబట్టి ప్రభుత్వం National Water Supply Scheme ను కొల్లేరు ప్రాంతానికి ఏర్పాటు చేయాలని, కొల్లేరు ప్రాంత మంతా ఒక జిల్లాలోనే ఉండేటట్లు ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతూ ఈ budget ను బలపరుస్తూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను

*శ్రీ కె సీతయ్యగుప్త (ముషీరాబాద్) —అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రి శ్రీ బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు ప్రవేశపెట్టిన budget ను హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను. Budget విషయంలో ప్రతిపక్ష సభ్యులు చాలవరకు మాట్లాడారు. ఎన్నో విధాల criticise చేశారు. Budget లో ముఖ్యమైన అభివృద్ధి పద్దులపైన 1956-57 మొదలుకొని యింతవరకు 26,27 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించబడ్డాయి. ప్రజలలో నిజాయితీ అనేది రావాలి. అదేప్రకారంగా department లలో కూడ రావాలి. దానికిగాను అందరము ప్రయత్నం చేయవలసి ఉంటుంది. ఒక solution మాత్రం ఎవరు యివ్వలేదు. అది యిచ్చి ఉంటే చాలా బాగుండేది. ఈ budget లో ఉన్నవన్ని నకిలీమంగా ఎన్నో విధాల ఆలోచించి చేయబడ్డవి. City Municipality కి సంబంధించిన విషయం ఒకటి నేను మీ ద్వారా తెలియ జేయ కోరుతున్నాను. City Municipality కి ప్రతి సంవత్సరం 10 లక్షల 22 వేల రూపాయలు grant యిచ్చేవారు. ఈ సంవత్సరం దానిని provide చేయలేదు. Last year కూడ యిచ్చినట్లు తెలిసినది. ప్రభుత్వం 5 లక్షల రూపాయలు వ్యయం చేస్తూ ఉంటుంది ఈ సంవత్సరం 12 లక్షల రూపాయలు గవర్నమెంటు తీసుకుంటున్నది. 7 లక్షల రూపాయలు ఎందుకు మునిసిపాలిటీ వద్ద ఎక్కువ తీసుకొనవలెను? 5 సంవత్సరాల క్రితం Drainage Department Government క్రిందనే ఉండేది. ఇప్పుడు మునిసిపాలిటీకి యిచ్చారు. దానికి కూడ ప్రతి సంవత్సరం 5 లక్షల రూపాయలు తక్కువ అవుతున్నాయి. మలేరియా కంట్రోల్, ఫైర్ బ్రిగేడ్ల గురించి కూడ మునిసిపాలిటీ 1 లక్ష 20 వేల రూపాయలు వ్యయం చేస్తున్నది. ఈ ప్రకారం ఎన్నో భారాలు మునిసిపాలిటీ పైన ఉన్నాయి. ఈ రెండు పట్టణాలలో కూడ పల్లెటూళ్లు ఏ ప్రకారంగా అధోగతిలో ఉన్నాయో, అదేప్రకారంగా యిక్కడ కూడ అధోగతిలో ఉన్న area లు కొన్ని ఉన్నాయని మరచిపోవద్దు.

సిటీలోనున్న రోడ్లను చూసి మొత్తం యీ ప్రాంతములో రాకపోకల సౌకర్యం చాలా బాగుగా నున్నదని అనుకొనడానికి వీలులేదు. పట్టణములోని అంచుల పేట మొదలైన ప్రాంతాలు ఈ విషయములో చాలా వెనుకబడి యున్నవి. చేయవలయుననుకున్న కార్యక్రమముల నన్నిటిని జయప్రద మొనర్చుటకు మునిసిపాలిటీలకు చాలినంత ధనము లేదు. కనుక ప్రభుత్వమువారు వారికివ్వదలచుకున్న గ్రాంట్లను పెంచుటకు ప్రయత్నించవలసిందిగా నేను కోరుతున్నాను.

హైకోర్టులో ఒక printing press వున్నది కాని, ప్రస్తుతము అది పని చేయుట లేదు. దానిని బాగుచెయుటకు ప్రభుత్వము యింతవరకు ఆలోచించు తున్నట్లు కన్పడులేదు దానిని బాగుపరచవలయునను అభిప్రాయము లేకున్నచో, మరొ దాని నిర్మాణమునకైన వెనువెంటనే చర్యలు తీసుకొనవలసిన యావశ్య కత గలదు ఇప్పుడు హైకోర్టుకు సంబంధించిన పని నంతయు యితర private printing press లకు అప్పజెప్పుతున్నారు. రిజిష్టరులను మాత్రము print చేయడానికే యితర ప్రెస్సులవద్ద రు 2 500 లకు పైగా అవుతున్నది అంతే గాక, ముద్రింపబడి రావలసివచ్చు కేసులు కూడ సమయమునకు అందుట లేదు ఇటువంటి సాధకబాధకము లెన్నియో private printing press ల వలన ఏర్పడుచున్నవి. వీటిని దూరము చేయుటకు సాధ్యమైనంత త్వరితగతిని కొత్త ప్రెస్సు నిర్మాణ కార్యక్రమమైన జరుగవలెను; లేకున్న పాత ప్రెస్సును వెంటనే రిపేరు అయినా చేయించవలెను

తరువాత ముఖ్యమైన విషయము—కోర్టు ఫీజుకు సంబంధించినది పాత హైదరాబాదు రాష్ట్రములో కోర్టు ఫీజు చాల తక్కువగా నుండెడిది. నిజానికి, న్యాయము చాలా తక్కువ వ్యయముతో దొరుకవలయును; తక్కువ కాలములో దొరుకవలయును. కాని యిప్పుడున్న అధికమైన ఫీజువలన బీదప్రజలు న్యాయ మును సంపాదించుటకు ముందుకే రాలేకపోతున్నారు. "బీదవాడు కూడా దావాలు వేయునా?" అని ఎవరూ ఆశ్చర్యపడనక్కరలేదు. న్యాయము ఏఒక్కరికి పరిమితమైనట్టిది కాదు కనుక ప్రస్తుతపు ఫీజును పాత హైదరాబాదులో నున్నట్టి మేరకు తగ్గించవలసిందిగా నేను కోరుతున్నాను

నూనెవిత్తులపై కొనుగోలు పన్నును మినహాయించుట చాలా సంతోషకర మైన విషయము. కాని ఆ మినహాయింపు 1957 నుండి చేయవలయును. ఎందు కనగా – దీనికి సంబంధించి ఒక notification వున్నది

Notification by the Government under Sales Tax Act:

"Ghani owners shall be exempted from the payment of any tax under the said Act."

ఆ విధంగా అప్పటినుండి వారివద్ద వసూలు చేయబడినది గనుక అందుకు 1957 సంవత్సరము నుండి ఆ మినహాయింపు వర్తింపచేయాలని కోరుతున్నాను.

Commercial crops కు సంబంధించి చేసిన మూడు సంవత్సరముల మినహాయింపుకు నా సంతోషమును తెలుపుతున్నాను. మేము తెనాలి, గుంటూరు ప్రాంతములకు పోయినప్పుడు చాలా మంది రైతులతో మాట్లాడుట సంభవించి

నది. అక్కడ పసుపు పంట అధికముగా నున్నది. ప్రభుత్వమునకు ఎన్నో లక్షల ఆదాయమున్నది. కాని వారు competition లో నిలువబడలేకున్నారు అందుకు ప్రధానమైన కారణమొకటే యున్నది. బొంబాయి రాష్ట్రములో 2% వుంటే, మన రాష్ట్రములో 8% వరకు పన్ను వున్నది దానిని తక్కువ చేయ వలయునని అనేకమంది అక్కడ కోరినారు. ప్రభుత్వం యీ విషయమును గమనించవలయునని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

ఆహార వస్తువుల ధరలు దినదినము పైకెగసి పోతున్నవి వాటిని కిందికి దింపుటకు ప్రభుత్వము Fair Price Shops ద్వారా సాధించుటకు ప్రయత్నిస్తున్నది. కొన్ని లక్షల రూపాయలు అందుకు వెచ్చింపబడుతున్నాయి. మునిసిపాలిటీల ఆధీనములో నున్న షాపులు చక్కని పద్ధతిలోనే నడుస్తున్నవి పైవేటు వ్యక్తులకిచ్చినవి మొత్తం 900 కు వున్నట్లు తెలుపబడింది అందులో కొంతమంది merchants కానేకాదని నేను తెలుపుతున్నాను. దీనిపై ప్రభుత్వం వెంటనే చర్య తీసుకోవాలి Inspection జరుగునప్పుడు బోర్డులు వెడతారు: ఆ తరువాత అక్కడ షాపులు కూడ వుండవు. ఈ విషయాన్ని మేము 'పట్టణ కాంగ్రెసు కార్యకర్తల సమావేశములో చర్చించుట జరిగినది. ప్రభుత్వం ఈ విషయములో వెంటనే చర్యలు తీసుకోవలయునని నేను కోరుతున్నాను.

ప్రొహిబిషన్‌కు సంబంధించి, దానివలన ఆంధ్రప్రాంతములో 'నీతి' అనునది పోతున్నదని, పోలీసులలో లంచగొండితనము అధికమైనదని కొంతమంది చెప్పారు. వుండవచ్చును. అయితే మనము సిద్ధాంతాన్ని విడిచిపెట్టి పోలేము గదా! ఎవరైనా దొంగతనముగా త్రాగుతుంటే దానిని అరికట్టాలి. దొంగతనముగా కల్లు లేక సారాయి తయారుచేస్తుంటే, దానిని ప్రభుత్వం అణచాలి. ప్రజాప్రతినిధులు వారికి ఉపదేశముచేసి, వారిని సన్మార్గులుగా జేయవలెను. 'భారత రూపురేఖలు'లో మహాత్మాగాంధీగారు ఏమి చెప్పినారో యీ సందర్భములో తెలుసుకొనుట చాల అవసరము. 'జారత్వముకన్న, చోరత్వముకన్న, మద్యపానము చాల ఘోరమైనది' అని ఆయన చెప్పినారు. ఏ సిద్ధాంతముల ప్రకారము మనము రాజ్యపాలన చేయవలయుననుకుంటున్నామో, ఏ చిత్రచ్ఛాయల స్వరాజ్యము కొరకు పోరినామో, వాటిని ఆచరణలో జయప్రదమొనర్చువరకు మనము కార్యదీక్షను వీడరాదు. తెలంగాణములో కూడ ప్రొహిబిషన్‌ను ప్రవేశపెట్టమని ఎంతమంది కోరినప్పటికీ, దానిని ప్రభుత్వము ఎందుకు వెడచెవిని వెడుతున్నదో నాకు తెలియుటలేదు. మన బడ్జెటులోని లోటు పూడుటకు యిది చక్కని మార్గమని నేను మనవిచేయుచున్నాను. పూర్వపు హైద్రాబాదు ప్రభుత్వములో బడ్జెటులోని లోటును పూడ్చుటకు Sales Tax ను విధించినారు. లధి మరింతగా దినదినమునకు అభివృద్ధినొందుచున్నది. ఆ విధముగా గాక ప్రొహిబిషన్ ప్రవేశ

శెట్టిన 6½ కోట్ల రూపాయలవరకు ఆవిధముగా ఆదాయము రాగలదు. బహుళా డిపార్టుమెంటు, ప్రభుత్వ యంత్రమునకు రెండుకోట్ల రూపాయిలవరకు ఖర్చులు అయినప్పటికి, మిగిలినది బడ్జెటును పూడ్చుటకు ఉపయోగపడుతుంది ఒక్కసారే దీనిని ప్రవేశపెట్టలేమనుకుంటే, కనీసం, ప్రతిసంవత్సరం రెండు జిల్లాలచొప్పున తీసుకున్నా, త్వరలోనే ఈ కార్యక్రమము రాష్ట్రమంతటికి వస్తుందని తెలుపుతున్నాను ఈత, తాటిచెట్లద్వారా చక్కటి బెల్లము, చక్కెర తయారుచేయవచ్చును అవి ఎంతో ఆరోగ్యవంతమైనట్టివి. మొన్న మేము అఖిలభారత కాంగ్రెసు సమావేశమునకు వెళ్లినప్పుడు అక్కడ యీ విధముగా తయారుజేసిన బెల్లము, పంచదారల ఉపయోగముతో రూపొందిన పదార్థములను రుచిచూచుట జరిగినది. రవ్వ చక్కెరతో తయారుజేయు పదార్థములకంటె అవి ఎంతో రుచిగానున్నవి తాటిబెల్లముతో మనము చక్కెర తయారుజేసుకున్నచో రవ్వచక్కెర యొక్క వాడకము గూడ తగ్గుతుంది. మనము ఇతర ప్రాంతములకు తాటి బెల్లముతో తయారుజేసిన చక్కెరను సరఫరా కూడ చేయవచ్చును. ఈ విషయములన్ని ప్రభుత్వమాలోచించి త్వరలోనే తెలంగాణా ప్రాంతములో గూడ మద్యపాన నిషేధమును అమలు పరచుటకు ప్రయత్నిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

ఇక్కడ Plague Department ఉన్నది. మునిసిపాలిటీ వారు ఒక కోటి అరువది ఏడు లక్షల రూపాయలను వసూలుచేసి ఆ డిపార్టుమెంటుకు ఇస్తారు. కాని, పనులు సక్రమంగా జరగడం లేదని ఫిర్యాయతులు వస్తున్నవి. ఆ శాఖ డిప్యూటీ డైరక్టరు గారు వరంగల్‌లో ఉంటారు. అందువల్ల పనులేమీ కూడ సరగడం లేదని మునిసిపాలిటీ వారు చెబుతున్నారు. ఈ విషయం ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి. ఆ డబ్బు మునిసిపాలిటీ దగ్గరనే ఉంచి, ప్లేగు డిపార్టుమెంటును మునిసిపాలిటీ క్రిందకు తెచ్చినట్లయితే చక్కగా పని జరుగుతుందని నా అభిప్రాయం. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వం ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను.

తెలంగాణాలోని ఆస్పత్రులకు ఆహార పదార్థాలు, మందులు నిమిత్తమై క్రిందటి సంవత్సరంకంటె 20 లక్షల రూపాయలు ఎక్కువగా యీ బడ్జటులో provide చేయబడినది. ఇది చాల సంతోషించవలసిన విషయం. నేను ఇది వరకు ఆస్పత్రిలో Advisory Board లో member గా ఉన్నప్పుడు ఆస్పత్రి ఆవరణలోనికి పశువులను తెచ్చి పాలుపిండి యిచ్చే ఏర్పాటు చేయించడానికి ప్రయత్నించాను. ఇంతవరకు అట్టి ఏర్పాటు కాలేదు. నేను ఒక note కూడ వ్రాశాను. 3,4 సంవత్సరాల తరువాత ఆవరణలో పాలు పితికించే ఏర్పాటు చేస్తామని అధికారులు కూడ చెప్పారు. కాని, ఇంతవరకు అమలులోనికి రాలేదు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోని పద్ధతినే తెలంగాణాలో కూడ అమలు చేయాలి. ఆంధ్రలో పశువులను ఆస్పత్రి ఆవరణలోనికి తోలుకునివచ్చి పాలుపిండి ఇచ్చే ఏర్పాటు

ఉన్నది అందువల్ల అచ్చట మంచి పాలు దొరుకుతున్నాయి. ఇచ్చట మాత్రం powder milk మాత్రమే supply అవుతున్నది ఇది అందరికీ తెలిసిన విషయమే వాలుగణాల వలువగల పాలు ఉంచే. మిగతా 12 అణాలకు నీరు ఉంటున్నది.

రోగులకు సప్లయి చేసే ఆహార పదార్థాలు కూడ మేలురకమైనవి కావు Contractors సరిగా చేయరు, కారణం తెలియదు. ఆఫీసర్సు కూడ శ్రద్ధ వహించరు దీనిని మంత్రిగారు ఆలోచించాలి. ఆహార పదార్థాలు ఒకచోట నుంచి మరొక చోటికి పోవడానికి వీలుండని మంత్రిగారు అన్నారు. కాని అది వాస్తవం కాదు Wheat కు free movement లేదు. దీనికి కూడ free movement కలుగజేయాలని నా మనవి మంచిరకాలైన 6,7 లక్షల టన్నుల బియ్యం మన రాష్ట్రం నుంచి కేంద్ర ప్రభుత్వం ద్వారా ఇతర ప్రదేశాలకు సప్లయి చేయబడుతున్నాయి. పంజాబులో మంచి గోధుమలు ఉత్పత్తి అవుతున్నవి. అటువంటి ప్రాంతాల నుంచి మనం గోధుమలను దిగుమతి చేసుకోవాలి ఆంధ్ర, తెలంగాణాలలో గోధుమల వాడకం ఎక్కువ అయినది. అందువల్ల కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరి, ఇక్కడకు మంచి గోధుమలు వచ్చేటట్లు చేయాలని నేను కోరుతున్నాను. ఈ సమయం ఇచ్చినందులకు అధ్యక్షులవారికి ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ నేను విరమిస్తున్నాను

*శ్రీ ఎన్ . రాములు (బ్రాహ్మణతర్ల) – అధ్యక్షా, మనం ఇప్పుడు ప్రణాళికాయుగంలో ఉన్నాము. ప్రణాళికల ద్వారా దేశములో అభివృద్ధిని సాధించాలనుకుంటున్నాము. మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళిక పూర్తి అయినది, రెండవ ప్రణాళికను కూడ 1960-61 సంవత్సరంతో పూర్తిచేసుకోబోతున్నాము ఈ ప్రణాళికల వల్ల ఆహారపంటలు బాగా పండుతాయనీ, జాతీయ సంపద పెరుగుతుందనీ తెలియజేస్తున్నారు. ఎన్ని పంటలు పండినా సామాన్య మానవుని స్థితి ఎట్లా వుందో గమనించవలసియున్నది. మనకు స్వాతంత్ర్రం రాకముందున్న స్థితినీ యీనాటి స్థితినీ విశ్లేషిస్తే యీనాటి సామాన్య మానవుడే ఆర్థికంగా చాలా వెనకబడి ఉన్నాడు. ధరల విషయం చూస్తే కూడ స్వాతంత్ర్యం రాకమునుపు కంటె ఇప్పుడే హెచ్చు ధరలున్నాయి. ఇన్ని ప్రణాళికలు అమలు చేసుకొంటూ, జాతీయ సంపద పెరిగిందని చెబుతున్నా కూడ సామాన్యమానవుని పరిస్థితి ఏ మాత్రం కూడ మారలేదు. జాతీయాదాయం పెరగడం వాస్తవమే కాని అది సామాన్య మానవునికి అందుబాటులో లేదు. "వ్యవసాయ రంగంలో 900 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టినాము; వృథా అయిపోయింది" అని శ్రీ నెహ్రూ గారు వివరించారు. దీనిని బట్టి ప్రణాళికలవసరమని నా ఉద్దేశం కాదు.

ప్రణాళికలు అవసరమే. కాని, ప్రణాళికల అమలు సరిగా లేనందువల్ల సత్ఫలితాలు రావడంలేదని మనవి చేస్తున్నాను.

మంత్రిగారి బడ్జట్టు ఉపన్యాసంలో ప్రణాళికా కార్యక్రమాలు చురుకుగా సాగుతున్నాయనీ, పంటలు బాగా పండుతున్నాయనీ ఇంకా ఎన్నో జరుగుతున్నాయనీ ధరలు కూడ ఎక్కువ అవుతున్నాయనీ చెప్పారు. ధరలు పెరుగుతున్నాయని చెప్పారు కాని, ఆ ధరల పెరుగుదలను అరికట్టడానికి తీసుకొనబోయే సత్వర చర్యలేవో చెప్పలేదు. అటువంటి ప్రతిపాదనేమీ చేయలేదు. మొన్న వ్యవసాయ మంత్రిగారు adjournment motion పై జవాబు చెబుతూ త్వరలోనే ఆహార ధాన్యాల ధరలు తగ్గడానికి అవకాశాలున్నాయన్నారు. రైతులు ధాన్యాలను అట్టే బెట్టుకున్నారు. ఇంకెంతకాలం అట్టే బెట్టుకుంటారు; కొద్ది కాలంలోనే బైటకు వస్తాయి, ధరలు తగ్గుతాయి అన్నారు. పైగా చాలామంది సన్న ధాన్యాలు తినడానికి అలవాటు పడ్డారు కాబట్టి ఎక్కువ ధరలిచ్చి కొనుక్కోలేక ధరలు పెరిగాయని చెబుతున్నారు అన్నారు. మధ్యప్రదేశ్ నుంచి 20 వేల టన్నుల ఆహార ధాన్యాలు దిగుమతి కాబోతున్నాయి. అందువల్ల కూడ ధరలు తగ్గుతాయి అన్నారు. మంత్రి కొత్త వారు కాని, హామీ మాత్రం చాలపాతది. ఇంత కాలంనుంచీ కూడ మంత్రులు యీ విధంగా చెబుతూనే ధరలు తగ్గడానికి తగు చర్యలు తీసుకోలేదని చెప్పవలసి వస్తున్నది. ప్రభుత్వం త్వరలో ధరలకు ధాన్యాలు దొరికేటట్లు చౌకడిపోలు ఏర్పాటు చేయాలి. ప్రభుత్వం కొంత ధనం భరించి అయినా సామాన్యజనానికి ఆహార ధాన్యాలను సప్లయిచేయాలని కోరుతున్నాను. సామాన్యజనం ప్రభుత్వం మీద ఎటువంటి వత్తిడి కూడ తేలేదు. N.G.Os. మున్నగువారు తమతమ సంఘాల ద్వారా ఉద్యమం లేవదీసి తమ జీతాలలో అభివృద్ధి మున్నగునవి సాధించుకోడానికి అవకాశాలున్నాయి. N.G.Os. కు యీవాడిచ్చేది సరిపోతుందని నేను అనను. వారికిచ్చేది చాలదు. కాని వారు ప్రయత్నం చేయడానికైనా అవకాశాలున్నాయి. సామాన్య మానవులకు అట్టి అవకాశాలు లేవు. వారికి కష్టం తోస్తే ఎన్నికలలో ఓట్లు ఇవ్వకుండా మరొక ప్రభుత్వాన్ని తెచ్చుకోడానికి ప్రయత్నం చేయడం తప్ప ప్రస్తుతం పడే బాధలను తొలగించుకోడానికి అవకాశాలు లేవు. వారి ప్రయత్నాలు ఫలించవు. ప్రభుత్వం వారు సోషలిస్టు సిద్ధాంతం అనుసరిస్తున్నామంటున్నారు. ఇందులో 'ఆరచేవానిదే రాజ్యం; అడగని వానిది రాజ్యం కాదు" అన్నట్లుగా ఉన్నది. ఇది ఏవిధంగా సోషలిస్టు సిద్ధాంతం అవుతుందో నాకర్థం కావడంలేదు. "రాబడి పెరిగింది; ప్రభుత్వం సొమ్ము ఖర్చు చేస్తున్నది; ఎన్నో పనులు చేసింది, అయినా ప్రతిపక్షంవారు విమర్శిస్తున్నారు" అని చెబుతున్నారు. నిజమే, ఏ పని చేయకపోతే

డబ్బు ఏ విధంగా ఖర్చు అవుతుంది? అయితే, పన్నులు అధికంగా వేస్తున్నారు. నేనొక ప్రశ్న వేస్తున్నాను. 1956 వ సంవత్సరంలో రాష్ట్ర ఆదాయం ఎంత? 1960-61 లో ఆదాయం ఎంత? అనేది చూడాలని చెబుతున్నాను. రెండింతల ఆదాయం పెరిగిందని చెప్పవలసియున్నది. 5 సంవత్సరాలలో ఆదాయాన్ని రెట్టింపు చేశారంటే ఎన్ని పన్నులేశారన్నమాట? సుమారు, రెండింతలు పన్నులు వేశారు. 85,40 కోట్ల ఆదాయమును 5 సంవత్సరాలలో 80 కోట్ల ఆదాయానికి పెంచారంటే దాదాపు 40 కోట్ల రూపాయల పన్నులు పెంచారు. డబ్బు ఖర్చుచేసి, పనులు చేస్తూనేఉన్నారు. కాని సామాన్య మానవుడిస్థితి చూడాలి. డబ్బు ఖర్చు చేస్తున్నాము కదా అంటే విపరీతంగా పన్నులు కూడ పెంచుతున్నారనేది గుర్తుంచుకోవాలని కోరుతున్నాను.

ఖర్చు విషయం కూడా చూద్దాము. 1959 వ సంవత్సర ప్రారంభంలో 6 కోట్ల రూపాయలు నిలువ తేలితే ఆ సంవత్సరం బడ్జెటులో 2 కోట్ల రూపాయలు మిగులు తేలితే, 1960-61 ప్రారంభానికి 4 కోట్ల రూపాయలు తరుగు తేలింది. అంటే బడ్జెటులో 8 కోట్ల రూపాయలు నిలువ తేలినా మరో 4 కోట్ల రూపాయలు అదనంగా ఖర్చు పెట్టారన్నమాట. మొత్తం 12 కోట్ల రూపాయలు బడ్జెటులో కాన్‌క్షన్ అయినవాటికంటె అదనంగా ఖర్చు పెట్టగలుగుతున్నారు. ఈ డబ్బునంతా దేని మీద ఖర్చు పెడుతున్నారు? ఇందులో ఒకటి, రెండు కోట్లు మాత్రమే ప్రణాళికలకు ఖర్చు చేశారు. మిగతా డబ్బును అప్పులు, అడ్వాన్సుల క్రింద చూపిస్తున్నారు. Miscellaneous క్రింద రెండు కోట్ల రూపాయలు కేటాయించినప్పుడే 7 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేసినట్లు చూపించారు. అదనంగా ఖర్చు చేసిన 5 కోట్ల రూపాయలు ఏ విధంగా ఖర్చు అయినవో వివరాలు తెలియడం లేదు. ఈ అదనపు ఖర్చు ఏ విధమైన ఫలితాల నిస్తున్నదో కూడా అర్థం కాకుండా ఉన్నది. ప్రభుత్వంవారు ఏ ఖర్చు చేసినా సద్వినియోగం అయేటట్లు, వెంటనే ప్రతిఫలం వచ్చేటట్లు ఖర్చు చేస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక మా శ్రీకాకుళం జిల్లా గురించి కొంత మనవి చేస్తాను. శ్రీకాకుళం జిల్లా వెనుకబడిన జిల్లా. పదే పదే వెనుకబడిన జిల్లా అని చెప్పుకోడం కూడా అసహ్యం అనిపిస్తోంది. ఎల్లప్పుడు వెనుకబడినవారిగా ఎందుకు ఉంటున్నాము? మేము ఇవరికి వెనుకబడి వుండేవాడము కాదు. మేము స్వతంత్రులం. ఆ జిల్లాను వెనుకబడిన జిల్లాగానే ఉంచాలని ప్రభుత్వానికి తలంపు ఉన్నట్లు మాకు అర్థం అవుతోంది. అదవపు పన్నులవల్ల వచ్చిన 40 కోట్ల రూపాయలలో శ్రీకాకుళంజిల్లాకు ఎంత కేటాయించినదీ చూచినట్లయితే చెప్పుకోగలిగినంత లేదని చెప్పవలసియుంది. ఈ సంవత్సరం వంశధార ప్రాజెక్టు గురించి 10 లక్షల రూపాయలు కేటాయించారు.

గత 100 సంవత్సరాల నుంచి వంశధార ప్రాజెక్టును సాధించాలనే తలంపుతో ఎందరో పెద్దలు పూనుకున్నా ఇంతవరకు దానిని సాధించలేకపోయారు. గుడారి వద్ద ప్రాజెక్టు కట్టడానికి ఇన్వెస్టిగేషన్ జరిపిస్తున్నామని అక్కడ అనకట్ట కట్టడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయని చెబుతున్నారు. ఏదో రెగ్యులేటరుతో బారియర్‌తో కట్టి కళ్ళనీళ్ళు తుడవడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నట్లున్నది. దానివల్ల శ్రీకాకుళంజిల్లాకు ఏ మాత్రం ఉపయోగకరంగా ఉండదు. ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి తక్కువగా ఉంది. కాబట్టి ఎక్కువ పండించాలని ప్రభుత్వం ప్రోత్సాహం కల్పిస్తున్నారు. వంశధార ప్రాజెక్టు సమీపంలో కడుము అనే చోట 1938 వ సంవత్సరంలో 2000 ఎకరాలు ముంపుకు అయితే దానికి 80 వేల రూపాయలకు ఎస్టిమేటు తయారు చేశారు. కాని ఇంతవరకు అమలు జరగలేదు. సంవత్సరానికి రెండు పంటలు పండే రెండు వేల ఎకరాలవి, 80 వేల రూపాయల ఎస్టిమేటును execute చేయకపోవడంవల్ల revised estimates 70 వేల రూపాయలు అయినవి. ఇప్పుడైనా కడుము flood bank గురించి చర్య తీసుకుంటారని ఆశిస్తున్నాను. పబ్లిక్ వర్క్స్ శాఖ మంత్రిగా ఉంటూవచ్చిన జె. వి. నరసింగరావుగారు ఒక మంచి సాంప్రదాయాన్ని అలవరచారు: ప్రతి జిల్లాలో అయిపో ఇరిగేషన్ పనులు ఎలా జరుగుతున్నాయో తెలుసుకోడానికి, అవసరమైన చర్యలు తీసుకోడానికి మూడు మాసాలకు ఒకసారి ఇరిగేషన్ కాన్ఫరెన్సు ప్రతి జిల్లాలో ఏర్పాటు చేయాలని అనుకున్నారు. ఆ ప్రకారం ప్రప్రథమంగా శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ఇరిగేషన్ కాన్ఫరెన్సు జరిగింది. ఆ సమావేశంతోనే ఆ సాంప్రదాయం ముగిసిందని తెలుసుకోడానికి విచారిస్తున్నాను. ఏ ఏ ప్రాంతాలలో ఏ ఏ ఇక్కట్లు ఉన్నాయో తెలుసుకొని కార్యక్రమాలు చురుకుగా సాగించడానికి వీలుగా ఆ సాంప్రదాయాన్ని కొనసాగించాలని కోరుతున్నాము.

*శ్రీ ఎమ్. వి ఎస్. సుబ్బరాజు (కొత్తపేట) :— అధ్యక్షా, 1960-61 వ సంవత్సరానికి ఆశాజనకమైన balanced budget ను ప్రవేశపెట్టిన ఆర్థికమంత్రి శ్రీ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారికి అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో రాష్ట్రపతిచే 'పద్మభూషణ్' బిరుదం పొందగలిగిన మన సభాపతి శ్రీ కాశేశ్వరరావుగారికి కూడా అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. గత 8½ సంవత్సరాలుగా ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు తొలి ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసి, ఎంతో పరిపాలనాదక్షుడని పేరు తెచ్చుకుని, అపరభగీరథుడని కీర్తి గని, ఆంధ్రప్రజానీకం మన్ననలు పొందిన అఖిల భారత నాయకుడుగా, అఖిలభారత కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడుగా ఎన్నికై వెళ్ళిన శ్రీ సంజీవరెడ్డి గారికి, సరసుడు, యోగ్యుడు, మంచి మిత్రుడు అయిన శ్రీ సంజీవయ్య గారు వారి పోరమట్టుగా ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ లెజిస్లేచర్ పార్టీ

నాయకుడుగా ఏకగ్రీవంగా ఎన్నికయినందుకు శ్రీ సంజీవయ్య గారికి కూడా నా అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. గవర్నరుగారు గతసారి తమ ప్రసంగంలో చెప్పిన విధంగా, గోదావరినదిపై పోచంపాడు వద్ద ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి పూనుకున్నందుకు గోదావరి ఆనకట్ట తలుపులు ఎత్తుచేసే కార్యక్రమానికి బడ్జెటులో ప్రావిజెన్ చూపినందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను ఇప్పుడు గోదావరిపై ఉన్న ఆనకట్ట ఒక శతాబ్దం క్రితం కట్టబడినది. దీనివల్ల ఏర్పడే రిజర్వాయరు ఇపుడున్న— existing డెల్టాకే నీరు రెండవ పంటకు ఇవ్వడానికి సరిపోక చాలా ఇబ్బందులు పడుచున్న విషయం ప్రభుత్వానికి తెలుసును. ఈ ఇబ్బందులను గుర్తించి ఆనకట్ట తలుపులను 8 అడుగులు ఎత్తు చేసే కార్యక్రమానికి మెంటనే— ఈ సంవత్సరమే— పూనుకున్నందుకు ఈ బడ్జెటులోనే ప్రాధాన్యత చూసినందుకు అభినందనలు తెలుపుతున్నాను. ప్రతి సంవత్సరం గోదావరి పొంగి ఉధృతంగా వరదలతో ఆ ప్రాంతప్రజలకు భయోత్పాతం కలుగజేస్తున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని అన్ని నదులపై ఆనకట్టలు కట్టి అపర భగీరథుడని కీర్తి గన్న సంజీవరెడ్డి గారి హయాంలోనే గోదావరి వరదలను అదుపులో పెట్టడానికి తగిన పెద్దప్రాజెక్టు వస్తుందని ఆశించాము. గోదావరినదిపై పోచంపాడు వద్ద ప్రాజెక్టు వస్తున్నందుకు మేము సంతోషిస్తున్నాము. ఆ ప్రాజెక్టువల్ల గోదావరి జిల్లాలకు ఏమీ లాభం లేకపోయినా, ఆంధ్రప్రదేశ్ లో వెనుకబడి ఉన్న తెలంగాణా ప్రాంతానికి ఉపయోగపడే ఈ ప్రాజెక్టు రావడం హర్షించదగినదే, కాని గోదావరి వరదలను అదుపులో పెట్టడానికి ఈ ప్రాజెక్టు ఎంతమాత్రం సరిపోదని మంత్రివర్గానికి మనవిచేస్తున్నాను. పోచంపాడు వద్ద మామూలు రోజులలో గోదావరిలో నీరు ఉండడం లేదు. శబరి కలిసిన తరువాతనే గోదావరి ఉధృతం కావడం జరుగుతుంది. అందుచేత శబరికిందఒక బ్రహ్మాండమైన ప్రాజెక్టు కడితేనే కాని వరదల నివారణ జరుగుతుందనుకోవడానికి అవకాశం లేదు. సంజీవ రెడ్డిగారి దగ్గరకు గాని ఇతర పెద్దల వద్దకు గాని మా ఉభయ గోదావరి జిల్లాల శాసనసభ్యులు వెళ్ళి ఈ విషయం నివేదించినా, ఆయన ఒకటే చెబుతూండేవారు. శబరి గోదావరితో కలిసిన తరువాతనే గోదావరి ఉధృతం కనబడుతోంది. శబరి కిందఆనకట్ట కడితేనే తప్ప వరదలను కొంతవరకైనా ఆపలేము. దానిని సాధించాలంటే 800 కోట్ల రూపాయలు అవుతుంది. దక్షిణాదిన ఉన్న అన్ని రాష్ట్రాలు ప్లానింగ్ కమిషన్ వారిమీద, కేంద్రప్రభుత్వం మీద వత్తిడి తెచ్చి అటువంటి ప్రాజెక్టును సాధిస్తే బాగుంటుందని వారు అభిప్రాయం వెలిబుచ్చారు. కనీసం మూడవ పంచవర్షప్రణాళికలోనైనా గోదావరిపై రెండవ ప్రాజెక్టు రావడానికి కృషి చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. తరుచు ఉధృతంగా గోదావరి వరద ప్రమాదం నుంచి గోదావరి డెల్టా ప్రజలను రక్షించడానికి ఉపయోగపడే ఏటిగట్లను బల

పరచే కార్యక్రమానకు ఈ సంవత్సరం కోటి రూపాయిలు కేటాయించి ఈ సంవత్సరమే కార్యక్రమము తీసుకున్నందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. అపుడే ఈ కార్యక్రమం చాలా చురుకుగా కొనసాగుతోంది ఇంత చురుకుగా ఈ కార్యక్రమాన్ని నడిపిస్తున్నందుకు పి. డబ్ల్యు. డి అధికారులను ఈ సందర్భంలో అభినందించడం అవసరమని అనుకుంటాను ఒక్క విషయం ప్రభుత్వం గమనించాలని అనుకుంటాను. ఏటిగట్టు పొడవునా 400 లింకులు త్రవ్వి ఏటి గట్టును బలపరచవలసి వస్తోంది. 4 అడుగులలోతున భూమిని తవ్వవలసి వస్తోంది. 4 అడుగులలోతున సేద్యం చేసుకునే భూమిని తవ్వితే ఆది ఎందుకు పనికిరాకుండా నిరుపయోగమైపోతుంది. ఒక ఎకరం, రెండెకరాలున్న చిన్న రైతాంగం భూమిని ఈ విధంగా 4 అడుగులు త్రవ్వితే వారు జీవనోపాధి ఏవిధంగా గడుపుకుంటారనేది ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి ఎకరానికి రు. 250లు చొప్పున పరిహారం ఇస్తామని ప్రభుత్వం తెలియజేశారు. ఎకరం రి వేల రూపాయిలు ఖరీదుచేసే భూమికి రు. 250లు పరిహారం కిందఇస్తే చిన్నరైతాంగం గతి ఏమి కావాలి అనేది ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి. అక్కడ భూమియొక్క 'అజుబాజు' రేట్లు ఏ విధంగా ఉన్నాయో, ఆ భూమి ఖరీదు ఏవిధంగా ఉన్నదో తెలుసుకుని అందులో మూడవ వంతు అయినా compensation ఇచ్చేటట్లు ఏర్పాటు చేయాలి. ఏటిగట్ల నిర్మాణానికి తవ్వే మట్టిగోతులు కప్పడానికి బుల్‌డోజర్లను నగం ఖరీదుకు first priority గా సప్లయి చేయడం కూడా ఉచితమని నేను ప్రభుత్వానికి విన్నవిస్తున్నాను.

ఇక వెనుకబడి వున్న ప్రజానీకమునకు-ముఖ్యముగా హరిజనులు, గిరిజనులు వెనుకబడిన జాతులకు నివేశన స్థలములను ఇవ్వవలసినదిగా వారు దరఖాస్తులు పెట్టి పది సంవత్సరములైనది. మన కాంగ్రెసు ప్రభుత్వము— ప్రజా ప్రభుత్వము— వచ్చి పదమూడు సంవత్సరములైనది. ఇప్పటికి ఇంకా వారి నివేశనస్థలముల సమస్యను పరిష్కరించుకోలేని స్థితిలో ఉన్నాము. ఇండ్ల స్థలములకు provision ఇచ్చినందుకు ప్రభుత్వమును అభినందిస్తున్నాను. ఇంకా ఎక్కువ provision ఇచ్చి హరిజనులకు ఇండ్ల స్థలములు ఇప్పించవలసినదిగా కోరుతున్నాము. ఈ సందర్భములో ప్రభుత్వమువారు ఒక విషయమును గమనించవలెను. అగ్ర జాతులకు చెందిన వారిలో కూడ బీద ప్రజానీకం ఉన్నారు. వారికి కూడా ఉచితముగా నివేశన స్థలాలు ఇప్పటికైనా ఇవ్వవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వము పైన ఉంది. దానికి ప్రత్యేకమైన provision ఇప్పించవలెనని ప్రభుత్వానికి విన్నవిస్తున్నాను. మా ప్రాంతములలో ఫీల్డు లేబరు కోఆపరేటివు సొసయిటీలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. మా ప్రాంతములో జనాభా యొక్క సాంద్రత చదరపు మైలుకి

సుమారు 1700 ఉంది. ఎక్కువ మంది వ్యవసాయ కూలీలు. వ్యవసాయము జీవనముగా గలవారు సంఘములుగా ఏర్పడినను పనిలేకుండా పోతున్నది. గవర్న మెంటు లంకలు ఎండోమెంటు భూములు lease కి ఇవ్వాలని ప్రభుత్వము మంచి G O. ఉన్నప్పటికిని చాల సొసైటీలకు అవకాశము కలగడము లేదు. కలిగిన సొసైటీలకి కూడా ఆర్థిక సహాయము లేకుండా చాలా ఇబ్బంది పడుతున్నారు ఎందుచేతనంటే, కోఆపరేటివు సొసైటీలను స్థానికంగా ఉన్న కోఆపరేటివు సెంట్రలు బ్యాంకులు అఫీలియేటు చేసుకోడం లేదు. వాటికి ఆర్థిక సహాయము కోఆపరేటివు బ్యాంకుల నుంచి తప్ప ఇంకో చోటునుంచి రాదు. ఫీల్డు లేబరు కోఆపరేటివు సొసయిటీలను సెంట్రలు బ్యాంకులతో affiliate చేయించి ఆర్థిక సహాయము వచ్చే విధముగా కృషి చేయవలసినదిగా ప్రభుత్వాన్ని నేను కోరుతున్నాను. గోదావరి సెంట్రలు డెల్టాలో రహదారులు లేక మేము ఎంత ఇబ్బంది పడుతున్నామో ప్రభుత్వానికి తెలుసును గత రెండు మూడు దశాబ్దములుగా మా మూడు తాలూకాలలోని ప్రజానీకం స్వర్గీయ కళా వెంకట రావుగారి వాయకత్వం క్రింద ఇతర ప్రపంచముతో సంబంధము కలుగజేసి వంతెనలు నిర్మించవలసినదిగా ప్రభుత్వమును కోరుతూ ఉన్నాము. మా డెల్టా పరిస్థితి తెలిసినదే, ఒక ప్రక్కన అఖండ గోదావరి, రెండవ ప్రక్క గౌతమి, మూడవ ప్రక్క వశిష్టనది, దక్షిణమున సముద్రము, ఎటుచూసినా బ్రహ్మాండమైన నది ఉండి ఇతర ప్రపంచముతో సంబంధము లేదు. కాబట్టి మాకు వంతెన నిర్మాణం చేయించవలసినదిగా ప్రభుత్వమును గత 2-3 దశాబ్దములుగా మా ప్రజానీకం కోరుతున్నారు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత ప్రభుత్వం ఈ కార్యక్రమం చేపట్టి 1949 వ సంవత్సరములో ఆలమూరు దగ్గర గౌతమి బ్రిడ్జికి పునాదిరాయి వేయడం జరిగింది. కాని, ఇంతవరకు వంతెన పూర్తి కాలేదంటే ఆశ్చర్యపడవలసి ఉన్నది. దానికి కారణం ఏమిటో అర్థం కావడము లేదు. పునాదిరాయి వేసిన తరువాత నాలుగు సంవత్సరాలలో వంతెన పూర్తవుతుందని ఆశించాము. కాని పునాది రాయి వేసి పది సంవత్సరములు అయినది కాని నేటి వరకు పని పూర్తి కాలేదు. దీనిని బట్టి హైవేస్ డిపార్టుమెంటు వారి నిర్లిప్తత అర్థం అవుతుంది.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— గౌతమి పైన వంతెన 1957 వ సంవత్సరంలో కదండీ మొదలు పెట్టింది?

శ్రీ వి. వి. ఎస్. సుబ్బరాజు :— లేదండి, 1949-50 లో.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— పట్టి పునాదిరాయి మాత్రమే వేశారు; పని ప్రారంభించినది 1957 లో.

శ్రీ ఎం. వి. ఎస్. సుబ్బరాజు — పని ప్రారంభించిన మూడు సంవత్సరములలోనే 75 లక్షల రూపాయలు ఖరీదైన కార్యక్రమం జరిగింది. స్తంభాలు పూర్తయినవి. కాని superstructure కావడం లేదు. ఎందుకు విలంబన జరుగుతున్నదో హైపేస్ డిపార్టుమెంటు లోపమేమో పరిశీలించవలసిన అవసరముంది. ప్రభుత్వము వారు కంట్రాక్టర్లను డిపార్టుమెంటును సమావేశపరచి తొందరగా పూర్తి కావడానికి తీసుకోవలసిన చర్యలను గమనించవలసినదిగా ప్రభుత్వాన్ని ప్రార్థిస్తున్నాను. లేనిచో డిపార్టుమెంటు వారి విలంబనవల్ల మేము ఏడు లక్షల ప్రజానీకము ఇబ్బందికి గురి అవుతామని గమనించవలసినదిగా ప్రార్థిస్తున్నాను. గోదావరి లంకలలో కొన్ని గ్రామాలలో కొన్నివేల మంది ప్రజలు నివాసము నేర్పరచుకున్నారు. లంకల పరిస్థితి ప్రభుత్వానికి తెలిసినదే. సంవత్సరానికి వాలు గైదు మాసాలు వరదలు వచ్చిన రోజులలో దిబ్బలు మీద కూర్చుని వ్యవసాయ పనులు లేకుండా ఉంటారు. వారి ఇబ్బందులను ఎన్నోసార్లు ప్రభుత్వమునకు మొరపెట్టుకున్నప్పటికీ తీరడంలేదు. గోదావరి నదీ గర్భంలో యీ రోజున భూమి ఉంటుంది. రేపు ఇసుక మేట ఉంటుంది. ఎల్లుండి మరల నదీ గర్భంలో ఉంటుంది. భూమి వ్యవసాయమునకు యోగ్యంగా ఉన్నా లేకపోయినా, 5, 6 మాసాలు నదీ గర్భంలో ఉండి, సాగు చేసుకొనడానికి అవకాశం లేకపోయినా పన్ను కట్టాలంటే డబ్బు ఎక్కడ నుంచి వస్తుంది? జీవనోపాధిలేక అలమటించే రైతు పన్ను ఎక్కడనుంచి తేగలడో అర్థం కావడం లేదు. అందుచేత nominal rent అర్థ రూపాయో, పావలాయో వేసి రైతులకు అనుకూలంగా ఉన్నప్పుడు మొత్తం పన్ను వసూలు చేసుకొన్నప్పటికీ అభ్యంతరం ఉండదు.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— ఇప్పుడునగము చేశాము.

శ్రీ ఎం. వి. ఎస్. సుబ్బరాజు :— నగము చేసివాళ్లసరిపోదు. ఎకరమునకు 20 రూపాయలు, 17 రూపాయలు ఉండేది పది రూపాయలు రు. 7-8-0 లు చేసినప్పటికి ఎక్కడ ఇచ్చుకుంటారు? Nominal rent వేసి మళ్లాభూమి సాగులోకి వచ్చినప్పుడు పూర్తిగా డబ్బు వసూలు చేసుకున్నా ఏ విధమైన అభ్యంతరం ఉండదు. లంకలలో నివాసము చేస్తున్నవారికి సురక్షిత ప్రాంతాలలో నివేశన స్థలాలు ఇవ్వడం మాత్రమే చాలదు. నదీగర్భములో భూములు మునిగిపోయిన వారికి, వ్యవసాయమునకు భూమిలేని వారికి ఇండ్ల స్థలములు ఇచ్చినంత మాత్రాన వారు గృహములను నిర్మించుకోలేరు. అందుచేత subsidy యిచ్చి సహకార బ్యాంకులద్వారా అప్పులుయిచ్చి స్థలమును ఉచితముగా ఇచ్చి వారు ఇండ్లు కట్టుకొనునట్లు సహాయము చేయవలసినదిగా నేను ఈ సందర్భములో ప్రభుత్వమును కోరుతున్నాను. రెవిన్యూపన్ను వసూలు విధానములో చాలా

లోపములున్నాయి. ఎంత పన్ను చెల్లించవలయునో తెలియని అయోమయ స్థితిలో రైతులున్నారు. పన్ను ఎంత అయినను కానివ్వండి, maximum rental క్రింద పన్ను విధించి ఇండ్ల పన్నులకు ఇచ్చేటట్లు demand notice ఇచ్చి పన్ను వసూలు చేసేటట్లు మారిస్తే బాగుంటుందని నేను ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను. ఆహారధాన్యాల ధరలను కొంచెం అదుపులో ఉంచుటకు కృషి చేయవలసినదిగా ప్రభుత్వమును కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ వి వెంకటరమణప్ప (గోరంట్ల) :— అధ్యక్షా, ఆర్థిక శాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటును నేను హృదయ పూర్వకముగా బలపరుస్తున్నాను. వారి ప్రసంగము మిగుల ఉత్సాహకరముగ ఉన్నది. అందులో ఏలాంటి క్రొత్త పన్ను లను సూచించకపోవడమే కాకుండా ఉన్న పన్నులలో కొన్నిటిని తొలగించి తక్కిన ఎన్నో కార్యక్రమములకు ఎక్కువ మొత్తములను చూపించినారు. మన దేశమునకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము వచ్చిన తరువాత ఎన్ని కార్యకలాపములలో ఎంత త్వరితగతిని అభివృద్ధి చెందినదీ మనకందరకును తెలుసును. పరిశ్రమలలో నేమి, విద్య, వైద్య సౌకర్యములలో నేమి, తక్కిన విషయములలో కూడ ఎంతో అభివృద్ధిని పొందినాము. అయితే ఇంత అభివృద్ధి చెందినప్పటికిని ఒక విషయము గురించి చాలా చింతించుచున్నాను. అధ్యక్షా, మనదేశమునకు పల్లెసీమలు వెన్నెముక వంటివని అందరకును తెలియును. కాని యీ రోజుకు కూడా పల్లెలలోని ప్రజలకు ఎంతమాత్రము సౌకర్యములు కలుగలేదు. వారు పూర్వపు రోజులలో కష్టనష్టములను విధముగా అనుభవించుచుండిరో ఇప్పటికీ కూడా అదేవిధముగా ఉన్నారని చెప్పుటకు చాలా సంకోచించుచున్నాను. మన దేశములో ప్రత్యేకంగా మన రాష్ట్రములో ఎన్ని పరిశ్రమలు అభివృద్ధి చెందినప్పటికి నిరుద్యోగ సమస్య తొలగిపోలేదని ఆర్థిక శాఖామాత్యులవారే వారి ప్రసంగములో దృఢముగా చెప్పినారు. ఇందుకు ఒకటే సూత్రము నేను వారి దృష్టికి తెస్తున్నాను, అధ్యక్షా, ఏనాడు మనం పల్లెలలో కావలసిన సౌకర్యములు కలుగజేసి వారి యొక్క జీవితమును ఉత్సాహ భరితముగను మరియు సంతోషకరముగను చేయగలుగుదుమో అనాడే నిరుద్యోగ సమస్య నిర్మూలనం అవుతుందని దృఢముగ చెబుతున్నాను. ఎందుకంటే, మన ప్రజలలో చాలమంది, ఎక్కువ శాతము పల్లెలలో వాసము చేయుచున్నారు. పల్లెలతో వ్యవసాయము ఎంత మాత్రము గిట్టుబాటుగా లేక నిస్పృహచెంది పట్టణములకు migrate అయి సరిఅయిన ఉద్యోగము లేక జవానో పనివాడో నాయినా సంపాదించుకొని జీవనాధారము పొందుట మేలనిదేమో వని తలచి పల్లెటూర్లను విడచి పట్టణములకు పోతున్నారు. అందు వలన మన నైతికము చక్కగా కుంటువడినది. మనం ఎన్నో ప్రాజెక్టులను

నిర్మించినప్పటికీని ఫలితము లేకుండా పోతున్నది. ఇది సుబ్బ్యమైన విషయము వారి దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను పల్లెటూళ్లకు తగిన ప్రోత్సాహము లుగ జేస్తారని ఆశిస్తున్నాను పల్లెటూరి వారికి కావలసిన విద్య, వైద్య సౌకర్యములు ఎక్కువ చేయవలెను

తరువాత రహదారులు, విద్య, వైద్య సౌకర్యములను కలిగించుటలో మన ప్రభుత్వము కొంతవరకు లోడ్పడిందని ఇక్కడ చెప్పకతప్పదు.

ఒక పల్లెటూరు నుంచి ఇంకొక పల్లెటూరుకు పోవాలంటే బాటలు లేవు కూపస్థమండూకం మాదిరి ఏ వూళ్ళోవున్నవాళ్ళు ఆ వూళ్ళోనే వుండవలసిన స్థితి కలుగుతోంది. వారు పండించిన పంటలను ఇతర పట్టణాలకు తరలించుకొని పోవడానికి కూడ అవకాశము లేకుండా వుంటోంది. దీనిని ప్రభుత్వము వారు గమనించి రహదారుల విషయములో ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకొంటారని నమ్ము తున్నాను. ఈ మధ్య ప్రాంతాలలో రోడ్లను నిర్మించడానికి గాను రు. 15 లక్షలు కేటా యించారు. అనంతపూరు జిల్లాలోని నా నియోజకవర్గములో 10, 15 సంవత్స రముల క్రిందట నిర్మించిన రోడ్లు ఈనాడు శిథిలావస్థలో వున్నవి పాదిలినుంచి కదిరి పోవు రోడ్డు, కొడికొండ నుంచి సోమఘట్టకు పోవు రోడ్లు చాల పాడై యున్నవి. అవి రెండు కూడ చాల పెద్ద రోడ్లు. కనుక వీటిని repair చేయించా లని కోరుతున్నాను. అనంతపూరు జిల్లాలో ఎలాంటి ప్రాజెక్టులు లేవు. చెరువుల మీద ఆధారపడే వ్యవసాయము చేసుకొనాలి అందుచేత అక్కడ minor irrigation schemes ను take up చేయాలి ఆ చెరువుల నుంచి కాలువ లున్నాయి. వాటన్నిటిని మరమ్మత్తు చేయించి ప్రజలకు సౌకర్యము కలుగచేయా లని కోరుతున్నాను. బావుల ద్వారా వ్యవసాయము చేసుకొను రైతులున్నారు అక్కడ వ్యవసాయము చేసుకొనడానికి వీలుగా విద్యుచ్ఛక్తిని సరఫరా చేయాలి కపిల తోలడము కష్టనష్టాలతో కూడిన పని. ఈ విద్యుచ్ఛక్తిని కేవలము పట్టణా లకు, నగరాలకు ఇవ్వడమే కాదు పల్లెలలో కూడ వ్యవసాయానికి ఉపయోగ పడేటట్లు విద్యుచ్ఛక్తిని ఇచ్చినట్లయితే ఎక్కువ పంటలను పండించడానికి అవ కాశముగా వుంటుందనేది గమనించాలి. గ్రామాలలో చాలమంది వెనుకబడిన వారున్నారు వారికి ఇళ్ళు లేక, ఏ పట్టాదారు భూములలోనో ఇండ్లు పట్టుకొని ఒకరి దయకు పాత్రులై నివసించడము జరుగుతోంది. అటువంటి వారికి ఇల్లు కట్టుకొనేందుకు సౌకర్యమును కలిగించాలి అలా నిర్మించుకొనేందుకు కొంత grant ను కూడ ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. చాలమంది మిత్రులు prohibitionను గురించి, నీరాసొపైటీల గురించి విమర్శించారు. ఈ prohibition అంత success కాలేదనే నా అభిప్రాయము కూడాను. ఈ success కాని prohibition ను పట్టుకొని ప్రాకులాడేకంటె దానిని తీసివేయడము మంచిది.

ఇక నీరా సొసైటిల విషయము. ఈ నీరా అంగళ్ళను రెవెన్యూగ్రామాని కొకటి చొప్పున పెట్టి పూర్వము మాదిరిగా వాటిని వేలము వేయించిన పక్షములో ప్రభుత్వానికి డిడ్డు వస్తుంది ప్రజలకు సౌకర్యము కలుగుతుంది. ప్రతి గుట్ట క్రింద, ప్రతి చెట్టు క్రింద ఈ అంగళ్లు వుండడముతోనే ప్రతి స్త్రీ, పురుషుడు త్రాగి నాశనమైపోతున్నారు. ఈ నీరా అంగళ్ల వలన మాజీ గీత కార్మికులు లాభపడుతారని ప్రభుత్వమూహించినది కాని ఏలుకుబడిగలిగిన పెద్దలు దివిటిలా లాభము పొందుతున్నారు. సామాన్య ప్రజానీకము దీనివల్ల ఏమాత్రము ఫలితము పొందడంలేదు రైతులకు కష్టనష్టాలు చాల వున్నవి. వారు ఏండించిన పంటలకు సరియైన ధర గిట్టుబాటు కావడములేదు. ధరలు సరిగా లేని సమయములో పెద్ద వాపారుకార్ల చేతుల్లోనికి ధాన్యాదులు పోతున్నాయి. తరువాత ధరలు పెరగడము తటస్థించడమువలన రైతులు లాభాలు పొందలేక పోతున్నారు. మాజీ వ్యవసాయశాఖా మంత్రి శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డిగారు రైతుల విషయములో చాల కృషి చేశారు. ఇప్పటి మన వ్యవసాయమంత్రిగారు కూడ రైతులకు సౌకర్యములు కలుగజేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. Commercial crops అయిన వేరు సెనగ మీద, పత్తిమీద సర్చార్జి కి సంవత్సరముల వరకు తీసివేశామని అన్నారు. సంతోషమే కి సంవత్సరాలు అనేది లేకుండా శాశ్వతముగా తొలగించి ఒకవేళ ప్రభుత్వమునకు డబ్బు రావాలంటే land cess వే కొంత ఎక్కువ చేస్తే బాగుంటుంది. చెరుకుపైన కూడ ఈ tax ను తీసివేయాలని కోరుతున్నాను చెరుకు పంట చాల ప్రయాసతో కూడిన పంటలు ఒక సంవత్సరపు పంట. కష్టపడి ఆ పంటను పండించి బెల్లము తయారు చేయునపుడు రైతులు పడే అవస్థ మనలో అందరికి తెలియకపోవచ్చు. Sugar Factories లేని ప్రాంతాలలో నయినా ఈ tax ను చెరుకు మీద తొలగించి రైతులకు సహాయపడతారని ఆశిస్తున్నాను. ఇక ప్రభుత్వము యొక్క అన్ని డిపార్టుమెంటులలోను లంచగొండితనము పేరిగిపోయింది. దీనిని అరికట్టడానికి యోచిస్తున్నామని ఇదివరకు ముఖ్యమంత్రిగా వున్న సంజీవరెడ్డి గారు చెప్పారు. C.I.D. లను ఏర్పాటుచేసి దీనిని తగ్గించడానికి ప్రయత్నిస్తే ఎంతో లాభకరముగా వుంటుంది. ప్రభుత్వము ముఖ్యముగా తమ దృష్టిని పల్లెటూళ్ళ ప్రజలపై ప్రసరింపచేసి వారికి తగిన సౌకర్యములు కలుగచేస్తారని ఆశిస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

The House then adjourned till Half Past Eight of the Clock on Tuesday, the 1st March, 1960.